

รายงานประจำปี
๒๕๔๔

ราชภัฏนครราชสีมา

รายงานประจำปี ๒๕๔๔

ราชภัฏทิตยสถาน

รายงานประจำปี ๒๕๔๔

ราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถาน

ในพระบรมมหาราชวัง

ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๑๒๑๓, ๐ ๒๒๒๒ ๐๑๘๙, ๐ ๒๒๒๒ ๖๑๕๙, ๐ ๒๒๒๒ ๘๕๑๙

โทรสาร ๐ ๒๒๒๔ ๙๙๑๐, ๐ ๒๒๒๑ ๕๘๔๖, ๐ ๒๒๒๒ ๒๒๐๙, ๐ ๒๒๒๑ ๖๗๒๖

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ราชบัณฑิตยสถาน.

รายงานประจำปี ๒๕๔๔ ราชบัณฑิตยสถาน.--กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕.

๑๖๒ หน้า.

๑. ราชบัณฑิตยสถาน.--หนังสือรายปี. I. ชื่อเรื่อง.

๐๓๐. ๖๐๕๙๓

ISBN 974-9588-00-2

ปก : อาคม คงทน

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๑-๑๗ ถนนมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๘๘๙๒, ๐ ๒๒๒๔ ๘๒๑๔, ๐ ๒๖๒๓ ๖๔๑๗

โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๖๔๑๔

เครื่องหมายราชการของราชบัณฑิตยสถาน

เครื่องหมายเป็นรูปพระมหามงกุฎ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระมหากษัตริย์ ครอบเหนือพระแสงขรรค์ที่มีปลายตั้งขึ้น ตรงกลางพระแสงขรรค์มีหนังสือเปิดกางอยู่และมีคำว่า “ปณฺธิโต” อยู่ที่หน้าหนังสือนั้น ซึ่งหมายถึงบัณฑิตผู้มีปัญญาเปรียบประดุจดั่งอาวุธ เบื้องหลังพระแสงขรรค์และหนังสือมีรัศมีแผ่ออกโดยรอบอันหมายถึงแสงสว่างแห่งปัญญา เบื้องล่างมีริบบิ้น ปลาย ๒ ข้างโค้งขึ้นไปจดกรเจียรพระมหามงกุฎ และมีคำว่า “ราชบัณฑิตยสถาน” ปรากฏอยู่บนแถบริบบิ้นนั้น

พระบรมธาตุนครไชยาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน

เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔

การปฏิบัติราชการนั้น นอกจากมุ่งกระทำเพื่อให้งานสำเร็จไป
โดยเร็วและมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะต้องกระทำด้วยสติรู้ตัวและปัญญา รู้คิด
ว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไร
เป็นสิ่งที่ต้องละเว้นหรือกำจัด. ผลที่เกิดขึ้นจึงจะเป็นประโยชน์ที่แท้และยั่งยืน
ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม.

วังไกลกังวล

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔

คำนำ

รายงานประจำปี ๒๕๔๔ ของราชบัณฑิตยสถานที่ได้จัดทำขึ้นนี้ ได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา อำนาจหน้าที่ สมาชิก การแบ่งส่วนราชการภายใน การบริหาร การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และกิจกรรมตลอดจนผลงานโดยสังเขปของคณะกรรมการ บางคณะในรอบปี ๒๕๔๔ ซึ่งในปีนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหาร ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ราชบัณฑิตยสถาน อุปนายกฯ ราชบัณฑิตยสถาน และเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน เนื่องจาก คณะผู้บริหารชุดเดิมดำรงตำแหน่งครบวาระในวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๔ โดยที่ประชุมราชบัณฑิตทุกสำนักร่วมกันได้มีมติเลือก

๑. ศาสตราจารย์ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ เป็นนายกฯ ราชบัณฑิตยสถาน สืบแทนศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร

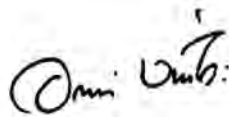
๒. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นอุปนายกฯ ราชบัณฑิตยสถาน สืบแทนศาสตราจารย์ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ

๓. ศาสตราจารย์ปรีชา ช่างขวัญยืน ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน สืบแทนศาสตราจารย์ไพฑูรย์ พงศ์บุตร

คณะผู้บริหารชุดใหม่ได้เข้าดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึง ๑๑ เมษายน ๒๕๔๔ จึงเป็นผลงานของคณะผู้บริหารชุดเดิม

ในส่วนคณะกรรมการวิชาการที่แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ให้แต่ละกระทรวง ทบวง กรม ทบทวนการแต่งตั้งคณะกรรมการ หากคณะกรรมการใดไม่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปก็ให้ยกเลิก ซึ่งราชบัณฑิตยสถานได้ขอลงคณะกรรมการวิชาการไว้ ๓๖ คณะ ยกเลิก ๖ คณะ

ราชบัณฑิตยสถานหวังว่ารายงานฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจงานของราชบัณฑิตยสถานโดยทั่วกัน.

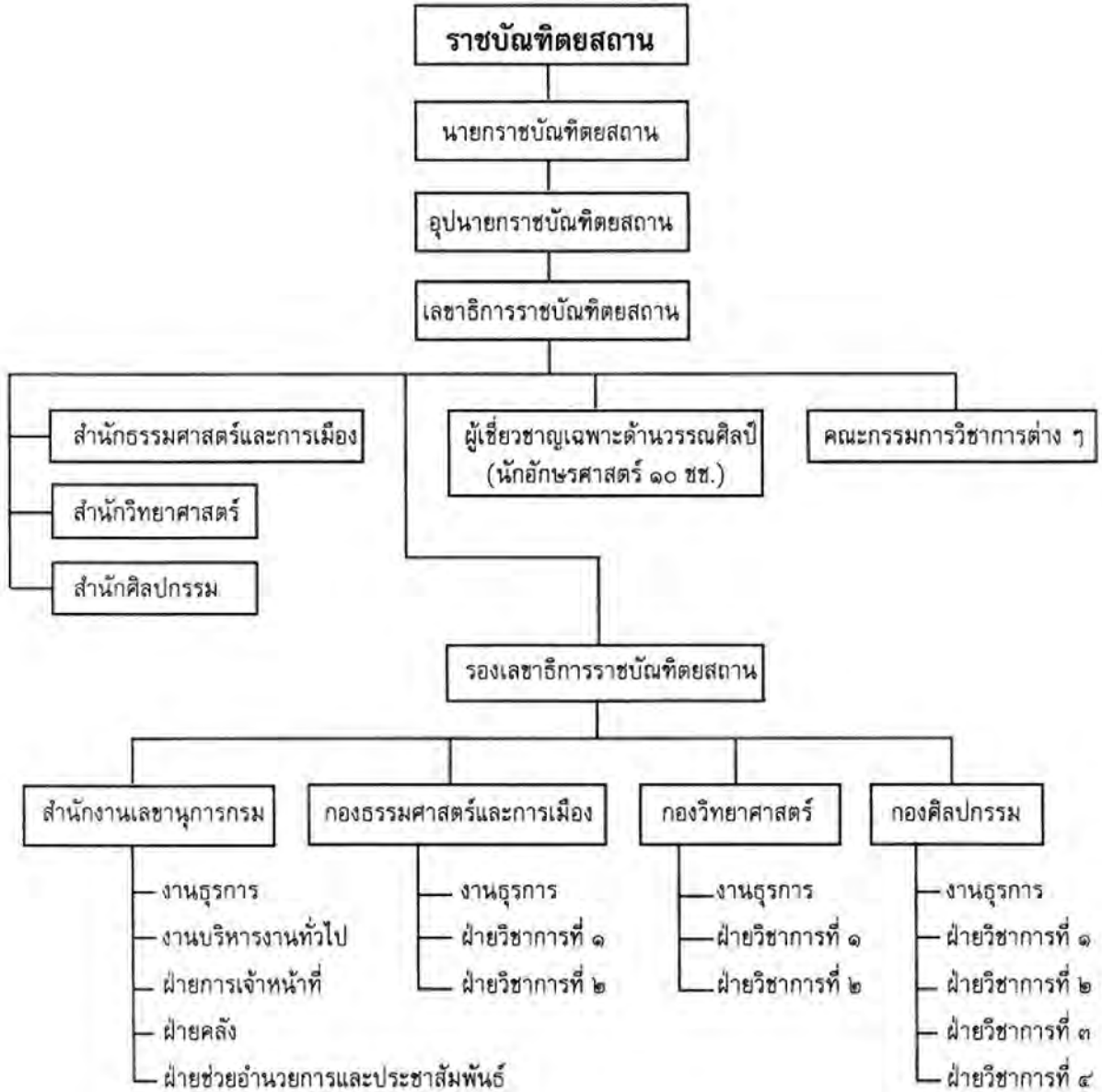
(ศาสตราจารย์ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

นายกฯ ราชบัณฑิตยสถาน

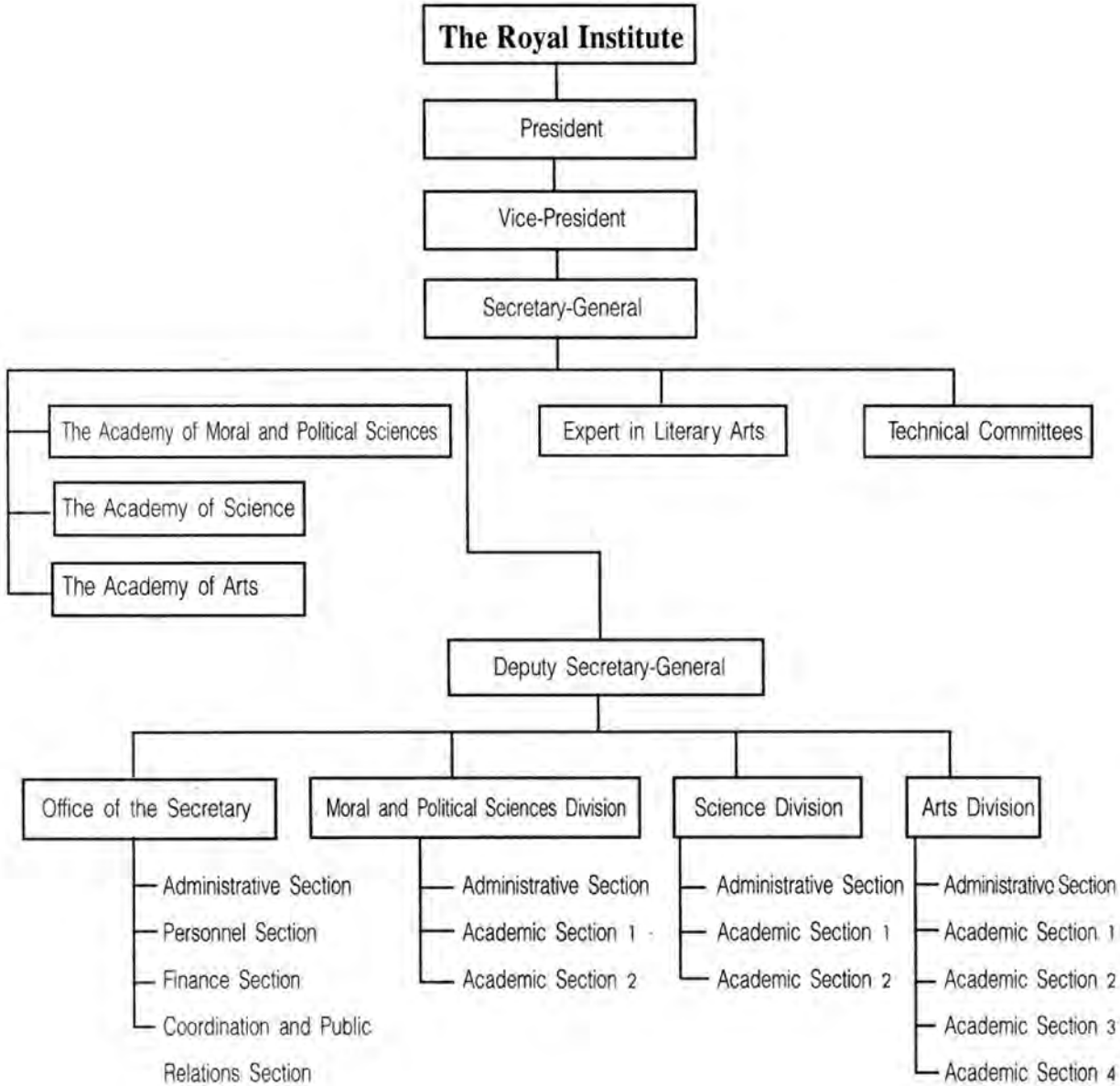
สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๕)
แผนภูมิการแบ่งสายงานของราชบัณฑิตยสถาน	(๗)
THE ROYAL INSTITUTE ORGANIZATION CHART	(๘)
ราชบัณฑิตยสถาน	
ประวัติความเป็นมา	๑
หน้าที่	๒
สมาชิก	๒
สำนักในราชบัณฑิตยสถาน	๓
- สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง	๓
- สำนักวิทยาศาสตร์	๖
- สำนักศิลปกรรม	๑๐
การแบ่งส่วนราชการภายในของราชบัณฑิตยสถาน	๒๔
การบริหาร	๒๖
การดำเนินงาน	๒๗
THE ROYAL INSTITUTE : GENERAL INFORMATION	๓๐
คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ	๓๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ๑ อัตรากำลังปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ของราชบัณฑิตยสถาน	๕๖
ภาคผนวก ๒ รายชื่อข้าราชการและลูกจ้างประจำราชบัณฑิตยสถาน ปีงบประมาณ ๒๕๔๔	๕๗
ภาคผนวก ๓ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๔๔ ของราชบัณฑิตยสถาน	๖๐
ภาคผนวก ๔ รายชื่อกรรมการและอนุกรรมการในคณะต่าง ๆ	๖๑
ภาคผนวก ๕ ผลงานทางวิชาการของคณะกรรมการบางคณะ	๕๗

แผนภูมิการแบ่งสายงานของราชบัณฑิตยสถาน

THE ROYAL INSTITUTE ORGANIZATION CHART

นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ในฐานะบังคับบัญชาราชบัณฑิตยสถาน

ผู้บริหาร

นายประเสริฐ ฤณ นคร
นายกราชบัณฑิตยสถาน
(๑๒ เมษายน ๒๕๔๒-๑๑ เมษายน ๒๕๔๔)

นายอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ
อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน
(๑๒ เมษายน ๒๕๔๒-๑๑ เมษายน ๒๕๔๔)
นายกราชบัณฑิตยสถาน
(๑๒ เมษายน ๒๕๔๔-ปัจจุบัน)

นายชัยอนันต์ สมุทวณิช
อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน
(๑๒ เมษายน ๒๕๔๔-ปัจจุบัน)

นายไพฑูรย์ พงสะบุตร
เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
(๑๒ เมษายน ๒๕๔๒-๑๑ เมษายน ๒๕๔๔)

นายปรีชา ช้างขวัญยืน
เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน
(๑๒ เมษายน ๒๕๔๔-ปัจจุบัน)

ประธานสำนัก และ เลขานุการสำนัก

นายประภาศน์ อวยชัย
ประธานสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

นายปรีชา ช่างขวัญยืน
เลขานุการสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

นายกำจร มนูญปิจุ
ประธานสำนักวิทยาศาสตร์

นายอดุลย์ วิริยเวชกุล
เลขานุการสำนักวิทยาศาสตร์

นายศักดิ์ศรี แยมันตดา
ประธานสำนักศิลปกรรม

นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์
เลขานุการสำนักศิลปกรรม

ผู้บริหาร และ ผู้เชี่ยวชาญ

ฝ่ายข้าราชการประจำ

นางสาวทรงสรณ์ นิลกำแหง
รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

นางสุจิตรา กลิ่นเกษร
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวรรณศิลป์

นายมานิตย์ ทองสอน
เลขานุการกรม

นางสาวอุทัย สร้างสาม
ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมือง

นางสาวกนกวลี ชูชัยยะ
ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์

นางสาวสาวิตรี แสนสว่าง
ผู้อำนวยการกองศิลปกรรม

ศาสตราจารย์ นพ.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ อุปนายกרבบัณฑิตยสถาน นำผ้าพระกฐินพระราชทาน
ไปถวาย ณ วัดชินวราราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

สำนักธรรมศาสตร์และการเมืองจัดปาฐกถาเรื่อง ภาษาถิ่นกับศิลาจารึก
โดยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศีล ฉานวงศ์บรรยายพิเศษเรื่อง พจนานุกรมและ
การทำพจนานุกรม เมื่อวันที่ ๒-๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

พิธีกล่าวปณิธานของข้าราชการ
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓
ณ ห้องประชุมราชบัณฑิตยสถาน
เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

กิจกรรมในสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา
วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

คณะกรรมการพัฒนาภาษาของกาของประเทศไทย
มาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้กับราชบัณฑิตยสถาน

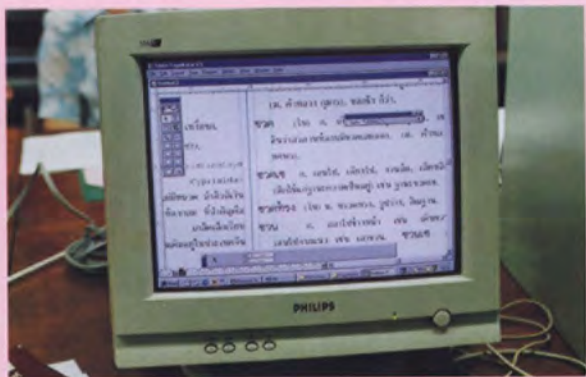
กิจกรรมในวันคล้ายวันสถาปนาราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๖๗
เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

การประชุมที่ปรึกษานายกษัตริย์บัณฑิตยสถานเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่การใช้ภาษาไทย เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

การอบรมคอมพิวเตอร์แก่เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลของราชบัณฑิตยสถาน
โดย นายวิศาล อุ่เจริญ เมื่อวันที่ ๑๗-๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ราชบัณฑิตยสถานจัดแถลงข่าวเรื่องบทบาทของนักวิชาการ
เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ณ ห้องประชุม ๔

ราชบัณฑิตยสถานรับมอบเครื่องคอมพิวเตอร์ IMAC จำนวน ๑ เครื่อง
จากบริษัทแอปเปิ้ล คอมพิวเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
โดยศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน เป็นผู้รับมอบ

ดร.สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เยี่ยมราชบัณฑิตยสถาน
และร่วมประชุม อภพ. กรม เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ราชบัณฑิตยสถาน

ประวัติความเป็นมา

ราชบัณฑิตยสถาน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๗๖ สืบแทน ราชบัณฑิตยสภา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้น โดยประกาศตั้งราชบัณฑิตยสภา ลงวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๙

ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน โดยยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับพุทธศักราช ๒๔๗๖ และตราพระราชบัญญัติฉบับใหม่ขึ้นใช้บังคับแทน คือ พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในบางมาตรา โดยพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๗ และเป็นกฎหมายจัดระเบียบราชการราชบัณฑิตยสถานที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้

เมื่อแรกตั้งราชบัณฑิตยสถานใน พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้น ราชบัณฑิตยสถานมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในอุปการะของรัฐบาลโดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินั้น เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถานฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๔๘๕ ฐานะของราชบัณฑิตยสถานเปลี่ยนไปเป็นทบวงการเมืองอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี และต่อมาพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๘๕ และพุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๒๗ ได้บัญญัติให้ราชบัณฑิตยสถานอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมจนถึง พ.ศ. ๒๕๐๑ จึงมาอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๑ นับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ราชบัณฑิตยสถานมีสถานภาพเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นกรม

หน้าที่

ราชบัณฑิตยสถานมีหน้าที่ดังนี้

๑. ค้นคว้า และบำรุงสรรพวิชา ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน
๒. ติดต่อและแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์การปราชญ์อื่น ๆ
๓. ให้ความเห็น คำปรึกษา และปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาตามความประสงค์ของรัฐบาล

สมาชิกราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถานมีสมาชิก ๓ ประเภท คือ

๑. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์
๒. ราชบัณฑิต
๓. ภาคีสมาชิก

ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ทรงเกียรติคุณในวิชาประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งนายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของราชบัณฑิตยสถานได้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ราชบัณฑิต ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งที่ประชุมร่วมกันของราชบัณฑิตทุกสำนักได้เลือกจากภาคีสมาชิก แล้วนำเสนอนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิต

ภาคีสมาชิก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งที่สมัครเข้าทำการร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน และราชบัณฑิตยสถานได้รับสมัครเป็นภาคีสมาชิกของสำนักใดสำนักหนึ่งแล้ว

จำนวนสมาชิก

จำนวนราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์และราชบัณฑิตไม่ได้จำกัดจำนวนไว้ แต่การเลือกภาคีสมาชิกเพื่อแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตขึ้นอยู่กับการขอกำหนดตำแหน่งใหม่ในสาขาที่ยังไม่มีผู้ใดประจำ หรือแต่งตั้งแทนในตำแหน่งที่ว่าง ส่วนจำนวนภาคีสมาชิกมีจำกัดไว้ไม่เกิน ๑๖๐ คน แบ่งเป็นภาคีสมาชิกสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ๔๐ คน สำนักวิทยาศาสตร์ ๘๐ คน และสำนักศิลปกรรม ๔๐ คน ตามประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่องระเบียบราชบัณฑิตยสถาน ว่าด้วยการกำหนดจำนวนสมาชิก พ.ศ. ๒๕๓๖

จำนวนสมาชิกราชบัณฑิตยสถานในปี ๒๕๔๔ มีดังนี้

๑. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์	-	คน
๒. ราชบัณฑิต	๗๘	คน
๓. ภาคีสมาชิก	๘๕	คน

สำนักในราชบัณฑิตยสถาน

สำนัก ประกอบด้วยคณะราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก แบ่งตามประเภทและสาขาวิชา ที่ประจำอยู่ ปัจจุบันมี ๓ สำนัก คือ

๑. สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง แบ่งประเภทวิชาออกเป็น ๓ ประเภท มี ราชบัณฑิต จำนวน ๒๓ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๓๔ คน ดังนี้

๑.๑ ประเภทปรัชญา มีราชบัณฑิต จำนวน ๖ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๗ คน แบ่งออกเป็น ๔ สาขาวิชา คือ

(๑) อภิปรัชญา และญาณวิทยา

ราชบัณฑิต

นายวิทย์ วิศทเวทย์

นายสุนทร ณ รั้งยี

ภาคีสมาชิก

นายอดิศักดิ์ ทองบุญ

นายสนั่น ไชยานุกุล

(๒) อักษวิทยา

ราชบัณฑิต

นายเกียรติ บุญเจือ

นายปรีชา ช่างขวัญยืน

ภาคีสมาชิก

นางสิวลี ศิริไล

นางสาวภัทรพร สิริกาญจน

(๓) ตรรกศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายจำนงค์ ทองประเสริฐ

ภาคีสมาชิก

นายสิทธิ บุตรอินทร์

(๔) ศาสนศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก

ภาคีสมาชิก

นางฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

ร้อยโท บรรจบ บรรณรุจิ

๑.๒ ประเภทสังคมศาสตร์ มีราชบัณฑิต จำนวน ๑๓ คน ภาควิชา
 จำนวน ๒๓ คน แบ่งออกเป็น ๑๒ สาขาวิชา คือ

(๑) นิติศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายประยูร กาญจนดุล
 นายประกาศน์ อวยชัย
 นายมานะ พิทยาภรณ์
 นายไชยยศ เหมะรัชตะ

ภาควิชา

นายบรรศักดิ์ อูวรรณโณ
 นายอำนาจ คัลัยสังข์
 นายชูศักดิ์ ศิรินิล
 นายสงวน ลีวโนมนต์
 นายวิษณุ เครื่องาม
 นายรังสรรค์ แสนสุข

(๒) รัฐศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายอมร รักษาสัตย์

ภาควิชา

นายบรรณิตรี เศรษฐบุตร
 นายอนันต์ อนันตกุล
 นายโกวิท วงศ์สุรวัฒน์

(๓) รัฐประศาสนศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายชัยอนันต์ สมุทวณิช

ภาควิชา

นายลิขิต อีระเวคิน
 นายวรเดช จันทรรศ

(๔) สังคมวิทยา

ราชบัณฑิต

นายจุมพล สวัสดิ์ยากร

ภาควิชา

นายสมบูรณ์ สุขสำราญ
 นายจิระโชค วีระสัย

(๕) มานุษยวิทยา

ราชบัณฑิต

ภาควิชา

นายชาย โพธิ์สิตา

(๖) จิตวิทยา		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นางโสภา (ชูพิกุลชัย) ชปีลมันน์
(๗) สังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายนิคม จันทรวีฑูร		-
(๘) เศรษฐศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายวิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์		นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม
		นายสมพร เทพสิทธา
		นายวรวุฒิ หิรัญรักษ์
(๙) บริหารธุรกิจ		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		-
(๑๐) นิเทศศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นายสมควร กวียะ
(๑๑) ภูมิศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายไพฑูรย์ พงสะบุตร		นายประเสริฐ วิทยารัฐ
นายฉัตรชัย พงศ์ประยูร		นายมนัส สุวรรณ
(๑๒) ศึกษาศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นางสุนน อมรวิวัฒน์		นายสมหวัง พิธิยานุวัฒน์
นายเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์		นางทัศนา แคมมณี

๑.๓ ประเภทประวัติศาสตร์ มีราชบัณฑิต จำนวน ๔ คน ภาควิชากร จำนวน ๔ คน แบ่งออกเป็น ๓ สาขาวิชา คือ

(๑) ประวัติศาสตร์สากล

ราชบัณฑิต

นางเพ็ญศรี ดูก

นางเพชรี สุมิตร

ภาควิชากร

นายเอี่ยม ฉายางาม

(๒) ประวัติศาสตร์ไทย

ราชบัณฑิต

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม

ภาควิชากร

นางปิยนาด บุนนาค

นายวุฒิชัย มูลศิลป์

(๓) โบราณคดี

ราชบัณฑิต

นายประเสริฐ ณ นคร

ภาควิชากร

นางอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว

๒. สำนักวิทยาศาสตร์ แบ่งประเภทวิชาออกเป็น ๓ ประเภท มีราชบัณฑิต จำนวน ๔๐ คน ภาควิชากร จำนวน ๒๒ คน ดังนี้

๒.๑ ประเภทวิทยาศาสตร์กายภาพ มีราชบัณฑิต จำนวน ๑๑ คน ภาควิชากร จำนวน ๒ คน แบ่งออกเป็น ๔ สาขาวิชา คือ

(๑) คณิตศาสตร์

ราชบัณฑิต

นางยงควิมล เสนบุรี

ภาควิชากร

-

(๒) เคมี

ราชบัณฑิต

นางกฤษณา ชูติมา

นาวาตรี กำจร มนูญปัจจุ

นายบุญพฤกษ์ จาฎามระ

ภาควิชากร

นายวิชัย รวีตระกูล

(๓) ดาราศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายระวี ภาวิไล		-
นายนิพนธ์ ทรายเพชร		
(๔) ธรณีวิทยา		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายไพยม อรรถยกานนท์		-
นายสุภาพ ภูประเสริฐ		
(๕) ฟิสิกส์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายศักดิ์ดา ศิริพันธุ์		นายสุทัศน์ ยกส้าน
(๖) วิทยาการคอมพิวเตอร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายครรชิต มัลลียงค์		-
(๗) สมุทรศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นางมนูดี หังสพฤกษ์		-
(๘) อุตุนิยมวิทยา		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		-

๒.๒ ประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ มีราชบัณฑิต จำนวน ๖ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๑ คน แบ่งออกเป็น ๓ สาขาวิชา คือ

(๑) ชีววิทยา		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายวิสุทธิ์ ไบไม่		-

(๒) พุทธศาสนศาสตร์	
ราชบัณฑิต	ภาคีสมาชิก
นายจำลอง เพ็งคล้าย	นางวงจันทร์ วงศ์แก้ว
นายธวัชชัย สันติสุข	
(๓) สัตววิทยา	
ราชบัณฑิต	ภาคีสมาชิก
นายทศพร วงศ์รัตน์	-
นายสุธรรม อารีกุล	
นายโอภาส ชอบเขตต์	

๒.๓ ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีราชบัณฑิต จำนวน ๒๓ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๑๙ คน แบ่งออกเป็น ๑๐ สาขาวิชา คือ

(๑) แพทยศาสตร์	
ราชบัณฑิต	ภาคีสมาชิก
นายกฤษณ์ จาตุามระ	นายนิพนธ์ พวงวรินทร์
นายบูรณะ ชวลิตอำรง	นางสาวนิภา จรูญเวสม์
นายปณต มีคะเสน	นายสงัน สุวรรณเลิศ
นายประสิทธิ์ พุตระกูล	นายสุรพล อิศรไกรศีล
นายประเสริฐ ทองเจริญ	
นายยงยุทธ วัชรดุลย์	
นายวิชัย ตันไพจิตร*	
นายวิศิษฐ์ ลิตปรีชา	
นายสมชัย บวรกิตติ	
นายสำราญ วังศพ่าห์	
นายอดุลย์ วิริยเวชกุล	
นายอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ	

* ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) วิศวกรรมศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายนิวัฒน์ ดารานันท์
นายปกรณ์ อุดลพันธุ์
นายปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์
นายมงคล เดชนครินทร์
นายสมชาติ ไสภณรณฤทธิ
นายสมศักดิ์ ดำรงค์เลิศ

ภาคีสมาชิก

นายไพรัช ธีชัยพงษ์
นายวรศักดิ์ กนกนุกุลชัย
นายวริทธิ์ อึ้งภากรณ์*
นางศิริจันทร์ ทองประเสริฐ
นายอรุณ ชัยเสรี
นายสวัสดิ์ ตันตระรัตน์

(๓) เกษตรศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายสันหัต โรจนสุนทร

ภาคีสมาชิก

-

(๔) วิทยาศาสตร์การแพทย์

ราชบัณฑิต

นายเรื่อน สมณะ

ภาคีสมาชิก

นายอานนท์ บุญยะรัตเวช

(๕) เกษศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายวิเชียร จีรวงส์

ภาคีสมาชิก

นายชยันต์ พิเชียรสุนทร
นายภาวิช ทองโรจน์

(๖) ทักษะแพทยศาสตร์

ราชบัณฑิต

นายสิทธิ ส. ศรีโสภาค

ภาคีสมาชิก

นางใจนุช จงรักษ์

* ลาออกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

(๗) สัตวแพทยศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นางมณีวรรณ กมลพัฒนะ
(๘) วนศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นายสนิท อักษรแก้ว
(๙) การประมง		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายเปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต		-
(๑๐) เทคโนโลยี		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นางสาวสุดา เกียรติกำจรวงศ์
		นายอมเรศ ภูมिरัตน
		นายปราโมทย์ ไชยเวช

๓. สำนักศิลปกรรม แบ่งประเภทวิชาออกเป็น ๓ ประเภท มีราชบัณฑิต จำนวน ๑๕ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๒๕ คน ดังนี้

๓.๑ ประเภทวรรณศิลป์ มีราชบัณฑิต จำนวน ๘ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๑๕ คน แบ่งออกเป็น ๗ สาขาวิชา คือ

(๑) ดันติภาษา		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
พระธรรมกิตติวงศ์		นางกุสุมา รักษมณี
(ทองดี สุรเตโช)		นายวิสุทธ์ บุชยกุล
(๒) นิรุกติศาสตร์		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์		นางกาญจนา นาคสกุล

<p>(๓) ภาษาศาสตร์
ราชบัณฑิต
นายสมศีล ฉานวงศ์</p>	<p>ภาคีสมาชิก
นางสาวนวรรณ พันธุเมธา
นางสาวนิตยา กาญจนะวรรณ
นายอุดม วโรดมสิขิตต์</p>
<p>(๔) วรรณกรรมพื้นเมือง
ราชบัณฑิต
นางจิตรเกษม สีบุญเรือง</p>	<p>ภาคีสมาชิก
นางประคอง นิมมานเหมินท์</p>
<p>(๕) วรรณกรรมร้อยแก้ว
ราชบัณฑิต
นายปัญญา บริสุทธิ์</p>	<p>ภาคีสมาชิก
นางนยะดา เหล่าสุนทร
นางจินตนา ดำรงค์เลิศ
นางสาวรีนฤทัย สัจจพันธุ์</p>
<p>(๖) วรรณกรรมร้อยกรอง
ราชบัณฑิต
นายศักดิ์ศรี แย้มนัตดา</p>	<p>ภาคีสมาชิก
คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ
นายวิชัย ภูระหงษ์
นางโชษิตา มณีใส
นางชลดา เรืองรักษ์ลิขิต</p>
<p>(๗) วรรณกรรมเปรียบเทียบ
ราชบัณฑิต
พลตำรวจจัตวา หม่อมหลวงมานิจ
ชูมสาย
นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์</p>	<p>ภาคีสมาชิก
นางสิทธา พินิจภูวดล</p>

๓.๒ ประเภทสถาปัตยกรรม มีราชบัณฑิต จำนวน ๓ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๖ คน แบ่งออกเป็น ๕ สาขาวิชา คือ

(๑) สถาปัตยกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
พลเรือตรี สมภพ ภิรมย์		นายภิญโญ สุวรรณคีรี
นายไสว มงคลเกษม		ร้อยเอก กฤษฏา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
นายสมใจ นิ่มเล็ก		นายมดี ตั้งพานิช
(๒) ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นายสันติ เล็กสุขุม
(๓) ภูมิสถาปัตยกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		-
(๔) นาวาสถาปัตยกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		-
(๕) การผังเมือง		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นายชลิตภากร วีรพลิน
		นายอภิชาติ วงศ์แก้ว

๓.๓ ประเภทวิจิตรศิลป์ มีราชบัณฑิต จำนวน ๔ คน ภาคีสมาชิก จำนวน ๔ คน แบ่งออกเป็น ๔ สาขาวิชา คือ

(๑) จิตรกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายสวัสดิ์ ตันติสุข		นายจุลทัศน์ พยาฆรานนท์
นายอัศนีชัย ชูอรุณ		นายวิทย์ พิณคันเงิน
		นายวิบูลย์ ลี้สุวรรณ
		นายวิรุณ ตั้งเจริญ

(๒) ประติมากรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายประกิต บัวบุศย์		-
(๓) นาฏกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
-		นายสุรพล วิรุฬห์รักษ์
		นายปัญญา นิตยสุวรรณ
(๔) ดุริยางคกรรม		
ราชบัณฑิต		ภาคีสมาชิก
นายไชแสง ศุขะวัฒน์		นายชนก สาศริก
		นายธวัชชัย นาควงษ์

ในปี ๒๕๔๔ ทั้ง ๓ สำนักมีผลงานที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

- มีการประชุมสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง จำนวน ๒๓ ครั้ง
- มีการบรรยายผลงานทางวิชาการ จำนวน ๒๑ เรื่อง
- มีการอภิปราย จำนวน ๑ เรื่อง คือเรื่อง “ปฏิรูปการศึกษา : ประกันคุณภาพ”
- การแสดงปาฐกถา เรื่อง การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย โดย นายประยูร กาญจนดุล เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ ห้องราชา โรงแรมรัตนโกสินทร์
- การแสดงปาฐกถา เรื่อง ภาษาถิ่นกับศิลาจารึก โดย นายประเสริฐ ณ นคร เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ ห้องราชา โรงแรมรัตนโกสินทร์
- การแสดงปาฐกถา เรื่อง กรอบแนวคิดในการออกแบบโครงสร้างระบบราชการ โดย นายชัยอนันต์ สมุทวณิช เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ ห้องประชุม ราชบัณฑิตยสถาน

- จัดทำวารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑ ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๔๓ - มกราคม ๒๕๔๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ผลงานทางวิชาการที่ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกได้เสนอต่อที่ประชุมสำนักฯ มีดังนี้

ตุลาคม ๒๕๔๓	- นายสงวน ล้วมโนมนต์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “พรรคการเมืองไทยกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสหัสวรรษใหม่” - นางทีศนา แคมมณี ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “การปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เด็กด้วยกิจกรรมการสอนตามหลักการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย”
พฤศจิกายน ๒๕๔๓	- นายอดิศักดิ์ ทองบุญ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “มองโลกทรรศน์ของไทยตามสายตาของนักอภิปรัชญา ตอน วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ตามมุมมองนักวิชาการด้านต่าง ๆ” - นายวรวิทย์ หิรัญรักษ์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “แผนกลยุทธ์การพัฒนามันสำปะหลัง”
ธันวาคม ๒๕๔๓	- นางสิวลี ศิริไล ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “ข้อโต้แย้งประเด็น จริยธรรม เรื่อง การยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าว (INFORMED CONSENT) ทางเวชจริยศาสตร์” - นางปิยนัด บุนนาค ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒”
มกราคม ๒๕๔๔	- นายจิระโชค วีระสัย ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “สังคมวิทยาการเมือง” - นายนรินทร์ เศรษฐบุตร ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “นัยประชาธิปไตยในวิถีการเมืองไทย”
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔	- ร้อยโท บรรจบ บรรณรุจิ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “สภาพของอินเดียเหนือ ช่วง ๖๐๐-๔๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช”

- นายวิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง "เงินทุนสำรองฯ ในประวัติศาสตร์การเงินของประเทศไทย"
- มีนาคม ๒๕๔๔ - นายสงวน ลีวโนมนต์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "เศรษฐกิจการเมืองจีน"
- นายมนัส สุวรรณ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "กำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย"
- เมษายน ๒๕๔๔ - นายลิขิต อีร์เวคิน ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "สื่อมวลชน : สิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบ"
- นางฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "การสืบสายภิกษุณีสงฆ์ในศรีลังกา"
- พฤษภาคม ๒๕๔๔ - นางโสภา (ซูพิกุลชัย) ชปีลมันน์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "เขาวน่อารมณ (EQ) และเขาวนปัญญา (IQ) นั้นสำคัญไฉน"
- นายนิคม จันทรวิฑูร ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง "แนวคิดและระบบวิชาว่าด้วยความคุ้มภัยทางสังคม"
- มิถุนายน ๒๕๔๔ - นายสมบูรณ์ สุขสำราญ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "การปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ"
- นายวรวิทย์ หิรัญรักษ์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "การสหกรณ์และสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย"
- กรกฎาคม ๒๕๔๔ - นายสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "ปฏิรูปการศึกษา : การประกันคุณภาพ"
- นายธนิต เศรษฐบุตร ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "เขตการศึกษาแบบหนึ่งของอเมริกัน"
- สิงหาคม ๒๕๔๔ - นางทีศนา แซมมณี ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง "แนวทาง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ : ข้อค้นพบจากการศึกษา พหุกรณี"

สำนักวิทยาศาสตร์

- มีการประชุมสำนักวิทยาศาสตร์จำนวน ๒๒ ครั้ง
- มีการบรรยายผลงานทางวิชาการ จำนวน ๔๗ เรื่อง
- จัดให้มีการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เรื่อง “การใช้น้ำมันพืชในเครื่องยนต์ดีเซล” ณ ห้องรับรองราชบัณฑิต
- พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่ราชบัณฑิตยสถานและสำนักอื่นขอหารือ ได้แก่ ศูนย์ที่ปรึกษาการใช้ภาษาไทย การจัดทำวารสารร่วมกันทั้ง ๓ สำนัก เงินบริจาคจากเงินอุปการะราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก กลั่นกรองการรับบุคคลเข้าร่วมโครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุ พิจารณาความหมายคำ “สุขภาพ”
- จัดทำวารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
- จัดพิมพ์หนังสือ โรคกระดูกและข้อที่พบบ่อยในประเทศไทย ผลงานของนายยงยุทธ วัชรดุลย์ (พิมพ์ครั้งที่ ๓) จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ผลงานทางวิชาการที่ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกได้เสนอต่อที่ประชุมสำนักฯ มีดังนี้

ตุลาคม ๒๕๕๓	- นายสำราญ วัศพำห์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ความปลอดภัยเมื่อใช้ปืนและปืนไรเฟิลลูกไม่” - นายประเสริฐ ทองเจริญ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “การก่อการร้ายสากลทางชีวภาพ (International Bioterrorism)” - นายสิทธิ ส. ศรีโสภาค ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ปากแห่งพาดานโหวกัณฑ์ตแพทย์” - นางศิริจันทร์ ทองประเสริฐ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “ต้นทุนฐานกิจกรรม”
พฤศจิกายน ๒๕๕๓	- นายไพยม อรัญยกานนท์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “เที่ยวดูโลกกับนักธรณีวิทยา” - นายโอภาส ขอบเขตต์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “นกแอ่นกินรัง ๒”

- นางวงจันทร์ วงศ์แก้ว ภาควิชาชีววิทยา บรรยายเรื่อง “ดอกไม้ให้ความร้อน”
- มีนาคม ๒๕๔๔ - นายอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ความจำ”
- นางยงศิริมล เลณบุรี ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “เรขาคณิตแฟร็กทัล (Fractal geometry)”
- เมษายน ๒๕๔๔ - นายสุธรรม อารีกุล ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงกับวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสมัยใหม่”
- นายครรชิต มัลย์วงศ์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “e-Thailand”
- นายจำลอง เพ็งคล้าย ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “การสำรวจพรรณพืชในอ่าวไทย”
- นายสันหัต โรจนสุนทร ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “GMS 2000”
- นายวริทธิ์ อึ้งภากรณ์ ภาควิชาชีววิทยา บรรยายเรื่อง “เทคโนโลยีห้องสะอาด : ตอนที่ ๑ (Cleanrooms Technology : Part 1)”
- พฤษภาคม ๒๕๔๔ - นายอดุลย์ วิริยะเวชกุล ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “การประเมินผลมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาไทย”
- นายกฤษณ์ จาฎามระ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “The T-Junction in Breast Cancer”
- นางมณีวรรณ กมลพัฒนะ ภาควิชาชีววิทยา บรรยายเรื่อง “พันธุกรรมในไขต่อมของโคลนนิ่งในอนาคต”
- นางสาวสุตา เกียรติกำจรวงศ์ ภาควิชาชีววิทยา บรรยายเรื่อง “การพัฒนาสารไฮโดรเจลจากแป้งมันสำปะหลัง”
- มิถุนายน ๒๕๔๔ - นายสมศักดิ์ ดำรงค์เลิศ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “การแยกสลายพอลิโพรพิลีนใช้แล้วด้วยความร้อนในเครื่องปฏิกรณ์แบบดังกวน”

- นายปณต มิคะเสน ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ความเครียดต่อสุขภาพ (Stress on Health)”
 - นายปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาน้ำมันพืชสำหรับเครื่องยนต์อัตรระเบิด”
 - นายธวัชชัย สันติสุข ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “โมกราชินี (*Wrightia sirikitiae* Mid. & Santisuk) พรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก”
 - นางกฤษณา ชูติมา ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “กลิ่นข้าวหอม”
- กรกฎาคม ๒๕๔๔
- นายยุกุท วัชรดุลย์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “งานลูกเสือและเนตรนารี เพื่อการสาธารณสุข”
 - นายเปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “การปรับปรุงระบบการเลี้ยงกุ้งทะเลเพื่อป้องกันโรคและเพื่อความยั่งยืนในเชิงสิ่งแวดล้อมของภูมิภาคเอเชีย”
 - นางมณฑุดี หังสพฤกษ์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “โครงการวิจัยร่วมเอเชีย-ยุโรปเรื่องเอสทรีของแม่น้ำโขง”
 - นายนิพนธ์ พวงวรินทร์ ภาควิชาสัตวบาล บรรยายเรื่อง “การรักษาอาการปวดศีรษะด้วยสารโบทูลินัม”
 - นายสุรพล อิศรไกรศีล ภาควิชาสัตวบาล บรรยายเรื่อง “โรคลิวคีเมียเรื้อรังกับการรักษาวิธีใหม่ (New Therapy in Chronic Myeloid Leukemia)”
- สิงหาคม ๒๕๔๔
- นายระวี ภาวิไล ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “มหากัมปนาทของพินธุ”
 - นายประเสริฐ ทองเจริญ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ปัญหาโรคเอดส์ในประเทศไทย”
 - นายสิทธิ ส. ศรีโสภาค ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ยาอมบ้วนปากที่ใช้กันอย่างสามัญ”

- นายนิพนธ์ ทรายเพชร ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “เวลามาตรฐานประเทศไทย”
- นายสุภาพ ภูประเสริฐ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ธรณีแปรสัณฐานแผ่นดินไทย (Geotectonic of Thailand)”
- กันยายน ๒๕๔๔ - นายมงคล เดชนครินทร์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “แหล่งจ่ายกำลังไฟฟ้ากระแสตรงแบบใช้ตัวเก็บประจุในการลดแรงดัน”

สำนักศิลปกรรม

- มีการประชุมสำนักศิลปกรรม จำนวน ๒๓ ครั้ง
- มีการบรรยายผลงานทางวิชาการ จำนวน ๓๗ เรื่อง
- มีการสนทนาทางวิชาการ ๒ เรื่อง คือ เรื่อง “การแสดงผลงานวิจัยคัดค้านโครงการก่อสร้างที่จ่อตรงใต้ดินบริเวณท้องสนามหลวง” และเรื่อง “ปุจฉา-วิสัชนาสถาปัตยกรรมไทย”
- จัดทำร่างโครงการจัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมและเผยแพร่เรื่องการใช้ภาษาไทย” เสนอต่อราชบัณฑิตยสถาน
- กำหนดหัวข้อเรื่องสำหรับการประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กและการพิจารณาตัดสิน
- จัดทำวารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๓ ประจำเดือนมิถุนายน - กันยายน ๒๕๔๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ผลงานทางวิชาการที่ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกได้เสนอต่อที่ประชุมสำนักฯ มีดังนี้

- ตุลาคม ๒๕๔๓ - นายอุดม วโรดมส์ลิขิตดิษฐ์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “กฎของกริมปี กฎของกราสส์มัน และกฎของเวอร์เนอร์ อธิบายเพิ่มเติม”

- นายจุลทัศน์ พยาฆรานนท์ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถ วัดอัมพวันเจติยาราม จ. สมุทรสงคราม”
 - นางกาญจนา นาคสกุล ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การออกเสียงคำที่เขียนด้วยพยัญชนะ /ทร/ ในภาษาไทย”
 - นายวิทย์ พิณคันเงิน ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “จิตรกรรมพระบฏ”
- พฤศจิกายน ๒๕๔๓
- นางนิยะดา เหล่าสุนทร ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ศึกโมยราพ : ปากยัมพิพและไทย”
 - นายสมใจ นิ่มเล็ก ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ฐานอาคารสถาปัตยกรรมไทย”
 - นายมดี ตั้งพานิช ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างและผลกระทบต่อสถาปัตยกรรม”
- ธันวาคม ๒๕๔๓
- นายปัญญา บริสุทธิ์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “วรรณคดีในวรรณคดีฝรั่งเศส”
 - นายศักดิ์ศรี แย้มนัตตา ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “มองนิราศพระบาท”
- มกราคม ๒๕๔๔
- นายธวัชชัย นาควงษ์ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การสอนดนตรีสำหรับเด็กโดยใช้เกมเป็นสื่อ”
 - นายสุรพล วิรุฬห์รักษ์ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “นาฏยศิลป์อินโดนีเซีย”
- กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
- นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “อิทธิพลวรรณกรรมอินเดียต่อวรรณกรรมไทย”
 - นางสิทธา พินิจภูวดล ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “เปรียบเทียบแนวคิดคนมี-คนจน ไทย-เทศ ในเรื่องเล่าพื้นบ้าน”
 - นายอภิชาติ วงศ์แก้ว ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การใช้มาตรการทางด้านการผังเมืองเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา

- โบราณสถาน ชุมชน และวัฒนธรรมริมน้ำ กรณีตัวอย่าง :
คลองแม่ห้าอ้อม จ. นนทบุรี”
- มีนาคม ๒๕๕๔
- นางโชษิตา มณีใส ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “ลักษณะคำประพันธ์ในมหາชาติคำหลวง กัณฑ์มหาพน”
 - นายอุดม วโรตม์สิขชิตตต์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “Reflexive and Non Reflexive ?eeng in Thai”
 - นายภิญโญ สุวรรณคีรี ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “การออกแบบและก่อสร้างงานศูนย์ฝึกรบและพิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข”
 - นางสาวนิตยา กาญจนะวรรณ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “รูปการเขียนกับปัญหาการอ่าน”
- เมษายน ๒๕๕๔
- นายอัศนีัย ชูอรุณ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “ศิลปกรรม landscape”
 - คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “พระมหาธีรราชเจ้า”
 - นายมติ ตั้งพานิช ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “เมืองสี่เจียง”
 - นายวิทย์ พินคันเงิน ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “การจัดระวางพื้นที่และผูกภาพในจิตรกรรมไทย”
- พฤษภาคม ๒๕๕๔
- นายชนก สาคริก ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “หน้าทับเพลงไทย”
 - นางกุสุมา รักษมณี ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “ศ, ษ และ ส ในคำไทยที่มาจากสันสกฤต”
 - นายวิบูลย์ ลีสุวรรณ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “จิตรกรรมพื้นบ้านอีสาน”
- มิถุนายน ๒๕๕๔
- นางประคอง นิมมานเหมินทร์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง “จากวรรณกรรมไทใหญ่เรื่องอะลองปลาส้มถึงวรรณกรรมภาคใต้เรื่องวันคาร”

- นางกาญจนา นาคสกุล ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “พระราชพงศาวดารเขมร”
- นายปัญญา นิตยสุวรรณ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “พากย์-เจอร์จาซอน”
- กรกฎาคม ๒๕๔๔ - นายวินัย ภูะระหงษ์ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “โคลงห้า”
- นายไชแสง ศุขะวัฒน์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “Fantastic Architecture of King Ludwig II of Bavaria”
- สิงหาคม ๒๕๔๔ - ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงศ์ ณ อยุธยา ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “แนวทางการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมศิลป์ของไทย”
- นายชลิตภากร วีรพลิน ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “วิเคราะห์ผังเมืองรวมเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
- นายวิสุทธ์ บุชยกุล ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “พระพุทธเจ้าทรงใช้ภาษาอะไรในการประกาศพระศาสนา”
- กันยายน ๒๕๔๔ - นางสิทธา พินิจภูวดล ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “เปรียบเทียบวรรณกรรมสื่ออารมณ์ของไทยและเทศ”
- นายสวัสดิ์ ดันตีสุข ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง “จิตรกรรม”
- นางกุสุมา รักษมนี ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การสร้างศัพท์สันสกฤตให้มีความหมายว่า ‘มี’ ”
- นางจินตนา ดำรงค์เลิศ ภาควิชาอักษรศาสตร์ บรรยายเรื่อง “วรรณกรรมกับสังคม : พันธกิจของพันธป้า”

อนึ่ง ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้มีการประชุมราชบัณฑิตทุกสำนักร่วมกันอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพื่อปรึกษาการทำงานของราชบัณฑิตยสถานและพิจารณาเรื่องที่สำนักต่าง ๆ นำเสนอ ตลอดจนทั้งวางระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ได้มีการประชุมรวม ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔

การแบ่งส่วนราชการภายในของราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถานแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๔ กอง ดังนี้

๑. สำนักงานเลขาธิการกรม

สำนักงานเลขาธิการกรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของราชบัณฑิตยสถาน และราชการที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

- (ก) ปฏิบัติงานสารบรรณของราชบัณฑิตยสถาน
- (ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยอำนวยความสะดวก งานประชาสัมพันธ์ งานห้องสมุด และงานเลขานุการของผู้บริหารราชบัณฑิตยสถาน
- (ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และยานพาหนะ
- (ง) จัดระบบงานและบริหารงานบุคคล
- (จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเลขาธิการกรมแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น

๑. งานบริหารงานทั่วไป
๒. ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
๓. ฝ่ายคลัง
๔. ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวกและประชาสัมพันธ์

๒. กองธรรมศาสตร์และการเมือง มีอำนาจหน้าที่

- (ก) ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการและงานธุรการของสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ภาคีสมาชิก ราชบัณฑิต และราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์
- (ข) ส่งเสริมและสนับสนุนการค้นคว้า และผลิตงานทางวิชาการในลักษณะของการแต่ง แปล และเรียบเรียงเอกสารหรือตำรา การบัญญัติศัพท์ การจัดทำหนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม และงานวิชาการอื่น ๆ ตามขอบเขตของประเภทวิชาปรัชญา สังคมศาสตร์ และประวัติศาสตร์

- (ค) ให้คำปรึกษาแนะนำและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
- (ง) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองธรรมศาสตร์และการเมืองแบ่งส่วนราชการภายนอกเป็น

- ๑. งานธุรการ
- ๒. ฝ่ายวิชาการที่ ๑
- ๓. ฝ่ายวิชาการที่ ๒

๓. กองวิทยาศาสตร์ มีอำนาจหน้าที่

- (ก) ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการและงานธุรการของสำนักวิทยาศาสตร์ ภาควิชาเคมี ราชบัณฑิต และราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์
- (ข) ส่งเสริมและสนับสนุนการค้นคว้าและผลิตงานทางวิชาการในลักษณะของการแต่ง แปล และเรียบเรียงเอกสารหรือตำรา การบัญญัติศัพท์ การจัดทำหนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม สารานุกรม อนุกรมวิธาน และงานวิชาการอื่น ๆ ตามขอบเขตของประเภทวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์
- (ค) ให้คำปรึกษาแนะนำและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
- (ง) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองวิทยาศาสตร์แบ่งส่วนราชการภายนอกเป็น

- ๑. งานธุรการ
- ๒. ฝ่ายวิชาการที่ ๑
- ๓. ฝ่ายวิชาการที่ ๒

๔. กองศิลปกรรม มีอำนาจหน้าที่

- (ก) ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการและงานธุรการของสำนักศิลปกรรม ภาควิชาเคมี ราชบัณฑิต และราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

- (ข) ส่งเสริมและสนับสนุนการค้นคว้า และผลิตงานทางวิชาการในลักษณะของการแต่ง แปล และเรียบเรียงเอกสารหรือตำรา การบัญญัติศัพท์ การจัดทำหนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม สารานุกรม และงานวิชาการอื่น ๆ ตามขอบเขตประเภทของวิชาการวรรณศิลป์ สถาปัตยกรรมศิลป์ และวิจิตรศิลป์
- (ค) กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้และการเขียนภาษาไทยให้ถูกต้อง
- (ง) ให้คำปรึกษาแนะนำและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
- (จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองศิลปกรรมแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น

- ๑. งานธุรการ
- ๒. ฝ่ายวิชาการที่ ๑
- ๓. ฝ่ายวิชาการที่ ๒
- ๔. ฝ่ายวิชาการที่ ๓
- ๕. ฝ่ายวิชาการที่ ๔

แต่ละกองมีข้าราชการและลูกจ้างประจำปฏิบัติงานวิชาการและธุรการ เพื่อสนองงานของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก ตลอดจนจนผลิตและสร้างเสริมงานทางวิชาการต่าง ๆ (ดูภาคผนวก ๒ รายชื่อข้าราชการและลูกจ้างประจำของราชบัณฑิตยสถาน ปีงบประมาณ ๒๕๔๔)

การบริหาร

ราชบัณฑิตยสถานอยู่ในการบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีนายก อุปนายก และเลขาธิการราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้บริหารปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างประจำในสังกัดราชบัณฑิตยสถาน และรับผิดชอบตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถานว่าด้วยการปฏิบัติงานทั่วไปของนายก อุปนายก และเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยนายกรัฐมนตรีมีตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี อุปนายกและเลขาธิการมีตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี นอกจากนี้ มีรองเลขาธิการ (นักบริหาร ๔) เป็นหัวหน้าข้าราชการประจำ

ทั้งนายก อุปนายก เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน ประธานสำนัก และเลขานุการสำนัก มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี เมื่อครบวาระแล้วจะเลือกตั้งผู้ที่ได้รับตำแหน่งมาแล้วอีกก็ได้

การดำเนินงาน

การดำเนินงานมี ๒ ลักษณะ ลักษณะหนึ่งเป็นงานอันเป็นกิจกรรมของแต่ละสำนัก ทุกสำนักจะมีการประชุมเดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อปรึกษาการทำงานของสำนักและแถลงเรื่องที่ค้นคว้าได้ ทั้งเพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความรู้ที่สมาชิกส่งมายังสำนัก ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสาขาวิชา และราชบัณฑิตยสถานพิจารณาเห็นว่า เป็นประโยชน์ก็จะจัดพิมพ์เผยแพร่ นอกจากนี้ยังมีการประชุมทุกสำนักร่วมกัน เพื่อปรึกษาการทำงานของราชบัณฑิตยสถาน และพิจารณาเรื่องที่สำนักต่าง ๆ นำเสนอตลอดทั้งวางระเบียบการของราชบัณฑิตยสถานด้วย อีกลักษณะหนึ่งเป็นงานวิชาการประเภทพจนานุกรม สารานุกรม บัญญัติศัพท์วิชาการสาขาต่าง ๆ อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทางภาษา งานจัดทำหนังสือเนื่องในโอกาสพิเศษ ซึ่งมีการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการและคณะบรรณาธิการที่ราชบัณฑิตยสถานเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ราชบัณฑิตยสถานได้พิจารณาทบทวนบทบาท หน้าที่ ขอบข่ายภารกิจ และองค์ประกอบของคณะกรรมการวิชาการที่มีอยู่เดิมทุกคณะแล้วเห็นสมควรดำเนินการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งคณะกรรมการบางคณะได้ปฏิบัติภารกิจเสร็จสิ้นแล้ว จากนั้นได้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการใหม่ รวม ๓๖ คณะ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้ความเห็นชอบตามที่ราชบัณฑิตยสถานเสนอ ดังนี้

งานวิชาการประเภทศัพท์บัญญัติ มี ๑๑ คณะ ได้แก่

๑. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เศรษฐศาสตร์
๒. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์
๓. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ
๔. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมอุตสาหการ
๕. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมเครื่องกล
๖. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สัตววิทยา

๗. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศ
๘. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วรรณกรรม
๙. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์
๑๐. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ดนตรีสากล
๑๑. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สถาปัตยกรรมศาสตร์

งานวิชาการประเภทพจนานุกรม มี ๑๗ คณะ ได้แก่

๑. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล
๒. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา
๓. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา
๔. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล
๕. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์
๖. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎก
๗. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์นิติศาสตร์
๘. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา
๙. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์
๑๐. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์
๑๑. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คณิตศาสตร์
๑๒. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พฤกษศาสตร์
๑๓. คณะกรรมการชำระพจนานุกรม
๑๔. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย
๑๕. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน
๑๖. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม
๑๗. คณะกรรมการจัดทำศัพท์วรรณกรรมไทย

งานวิชาการประเภทสารานุกรม มี ๔ คณะ ได้แก่

๑. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล
๒. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย

๓. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมไทย

๔. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย

งานวิชาการประเภทอักษรานุกรม มี ๑ คณะ คือ

คณะกรรมการจัดทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์

งานวิชาการประเภทอนุกรมวิธาน มี ๒ คณะ ได้แก่

๑. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์

๒. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืช

งานวิชาการประเภทกำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทางภาษา มี ๑ คณะ ได้แก่

คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย

(ดู ภาคผนวก ๔ รายชื่อกรรมการและอนุกรรมการในคณะต่าง ๆ)

นอกจากนี้ราชบัณฑิตยสถานได้แต่งตั้งคณะราชบัณฑิตที่ปรึกษา คณะกรรมการส่งเสริมกิจการราชบัณฑิตยสถาน คณะกรรมการพิจารณาโครงสร้างราชบัณฑิตยสถาน และคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการในด้านการให้ความคิดเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทั้งยังจัดประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กเป็นประจำทุกปีด้วย.

THE ROYAL INSTITUTE OF THAILAND :

GENERAL INFORMATION

FOUNDING OF THE ROYAL INSTITUTE

The Royal Institute of Thailand was constituted by the Royal Institute Act B.E. 2476 (1933) to replace the Royal Council founded in 1926 by the Royal Proclamation of the 19th April B.E. 2469 during the reign of King Rama VII (King Prajadhipok). In 1942, the Royal Institute Act B.E. 2476 was superseded by the Royal Institute Act B.E. 2485 (1942) which was also amended two years later by The Royal Institute Act (No. 2) B.E. 2487 (1944).

At present, the Royal Institute is a department of the government but does not form a part of any Ministry.

FUNCTIONS

The functions of the Royal Institute as laid down in the law are as follows:-

1. To undertake and encourage research in every branch of knowledge beneficial to the nation and the people.
2. To maintain relation and to exchange knowledge and information in all branches of knowledge with other learned institutes in Thailand and in other countries.
3. To act as a consultant and advisory body on academic matters as requested by the government.

FELLOWSHIP

There are three categories of the fellowship of the Institute, namely:-

1. Honorary Fellows
2. Fellows
3. Associate Fellows

Honorary Fellows are highly respected persons in any academic discipline whom the joint meeting of the three Academies of the Institute deemed appropriate for the honours. They are appointed by the Royal Proclamation.

Fellows are elected from Associate Fellows at a joint meeting of the three Academies of the Institute. They are appointed by the Royal Proclamation.

Associate Fellows are persons highly respected academically in the discipline they belong to. Eligible persons must apply for the Associate Fellowship prior to being accepted by the Institute.

In 2001 there are altogether 78 Fellows and 85 Associate Fellows.

The number of Associated Fellows is limited to 160, dividing into 80 for the Academy of Science and 40 each for the Academy of Moral and Political Sciences and the Academy of Arts. But the number of Fellows and Honorary Fellows are not limited.

ACADEMIES OF THE ROYAL INSTITUTE

The Royal Institute is a conglomeration of Fellows and Associate Fellows of the relevant groups and disciplines they belong to in accordance with the law.

There are at present 3 Academies: (1) The Academy of Moral and Political Sciences, (2) The Academy of Science, (3) The Academy of Arts.

1. The Academy of Moral and Political Sciences. The disciplinary areas of this Academy comprise 3 subjects :

- a. **Philosophy**, consisting of 4 disciplines:-
 - (1) Metaphysics and Epistemology
 - (2) Axiology
 - (3) Logic
 - (4) Religious Studies
- b. **Social Sciences**, consisting of 12 disciplines:-
 - (1) Law
 - (2) Political Science

- (3) Public Administration
- (4) Sociology
- (5) Anthropology
- (6) Psychology
- (7) Social Administration and Social Welfare
- (8) Economics
- (9) Business Administration
- (10) Communication Arts
- (11) Geography
- (12) Education

c. History, consisting of 3 disciplines:-

- (1) World History
- (2) Thai History
- (3) Archaeology

2. The Academy of Science. The disciplinary areas of this Academy comprise 3 subjects:

a. Physical Sciences, consisting of 8 disciplines :-

- (1) Mathematics
- (2) Chemistry
- (3) Astronomy
- (4) Geology
- (5) Physics
- (6) Computer Science
- (7) Oceanography
- (8) Meteorology

b. Biological Sciences, consisting of 3 disciplines:-

- (1) Biology
- (2) Botany
- (3) Zoology

c. Applied Sciences, consisting of 10 disciplines:-

- (1) Medicine
- (2) Engineering
- (3) Agriculture
- (4) Medical Science
- (5) Pharmaceutical Science
- (6) Dentistry
- (7) Veterinary Science
- (8) Forestry
- (9) Fishery
- (10) Technology

3. The Academy of Arts. The disciplinary areas of this Academy comprise 3 subjects :

a. Literary Arts, consisting of 7 disciplines:-

- (1) Classical Languages
- (2) Philology
- (3) Linguistics
- (4) Folklore
- (5) Prose
- (6) Poetry
- (7) Comparative Literature

b. Architectural Arts, consisting of 5 disciplines:-

- (1) Architecture
- (2) History of Architecture
- (3) Landscape Architecture
- (4) Naval Architecture
- (5) Town Planning

c. Fine Arts, consisting of 4 disciplines:-

- (1) Painting
- (2) Sculpture
- (3) Drama
- (4) Music

ADMINISTRATIVE DIVISIONS

Being a department of the government, the Royal Institute has its administration consisting of 4 divisions i.e. the Office of the Secretary, the Moral and Political Sciences Division, the Science Division, and the Arts Division.

Each division has a number of civil servants and clerical staffs serving both business and academic functions facilitating the works of Fellows and Associate Fellows as well as conducting and promoting various academic activities.

ADMINISTRATION

The Minister of Education supervises the Royal Institute at ministerial level, and the administration of the Institute is under a team consisting of the President, Vice-President, and Secretary-General, all of these positions are elected at a joint meeting of the three Academies of the Institute. In addition, the Deputy Secretary-General, appointed from the civil servants of the Institute, is the top administrator of the civil service system of the Institute. Each Academy has its own Chairperson and Secretary who are elected by Fellows of the same Academy

These elected administrative positions have a term of two years and are eligible for re-election.

ACTIVITIES OF THE INSTITUTE

The activities of the Institute can be divided into 2 categories. First are the main activities of each Academy which usually holds its meeting twice a month for the purpose of administrative and academic consultations and to deliberate the results of research and academic works in all academic branches under it. Each Academy also publishes booklets and monographs deemed beneficial. In addition, the three Academies hold their joint meetings biannually for consultations on matters concerning the administrative policy and the overall activities of the Institute as well as to lay down regulations of the Institute. The other main activities of the Institute concerns such academic matters as the compilation and publication of dictionaries, encyclopaedias, terminologies, taxonomies, all of which are to be accomplished through the Institute's various technical committees, consisting of Fellows, Associate Fellows and outside experts.

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ

งานวิชาการประเภทศัพท์บัญญัติ

๑. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เศรษฐศาสตร์

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เศรษฐศาสตร์ มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์เศรษฐศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกันจากตำรา และหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๘ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์เศรษฐศาสตร์ อักษร P, Q, R และ S จำนวน ๓๗๘ คำ

๒. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ มีหน้าที่

๑. พิจารณابัญญัติศัพท์วิชาการในประเภทวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง สาขาวิชาที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองวิทยาศาสตร์
๒. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ในประเภทวิชาตาม ๑.
๓. พิจารณารับรองศัพท์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการของราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติขึ้น รวมทั้งที่หน่วยงานอื่นทั้งของรัฐและเอกชนขอความร่วมมือให้ตรวจสอบรับรอง

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๔๓ ครั้ง
๒. ทบทวนศัพท์วิทยาศาสตร์อักษร H-S
๓. พิจารณารับรองศัพท์แผนที่ อักษร I-N
๔. พิจารณابัญญัติศัพท์ที่มีผู้ขอหารือมา จำนวน ๑๑ คำ

๓. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์สาขาเทคโนโลยีทางภาพและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกัน จากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของ ราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๐ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์ภาพยนตร์ อิเล็กทรอนิกส์ทางภาพ และวีดิทัศน์ จำนวน ๒๘๒ คำ
๓. พิจารณาบทพจนานุกรม แก๊ส และเพิ่มเติมศัพท์บัญญัติวิชาการถ่ายภาพ จำนวน ๒ คำ
๔. พิจารณابัญญัติศัพท์ที่มีผู้หารือมา จำนวน ๖ คำ

๔. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรม

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรม มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรมจากตำราและหนังสืออ้างอิง ภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของ ราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำพจนานุกรมศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรมตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๙ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายศัพท์การเชื่อม จำนวน ๘๕ คำ

๕. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมเครื่องกล

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมเครื่องกล มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์วิศวกรรมเครื่องกลสาขาต่าง ๆ จากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามศัพท์วิศวกรรมเครื่องกลตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุม รวม ๕ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์พร้อมเขียนคำอธิบาย จำนวน ๑๓๑ คำ
๓. พิจารณาบทพจนานุกรมแก้ไขศัพท์บัญญัติพร้อมคำอธิบาย ๕ คำ

๖. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สัตววิทยา

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สัตววิทยา มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์สัตววิทยาและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๑ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์สัตววิทยา อักษร A-B รวมทั้งศัพท์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน จำนวน ๓๘๑ คำ
๓. เสนอแก้ไขศัพท์วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศัพท์สัตววิทยา จำนวน ๙ คำ
๔. พิจารณابัญญัติศัพท์หรือบทนิยามที่มีผู้หามา จำนวน ๒ คำ

๗. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑ ครั้ง
๒. พิจารณาบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน ๔๐ คำ

๘. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วรรณกรรม

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วรรณกรรม มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์วรรณกรรมจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามศัพท์วรรณกรรมตามรูปแบบพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีประชุมรวม ๒๒ ครั้ง
๒. พิจารณาทบทวนคำอธิบายศัพท์ จำนวน ๑๑๕ คำ
๓. พิจารณาคำอธิบายศัพท์รวม ๔ คำ
๔. จัดเตรียมต้นฉบับเพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่

๙. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์ มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์วิชาภาษาศาสตร์ ทั้งภาษาศาสตร์ทั่วไปและภาษาศาสตร์ประยุกต์ จากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามศัพท์ภาษาศาสตร์ตามรูปแบบพจนานุกรม

คณะกรรมการชุดนี้แบ่งการทำงานเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มภาษาศาสตร์ทั่วไป และกลุ่มภาษาศาสตร์ประยุกต์

ผลการดำเนินงาน

งานภาษาศาสตร์ทั่วไป

๑. มีการประชุมรวม ๕ ครั้ง
๒. พิจารณาบททวนศัพท์ภาษาศาสตร์ทั่วไป จำนวน ๔๐ คำ
๓. พิจารณาคัดเลือกศัพท์เพิ่ม จำนวน ๑๓ คำ
๔. พิจารณาบัญญัติศัพท์คำ American Indian Languages ถึงคำ turn exchange จำนวน ๔๔ คำ

งานภาษาศาสตร์ประยุกต์

๑. มีการประชุมรวม ๘ ครั้ง
๒. พิจารณาบททวนศัพท์ภาษาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน ๑๕๖ คำ
๓. พิจารณาคัดเลือกศัพท์เพิ่ม จำนวน ๑๐ ศัพท์
๔. พิจารณาบัญญัติศัพท์คำ regional dialect ถึงคำ rhetorical structure จำนวน ๒๑ คำ

๑๐. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ดนตรีสากล

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ดนตรีสากล มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์วิชาดนตรีสากลจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๒ ครั้ง
๒. พิจารณาศัพท์ชื่อเครื่องดนตรี ๕ คำ ศัพท์ชุดความเร็วและจังหวะ ๑๑ คำ ศัพท์ชุดความรู้สึก และวิธีปฏิบัติ ๖๑ คำ
๓. พิจารณาเก็บศัพท์เพิ่ม ๑๐ คำ
๔. พิจารณาศัพท์ที่ยังไม่ยุติ ๒๐ คำ
๕. พิจารณาทวนซ้ำ ๕๖ คำ

๑๑. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สถาปัตยกรรมศาสตร์ มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์วิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์จากตำราและหนังสืออ้างอิงจากต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๕ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์ จำนวน ๖๐ ศัพท์
๓. พิจารณาทบทวนศัพท์บัญญัติ รวม ๒๐ ศัพท์

งานวิชาการประเภทพจนานุกรม

๑. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกชื่อภูมิศาสตร์ที่สำคัญทั่วโลกจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. ทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามชื่อภูมิศาสตร์สากลตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๒๙ ครั้ง
๒. พิจารณากำหนดชื่อภูมิศาสตร์พร้อมคำอธิบาย อักษร E-I จำนวน ๘๓๘ คำ
๓. พิจารณาปรับปรุงกำหนดชื่อประเทศ ดินแดน เขตการปกครอง และเมืองหลวง

๒. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ปรัชญาและศัพท์ที่เกี่ยวข้องกันจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ

๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามศัพท์ปรัชญาตามรูปแบบของพจนานุกรม
๔. ปรับปรุงเนื้อหาพจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๕ ครั้ง
๒. พิจารณาทนิยามศัพท์ปรัชญา อักษร D, E จำนวน ๕ คำ

๓. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์สังคมวิทยาและศัพท์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามศัพท์สังคมวิทยาตามรูปแบบของพจนานุกรม
๔. ปรับปรุงเนื้อหาพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการ

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๑ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์และบทนิยามศัพท์สังคมวิทยา อักษร E-G จำนวน ๒๐ คำ

๔. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาขาล

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาขาล มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ศาสนาของทุกศาสนาจากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. บัญญัติศัพท์ตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๓. จัดทำบทนิยามศัพท์ศาสนาสาขาลตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๐ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์และบทนิยามศัพท์ศาสนาสาทุก จำนวน ๑๔ คำ

๕. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์ มีหน้าที่

๑. จัดทำบทนิยามศัพท์รัฐศาสตร์ตามรูปแบบของพจนานุกรม
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์รัฐศาสตร์เพิ่มเติมและจัดทำบทนิยามตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๒ ครั้ง
๒. พิจารณาบทนิยามศัพท์รัฐศาสตร์ อักษร C, G, I, J, L, M, O, P, R, W จำนวน ๒๐ คำ
๓. พิจารณาคัดเลือกคำศัพท์เพิ่มเติม อักษร A, B, C, D, P, Q, R, S, T, U, W จำนวน ๖๒ ศัพท์
๔. จัดพิมพ์ศัพท์รัฐศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถานพิมพ์ครั้งที่ ๔ (แก้ไขเพิ่มเติม) จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
๕. พิจารณากำหนดชื่อส่วนราชการ บัญญัติศัพท์ และนิยามศัพท์ที่มีผู้หารือมา จำนวน ๑๕ คำ

๖. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎก

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎกมีหน้าที่จัดเก็บและประมวลศัพท์

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ในพระไตรปิฎกที่เป็นภาษาบาลีแล้วแปลเป็นภาษาไทย
๒. จัดทำบทนิยามศัพท์พระไตรปิฎกตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๓ ครั้ง
๒. พิจารณาคำแปลศัพท์และบทนิยามศัพท์พระไตรปิฎก อักษร อ จำนวน ๘๔ คำ

๗. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์นิติศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์นิติศาสตร์ มีหน้าที่จัดทำพจนานุกรมศัพท์นิติศาสตร์ตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๗ ครั้ง
๒. พิจารณาบทนิยามศัพท์นิติศาสตร์อักษร A จำนวน ๗๔ คำ
๓. จัดพิมพ์หนังสือศัพท์นิติศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ ๓) จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

๘. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา มีหน้าที่

๑. รวบรวมศัพท์ธรณีวิทยาทั่วไปและศัพท์ธรณีวิทยาเฉพาะสาขาจากภาษาต่างประเทศมาบัญญัติเป็นภาษาไทยตามหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน
๒. จัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยาตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๔ ครั้ง
๒. พิจารณابัญญัติศัพท์พร้อมเขียนคำอธิบาย จำนวน ๑๗๒ คำ
๓. จัดพิมพ์หนังสือพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

๙. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์ มีหน้าที่จัดทำพจนานุกรมแพทยศาสตร์สาขาต่าง ๆ ตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๘ ครั้ง
๒. ทบทวนคำอธิบายศัพท์แพทยศาสตร์โดยแก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๑๐ คำ
๓. พิจารณาคำอธิบายศัพท์แพทยศาสตร์ อักษร A-C จำนวน ๑๒ คำ
๔. พิจารณابัญญัติศัพท์หรือบทนิยามที่มีผู้หารือมา จำนวน ๕ คำ

๕. พิจารณาคัดเลือกศัพท์เพื่อเขียนคำอธิบาย จำนวน ๒๙ คำ

๑๐. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์*

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ มีหน้าที่จัดทำคำอธิบายศัพท์คอมพิวเตอร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกันตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

จัดพิมพ์หนังสือศัพท์คอมพิวเตอร์ พิมพ์ครั้งที่ ๕ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

๑๑. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คณิตศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คณิตศาสตร์ มีหน้าที่จัดทำคำอธิบายศัพท์คณิตศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกันตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๓ ครั้ง

๒. พิจารณาบททวนศัพท์ จำนวน ๒,๕๒๐ คำ

๑๒. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พฤกษศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พฤกษศาสตร์ มีหน้าที่จัดทำบทนิยามศัพท์พฤกษศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกันตามรูปแบบของพจนานุกรม

ผลการดำเนินการ

๑. มีการประชุม รวม ๑๕ ครั้ง

๒. พิจารณาบททวนศัพท์พร้อมคำอธิบาย จำนวน ๖ คำ

๓. พิจารณารับรองศัพท์ป่าไม้ จำนวน ๗๒๘ คำ

๔. พิจารณาบททวนแก้ไขศัพท์วิชาการป่าไม้ จำนวน ๔๑ คำ

* ในรอบปี ๒๕๔๔ ไม่มีการประชุม

๑๓. คณะกรรมการชำระพจนานุกรม

คณะกรรมการชำระพจนานุกรม มีหน้าที่

๑. ชำระพจนานุกรมโดยปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
๒. เก็บเพิ่มเติมคำที่ใช้กันแพร่หลายแล้วแต่ยังไม่มีในพจนานุกรม
๓. จัดทำบทนิยามของคำที่เพิ่มเติมพร้อมทั้งให้ตัวอย่างประกอบ

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๔ ครั้ง
๒. พิจารณาคำชี้แจงหลักการจัดทำและวิธีใช้พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒
๓. พิจารณาบททวนบทนิยาม จำนวน ๑ คำ
๔. คัดเลือกและเก็บคำศัพท์เพิ่ม จำนวน ๑ คำ
๕. จัดพิมพ์หนังสือ “ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย” ครั้งที่ ๑๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม และหนังสือ “ลักษณะนาม” ครั้งที่ ๕ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

๑๔. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีแต่ละสมัยโดยแยกเป็นสมัยสุโขทัย อยุธยาตอนต้น อยุธยาตอนปลาย และรัตนโกสินทร์
๒. จัดทำบทนิยามพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบคำศัพท์นั้น ๆ แสดงวิวัฒนาการของศัพท์และความนิยมของการใช้คำในแต่ละสมัย

ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดทำคำอธิบายศัพท์จากมหາชาติคำหลวง

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๘ ครั้ง
๒. พิจารณาบททวนและแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายศัพท์ในมหาชาติคำหลวง กณฑ์กุมาร จำนวน ๔๐ คำ
๓. พิจารณาเก็บคำศัพท์พร้อมทั้งจัดทำคำอธิบายศัพท์ในมหาชาติคำหลวง กณฑ์กุมาร จำนวน ๒๐๘ คำ
๔. จัดทำภาคผนวก เรื่อง “เบญจพิธปิตี”

๑๕. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน มีหน้าที่

๑. รวบรวมคำศัพท์ท้องถิ่นภาคอีสานต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคอีสานแต่ละเรื่อง
๒. จัดทำบทนิยามพร้อมทั้งยกตัวอย่างจากวรรณกรรมนั้น ๆ ประกอบ

ปัจจุบันกำลังดำเนินการชำระวรรณกรรมพร้อมทั้งจัดทำคำอธิบายศัพท์จากเรื่องท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๘ ครั้ง
๒. พิจารณาบททวนโคลงในเรื่องท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง โคลงบทที่ ๘๖ ถึงบทที่ ๑๔๓ จำนวน ๕๘ บท
๓. พิจารณาบททวนคำศัพท์ภาษาถิ่นภาคอีสานในเรื่องท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง จำนวน ๘๔๘ คำ
๔. ถอดความคำประพันธ์โคลงเรื่องท้าวฮุ่งหรือท้าวเจือง จำนวน ๕๘ บท
๕. คัดเลือกและเก็บคำศัพท์เพิ่ม ๕ คำ

๑๖. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ศิลปะไทยในสาขาสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และจุลศิลป์ ที่เกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ หน้าที่ องค์ประกอบ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ประวิติเย่สกุลช่างต่าง ๆ
๒. จัดทำบทนิยามตามรูปแบบของพจนานุกรม พร้อมทั้งจัดทำภาพประกอบ

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๖ ครั้ง
๒. พิจารณาเขียนคำอธิบายศัพท์ศิลปกรรม จำนวน ๔๗ คำ
๓. พิจารณาบททวนคำอธิบายศัพท์ จำนวน ๔๓ คำ
๕. เดินทางไปศึกษางานศิลปกรรมที่จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเวลา ๒ วัน

๑๗. คณะกรรมการจัดทำศัพท์วรรณกรรมไทย

คณะกรรมการจัดทำศัพท์วรรณกรรมไทย มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ทางวรรณกรรมไทย เช่น ประเภท รูปแบบ ศัพท์เฉพาะทางวรรณกรรมและศัพท์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม
๒. กำหนดให้กรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ เขียนคำอธิบายและแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายให้ถูกต้องเหมาะสม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๙ ครั้ง
๒. พิจารณาดัชนีฉบับที่มีผู้เขียนคำอธิบายส่งมา จำนวน ๔๗ เรื่อง

งานวิชาการประเภทสารานุกรม

๑. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล

คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ประวัติศาสตร์ในภูมิภาคยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แอฟริกา อเมริกา ลาติน อเมริกา และเอเชีย จากตำราและหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ
๒. กำหนดให้ผู้ชำนาญการในสาขานั้น ๆ เขียนคำอธิบายตามรูปแบบของสารานุกรมและแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายให้ถูกต้องเหมาะสม

โดยแบ่งการทำงานเป็น ๓ กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ ๑ กลุ่มบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากลภูมิภาคยุโรป ทำหน้าที่เก็บศัพท์และเขียนคำอธิบายศัพท์ในภูมิภาคยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแอฟริกา
- กลุ่มที่ ๒ กลุ่มบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากลภูมิภาคอเมริกา ทำหน้าที่เก็บศัพท์และเขียนคำอธิบายศัพท์ในภูมิภาคอเมริกาและลาตินอเมริกา
- กลุ่มที่ ๓ กลุ่มบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากลภูมิภาคเอเชีย ทำหน้าที่เก็บศัพท์และเขียนคำอธิบายศัพท์ในภูมิภาคเอเชีย

ผลการดำเนินงาน

งานจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล : ยุโรป

๑. มีการประชุมรวม ๑๔ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายศัพท์ อักษร H-K จำนวน ๒๘ คำ
๓. รวบรวมคำอธิบายศัพท์สารานุกรมประวัติศาสตร์สากล : ยุโรป อักษร C-D (แก้ไขเพิ่มเติม) จัดทำต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่

งานจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล : อเมริกา

๑. มีการประชุมรวม ๑๐ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายศัพท์ อักษร E-G จำนวน ๒๔ คำ

งานจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล : เอเชีย

๑. มีการประชุมรวม ๑๙ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายศัพท์ อักษร C-D จำนวน ๒๓ คำ

๒. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย

คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์จากตำราและหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ
๒. กำหนดให้ผู้ชำนาญการเขียนคำอธิบายตามรูปแบบของสารานุกรมและแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายให้ถูกต้องเหมาะสม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๒๙ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายศัพท์ อักษร ข-จ จำนวน ๑๑ คำ และจัดพิมพ์ต้นฉบับเพื่อเผยแพร่
๓. พิจารณาข้อมูลในหนังสือ “พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์” เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๗๒ พรรษา

๓. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมไทย

คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมไทย มีหน้าที่

๑. พิจารณารวบรวมและคัดเลือกคำทางวิชาการสาขาต่าง ๆ
๒. กำหนดให้ผู้ชำนาญการในสาขานั้น ๆ เขียนคำอธิบายตามรูปแบบสารานุกรมและแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายให้ถูกต้องเหมาะสมตามรูปแบบของสารานุกรม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๕ ครั้ง
๒. พิจารณาต้นฉบับที่มีผู้เขียนคำอธิบายส่งมา รวม ๑๒ เรื่อง

๔. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย

คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย มีหน้าที่

๑. พิจารณาคัดเลือกศัพท์และข้อความทางดนตรีไทย เช่น เครื่องดนตรี การบรรเลง วิชาการดนตรี ประเภทของเพลง ชื่อเพลง นักร้อง นักดนตรี ผู้ประพันธ์เพลง
๒. กำหนดให้ผู้ชำนาญการทางด้านนั้น ๆ เขียนคำอธิบายตามรูปแบบของสารานุกรมและแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายให้เหมาะสม

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๐ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายเพลงเกร็ด ๑๐๖ เพลง
๓. พิจารณาบททวนคำอธิบายเพลงเกร็ด ๔๗ เพลง
๔. พิจารณาคำอธิบายเพลงดับ ๑ เพลง

งานวิชาการประเภทอักษรานุกรม

คณะกรรมการจัดทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์

คณะกรรมการจัดทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ มีหน้าที่

๑. จัดทำและชำระอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ของไทย

๒. จัดทำและแก้ไขปรับปรุงพจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ของโลก

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๓๐ ครั้ง
๒. พิจารณาปรับปรุงและเพิ่มเติมศัพท์ภูมิศาสตร์พร้อมบทนิยามอักษร E-P จำนวน ๑๗๑ คำ
๓. พิจารณาแก้ไขปรับปรุงชื่อทางภูมิศาสตร์ไทย อักษร ส-ท จำนวน ๗๔๖ ชื่อ
๔. พิจารณาข้อมูลในอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย เล่ม ๑
๕. จัดพิมพ์หนังสือประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง การเขียนชื่อจังหวัด เขต อำเภอ และกิ่งอำเภอ และเรื่อง หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง

งานวิชาการประเภทอนุกรมวิธาน

๑. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์

คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์ มีหน้าที่

๑. สํารวจ วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลพรรณสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศจากสภาพธรรมชาติและเอกสารตำราต่าง ๆ รวมทั้งวินิจฉัยข้อมูลที่ยังสับสนหรือคลาดเคลื่อนให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง
๒. เขียนคำอธิบายตามหลักอนุกรมวิธานและข้อมูลที่วิเคราะห์ โดยระบุชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อสามัญ รายละเอียดรูปพรรณ ประโยชน์หรือโทษ พร้อมทั้งจัดทำภาพประกอบ

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๑๐ ครั้ง
๒. พิจารณาแก้ไขบทนิยามพรรณสัตว์ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ พิมพ์ครั้งที่ ๖ จำนวน ๒๑๓ คำ

๒. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืช

คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืช มีหน้าที่

๑. สำรวจ วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลพรรณพืชที่มีอยู่ในประเทศจากสภาพธรรมชาติและเอกสารตำราต่าง ๆ รวมทั้งวินิจฉัยข้อมูลที่ยังสับสนหรือคลาดเคลื่อนให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง
๒. เขียนคำอธิบายตามหลักอนุกรมวิธานและข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ โดยระบุชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อสามัญ รายละเอียดรูปพรรณ ประโยชน์หรือโทษ พร้อมทั้งจัดทำภาพประกอบ

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุม รวม ๑๕ ครั้ง
๒. พิจารณาคำอธิบายพรรณพืช จำนวน ๒๖ ชนิด
๓. พิจารณาบททวนคำอธิบายพรรณพืช จำนวน ๓๑ ชนิด
๔. พิจารณาบททวนแก้ไขชื่อพืชในหนังสืออนุกรมวิธานพืช อักษร ก จำนวน ๘๗ คำ

งานวิชาการประเภทกำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทางภาษา

คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย

คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์การเขียน การอ่าน การใช้ภาษาไทย และส่งเสริมการใช้ภาษาไทย ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและเป็นมาตรฐาน

ปัจจุบันกำลังจัดทำหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๔ ครั้ง
๒. พิจารณาหลักเกณฑ์การใช้กริยาราชศัพท์ของคำกริยาสามัญ ๓๘ คำ ซึ่งได้กำหนดตัวอย่างการใช้กริยาราชศัพท์ไว้ ๒๑ คำ รวม ๕๗ ตัวอย่าง
๓. พิจารณาบททวนหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์ของคำกริยา ๑๔ คำ คำนาม ๑ คำ รวม ๒๐ คำ
๔. คัดเลือกและเก็บคำกริยาสามัญเพิ่ม จำนวน ๓ คำ
๕. พิจารณาหลักเกณฑ์อื่น ๆ ในการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับงานกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ภาษาไทย จำนวน ๓ เรื่อง

คณะราชบัณฑิตที่ปรึกษา

นายกรัฐมนตรียสสถานได้แต่งตั้งคณะราชบัณฑิตที่ปรึกษาจากราชบัณฑิตทั้ง ๓ สำนัก สำนักละ ๒ คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี มีหน้าที่ คือ

๑. ให้คำปรึกษาและความเห็นที่เกี่ยวกับงานวิชาการ แก่นายก อุปนายก และเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

๒. ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการแก่ข้าราชการประจำ

๓. ปฏิบัติงานทางวิชาการที่ไม่อยู่ในหน้าที่ของสำนักใดสำนักหนึ่ง หรือกองทางฝ่ายวิชาการ กองใดกองหนึ่ง ตามที่ราชบัณฑิตยสถานมอบหมาย

ผลการดำเนินงาน

๑. พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตและพระราชนุญาตใช้ชื่ออาคาร มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สนามกีฬา มูลนิธิ และ สวนสาธารณะ เป็นต้น จำนวน ๒๓ เรื่อง ตามที่สำนักราชเลขาธิการและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอความอนุเคราะห์

๒. พิจารณาชื่อภาษาอังกฤษของมูลนิธิส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชาวเขา ในพระบรมราชานุเคราะห์ และโรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์ จังหวัดอุดรธานี ตามที่ขอความอนุเคราะห์

๓. พิจารณาชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษของตราไปรษณียากร ได้แก่ ภาพชุดหุ่นวังหน้า ภาพชุดวัดสำคัญในกรุงเทพฯ ภาพชุดศิลปวัตถุภายในพระที่นั่งวิมานเมฆ : ภาพเครื่องทอง ภาพพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ภาพชุดเครื่องครัวไทย ภาพชุดอาหารไทย ภาพชุดมหาราชของไทย และพิจารณาการใช้คำบรรยายในดวงตราไปรษณียากร “การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ” และ “วีรสตรีไทย (สมเด็จพระสุริโยทัย)” เป็นภาษาอังกฤษตามที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยขอความอนุเคราะห์

คณะทำงานเพื่อปฏิบัติการในด้านการให้ความคิดเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

คณะทำงานเพื่อปฏิบัติการในด้านการให้ความคิดเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีหน้าที่พิจารณาประเด็นเรื่องต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญของสังคมหรือประเทศชาติ โดยมอบหมายให้ราชบัณฑิต ภาคีสมาชิกที่เกี่ยวข้องชาญเกี่ยวกับประเด็นเรื่องนั้น ๆ รวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริง วิเคราะห์ปัญหา จัดทำความเห็น คำแนะนำ หรืออื่น ๆ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผ่านสื่อมวลชนตามความเหมาะสมและให้ทันกับเหตุการณ์

ผลการดำเนินงาน

๑. มีการประชุมรวม ๕ ครั้ง

๒. จัดตั้งโครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุ โดยรวบรวมรายชื่อ ประวัติ สถานที่ติดต่อ และสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญของผู้ที่เกษียณอายุจากงานประจำแล้ว ทั้งจากภาครัฐและเอกชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งรายชื่อภูมิปัญญาชาวบ้านบางสาขาที่ใกล้จะสูญหายสมควรจะสืบทอดสู่คนรุ่นหลัง มาบันทึกไว้

๓. เสนอให้ราชบัณฑิตยสถานจัดตั้งงบประมาณในการออกแบบระบบฐานข้อมูลให้สามารถรองรับข้อมูลได้ทุกสาขาวิชา

การจัดประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก

สำนักศิลปกรรมและกองศิลปกรรมร่วมกันดำเนินการจัดประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก แล้วนำผลการตัดสินกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระบรมราชวินิจฉัย จากนั้นนำสำนวนที่ได้รับพระบรมราชวินิจฉัยให้ได้รับรางวัลที่ ๑ จัดพิมพ์เป็นหนังสือสำหรับพระราชทานในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชาประจำปี

ผลการดำเนินงาน

๑. จัดประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในหัวข้อเรื่อง “ปัญหาบารมี” ปรากฏผลการตัดสิน ดังนี้

รางวัลที่ ๑ ได้แก่ จำสิบเอก สามารถ ไชยอ้วน ได้รับเงินรางวัลพระราชทาน จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

รางวัลที่ ๒ ได้แก่ จำสิบเอก พิภพ ชจรกล้า ได้รับเงินรางวัลพระราชทาน จำนวน ๓,๐๐๐ บาท

รางวัลที่ ๓ ได้แก่ นายศิริ ชันอุไร ได้รับเงินรางวัลพระราชทาน จำนวน ๒,๐๐๐ บาท

๒. จัดพิมพ์หนังสือที่ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลที่ ๑ ทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระราชทาน ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชาประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ จำนวน ๑,๑๐๐ เล่ม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑

อัตรากำลังปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ของราชบัณฑิตยสถาน

๑. ข้าราชการ	๖๖ อัตรာ
- มีคนครอง	๖๔ อัตรာ
- อัตรารว่าง (มีเงิน)	๒ อัตรာ
๒. ลูกจ้างประจำ	๒๑ อัตรာ
- มีคนครอง	๒๑ อัตรာ

(ดู รายชื่อข้าราชการและลูกจ้างประจำในภาคผนวก ๒ ประกอบ)

ภาคผนวก ๒

รายชื่อข้าราชการและลูกจ้างประจำราชบัณฑิตยสถาน ปีงบประมาณ ๒๕๕๔

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวรรณศิลป์

นางสุจิตรา กลิ่นเกษร นักอักษรศาสตร์ ๑๐ ชช.

รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

นางสาวทรงสรณ์ นิลกำแหง

สำนักงานเลขานุการกรม

นายมานิตย์ ทองสอน เลขานุการกรม

งานบริหารงานทั่วไป

นางสาวทองทวี เศวตนัย เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖

นางปัญญา สุตสวาท เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕

นางรัชนิวรรณ ละออง เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕

นางสาวทัศนีย์ วีระสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓

ฝ่ายกรเจ้าหน้าที่

นางสาวอัจฉรา โฉมแฉล้ม บุคลากร ๖

นายประกาศ พันธุมมา บุคลากร ๓

ฝ่ายคลัง

นางอมรา โรยภิรมย์ เจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี ๖

นางสมบุญ ศรีชูเปี่ยม เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๕

นางสาวอังคณา อำพวรรณ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๓

ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวก

นางสาวระพี แสนสว่าง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖

นายอาคม คงทน ช่างศิลป์ ๕

นางสาวกนกวรรณ เขมะศักดิ์ชัย นักประชาสัมพันธ์ ๔

นางสาวณัฐนันท์ โสมรัตน์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ๒

ลูกจ้างประจำ

นางสาวสุวัฒนา โรจนประดิษฐ์

นายสมพงษ์ วัฒนะพุทธา

นายเทวา โกมารทัต

นายวิศาล ศรีชาติ

นายสุนิตชัย สาสิมผล

นางละมัย วัฒนะพุทธา

นางสาวบุญปลุก ประกอบทอง

นางสรภักดิ์ ฉิมใหม่

นางสมควร อภัยนุช

นายสนธิ วัฒนะพุทธา

นายสมดี นาทองรัตน์

นายชัยพฤกษ์ เรือนก้อน

นายสมยศ ใหญ่ประสิทธิ์พงศ์

นายจรัญ คำพันธ์

นายปอง เกิดโชค

นายสุรัตน์ ประกอบทอง

กองธรรมศาสตร์และการเมือง

นางสาวอุทัย สร้างสาม ผู้อำนวยการกอง

งานธุรการ

นางทรงศรี จันทรทิณ เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕
นางवासนา สกุสบุญลิขิต เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
นางสาวญาณี กลั่นบุศย์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
นางสาวนฤมล นิพนธ์ภัณฑ์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒

ฝ่ายวิชาการ ๑

นางจำเรียง จันทรประภา นักวรรณศิลป์ ๖
นางนฤมล หุซวานิช นักวรรณศิลป์ ๕
นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน นักวรรณศิลป์ ๕
นางสาวอิสริยา เลหาดีรานนท์ นักวรรณศิลป์ ๓

ฝ่ายวิชาการที่ ๒

นางสาวนฤมล บุญแต่ง นักวรรณศิลป์ ๗
นายสำรวย นักการเขียน นักวรรณศิลป์ ๖
นายโกศล ช่อผกา นักวรรณศิลป์ ๕^๑
นางสาวกนกวรรณ เขมะศักดิ์ชัย นักวรรณศิลป์ ๕^๒
นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก นักวรรณศิลป์ ๓

ลูกจ้างประจำ

นางสาวอุไรวรรณ รักรักษา
นางสาวอรุรา เนตรทิพย์

กองวิทยาศาสตร์

นางสาวกนกวลี ชูชัยยะ ผู้อำนวยการกอง

งานธุรการ

นางสมทรง เยี่ยมสวัสดิ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕
นางสุวราภรณ์ ผดุงยศเจริญ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕

นางนิธิตา เจริญธรรมวัฒน์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
นางสาวสุกุลตรัตน์ ฉ่ำจิตรชื่น เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
นางสาวอัมพร ตี้อตัน เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒

ฝ่ายวิชาการที่ ๑

นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ นักวรรณศิลป์ ๗
นางสาวสมทรง ศกุนตนาค นักวรรณศิลป์ ๖
นางสาวลักขณาวรรณ อนันธวัช นักวรรณศิลป์ ๕
นายพรรษา ไทรงาม นักวรรณศิลป์ ๔

ฝ่ายวิชาการที่ ๒

นางนัยนา วรอาศวกปติ นักวรรณศิลป์ ๗
นางสาวอารี พลดี นักวรรณศิลป์ ๕
นางสาวรัตติกาล ศรีอำไพ นักวรรณศิลป์ ๕
นางณัฐมาตย์ มุสิกะเจริญ นักวรรณศิลป์ ๓

ลูกจ้างประจำ

นางวริยา สาลี

กองศิลปกรรม

นางสาวสาวิตรี แสนสว่าง ผู้อำนวยการกอง

งานธุรการ

นายวิชัย อันสำราญ เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕
นางवासนา เอกสิทธิ์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
นางสาวนันทนา แสนสุข เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๔
นางนรรัตน์ จารุรัตน์พงศ์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
นางสาวรุ่งนภา เจริญจันทร์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
นางสาวเสาวณี ร่วมมรส เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

^๑ ลาออกเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

^๒ ย้ายมาอยู่กองธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ฝ่ายวิชาการที่ ๑

นายวิศาล อุเจริญ นักวรรณศิลป์ ๗
นางสาวกระลำภักษ์ แพรกทอง นักวรรณศิลป์ ๔
นางสาวอรวรรณ ศรีอารีย์กุลชัย นักวรรณศิลป์ ๓
นางสาวกุลศิริินทร์ นาคไพจิตร นักวรรณศิลป์ ๓

ฝ่ายวิชาการที่ ๒

นางสาวบุญธรรม กรานทอง นักวรรณศิลป์ ๗
นางชวนพิศ เขาวนัสกุล นักวรรณศิลป์ ๕
นางสาวลัดดา วรลัคนากุล นักวรรณศิลป์ ๔
นางสาวสมาภรณ์ ฉิมฉลอง นักวรรณศิลป์ ๔

ฝ่ายวิชาการที่ ๓

นางสาวสุปัญญา ชมจินดา นักวรรณศิลป์ ๗

นางสาวชลธิชา สุดมุข นักวรรณศิลป์ ๗
นางสาวพรรณวิภา ประภาสุช นักวรรณศิลป์ ๔
นางประทุม เจือหอม^๑
นางสาวบงกช ฐานุดตม^๒

ฝ่ายวิชาการที่ ๔

นางแสงจันทร์ แสนสุภา นักวรรณศิลป์ ๗
นางทิพาภรณ์ ธาภิเกษ นักวรรณศิลป์ ๖
นางสาวพัชนะ บุญประดิษฐ์ นักวรรณศิลป์ ๕
นางสาวจงกลณี มณฑาทิพย์ นักวรรณศิลป์ ๔

ลูกจ้างประจำ

นางธัญพร อินทร์บำรุง
นางสาวอรไท สานีเทศ

^๑ ลาออกเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

^๒ บรรจุเข้ารับราชการเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ลาออกเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕

ภาคผนวก ๓

งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๔๔ ของราชบัณฑิตยสถาน

รายละเอียดงบประมาณ

๑. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ	๑๓,๕๖๔,๘๐๐	บาท
- เงินเดือน	๑๑,๖๘๖,๘๐๐	บาท
- ค่าจ้างประจำ	๑,๘๗๘,๐๐๐	บาท
๒. ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	๗,๗๒๒,๕๐๐	บาท
- ค่าตอบแทน	๕,๘๗๖,๐๐๐	บาท
- ค่าใช้สอย	๗๓๘,๕๐๐	บาท
- ค่าวัสดุ	๒,๑๐๘,๐๐๐	บาท
๓. ค่าสาธารณูปโภค	๑,๕๕๓,๐๐๐	บาท
- ค่าไฟฟ้า	๖๐๐,๐๐๐	บาท
- ค่าน้ำประปา	๓๑,๐๐๐	บาท
- ค่าโทรศัพท์	๑๕๐,๐๐๐	บาท
- ค่าไปรษณีย์โทรเลข	๖๐,๐๐๐	บาท
- ค่าสาธารณูปโภคอื่น ๆ	๖๑๒,๐๐๐	บาท
๔. ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	๑,๕๘๖,๐๐๐	บาท
- ค่าครุภัณฑ์	๗๑,๕๐๐	บาท
- ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	๑,๕๑๔,๕๐๐	บาท
๕. รายจ่ายอื่น	๑๖,๑๘๕,๕๐๐	บาท
- ค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและฝึกอบรม	๑๕๖,๒๐๐	บาท
- เงินค่าอุปการะราชบัณฑิต ภาคีสมาชิก และเงินประจำตำแหน่งผู้บริหาร	๑๕,๘๖๕,๕๐๐	บาท
- โครงการวิจัยเพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูล “รวมศัพท์และศัพท์บัญญัติทางด้านวิทยาศาสตร์ ของราชบัณฑิตยสถาน” ในรูปแบบซีดีรอม	๑๐๔,๕๐๐	บาท
- โครงการจัดปาฐกถาวิชาการ	๖๘,๓๐๐	บาท
รวมทั้งสิ้น	๕๐,๓๐๐,๗๐๐	บาท

ภาคผนวก ๔

รายชื่อกรรมการและอนุกรรมการในคณะต่าง ๆ

งานวิชาการประเภทศัพท์บัญญัติ

๑. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เศรษฐศาสตร์ (Economics Terminology Committee)

๑. นายประยูร กาญจนดุล	ประธานกรรมการ
๒. นางเกษรี ณรงค์เดช	กรรมการ
๓. นายเกียรติพงศ์ กาญจนภักดิ์	กรรมการ
๔. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๕. นายประชุม โฉมฉาย	กรรมการ
๖. นายวิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์	กรรมการ
๗. นายไศล นีรัตติยกุล*	กรรมการ
๘. นางสมพร เจนหนา	กรรมการ
๙. นางสุณี ประจวบเหมาะ	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรรมการประกันภัย (นายมนตรี วิพันธ์วรพงษ์ นายไพศาล โชติไพบูลย์พันธุ์)	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (นางนารี บุญธีรวัชร นางสาวสัจจา ทองประสาร)	กรรมการ

* ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๒. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย
(นางพูนสิน เถลิ้มพงศ์
นายอัศรยุทธ สุนทรวิภาต
นางสาวสมศจี ศิกษมัต)	กรรมการ
๑๓. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์
นายวิฑิต รัชชดาตะนันท์
นายสมบัติ ชูตินันท์)	กรรมการ
๑๔. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวนฤมล บุญแต่ง)	กรรมการและเลขานุการ
๑๗. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์

(Science Terminology Committee)

๑. นาวาตรี กำจร มนูญปิจุ	ประธานกรรมการ
๒. นางกฤษณา ชูติมา	กรรมการ
๓. นางสาวกันยารัตน์ ไชยสุด	กรรมการ
๔. นายประยงค์ พงษ์ทองเจริญ	กรรมการ
๕. นางเพียววี บุญประกอบ	กรรมการ
๖. หม่อมราชวงศ์พรรคพงศ์สนิท สนิทวงศ์	กรรมการ
๗. นายเรื่อน สมณะ	กรรมการ
๘. นางสาวนิตดา เหมะกุล	กรรมการ
๙. นายวันชัย โพธิ์พิจิตร	กรรมการ
๑๐. นายวิจิตร เล็งหะพันธุ์*	กรรมการ

* ลาออกเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๑. นายวิสุทธ์ บุญยกุล	กรรมการ
๑๒. นางสุจิตรา กลิ่นเกษร	กรรมการ
๑๓. นางสุภาพ บุญยะรัตเวช	กรรมการ
๑๔. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
นายมานิต รุจิวิโรดม	
นาวาเอก ศิริชัย เนยทอง	
นาวาอากาศโทหญิง สุมาลี วีระวงศ์	
ผู้แทนกรมแผนที่ทหาร	กรรมการ
(พันเอก กฤษณ์ บัณฑิต	
พันเอก หัสฎี วงศ์อิศเรศ	
พันโท ศรีณยพงศ์ พรหมณเฒ่า	
ร้อยเอก โชคชัย พัธนาโชคชัย	
ร้อยเอก อนุเทพ ภาณุมาศตระกูล	
ร้อยเอก สุรพงษ์ สุนทรภู่)	
๑๕. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน	กรรมการและเลขานุการ
(นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ)	
๑๗. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นายพรชยา ไทรงาม)	

๓. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ

(Imaging Technology Terminology Committee)

๑. นายอุดม จະโนภาษ	ที่ปรึกษา
๒. นายศักดิ์ดา ศิริพันธุ์	ที่ปรึกษา
๓. นายช่อม ประเสริฐสกุล	ประธานกรรมการ
๔. นางกฤษณา ชูติมา	กรรมการ
๕. นายไกรวุฒิ ไกรวงศ์	กรรมการ
๖. นายคิด สุวรรณศรี	กรรมการ
๗. นายชัยยงค์ พรหมวงศ์	กรรมการ
๘. นายเชิดพันธุ์ บุณยสุช	กรรมการ

๙. นางปัทมวดี จารูวร	กรรมการ
๑๐. นายธีระ ไชยรัตน์	กรรมการ
๑๑. นางภัคตรีพิมล เสนีย์	กรรมการ
๑๒. นายมงคล เดชนครินทร์	กรรมการ
๑๓. นางสาววรรณิ์ สำรำนุเวทย์	กรรมการ
๑๔. นายอรณพ เจริญถาวร	กรรมการ
๑๕. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน) (นายสุชาติ พรหมปัญญา)	กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๗. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๘. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวลักขณาวรรณ อนันธวัช)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**๔. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรม
(Industrial Engineering Terminology Committee)**

๑. นายปรณิ์ อดุลพันธ์ุ	ประธานกรรมการ
๒. นายวิสุทธ์ บุญยกุล	กรรมการ
๓. นายเชก ทองอุ้น	กรรมการ
๔. นายสมศักดิ์ ดำรงค์เลิศ	กรรมการ
๕. ผู้แทนภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (นายชูเวช ชำญสงำเวช)	กรรมการ
๖. ผู้แทนภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (นายพยุร เกตุกราย นายเชาว์ เนียมสอน)	กรรมการ
๗. ผู้แทนภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นายชำญ ถนัดงำน นายสมเกียรติ จงประสิทธิ์พร)	กรรมการ

๘. ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
(นายสุรชาติ อัครบวรกุล
นายวีระชัย ปชาเดชสุวรรณ
นายอภิวัฒน์ เขียรพิรากุล)	กรรมการ
๙. ผู้แทนกองทัพอากาศ
(นาวาอากาศเอก อนุกุล วรมิศรี
นาวาอากาศตรี สุรชัย พรามเจริญ)	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมอาชีวศึกษา
(นายสุชาติ กิจพิทักษ์)	กรรมการ
๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)
(นายชัยโรจน์ ปฎิมาพรเทพ)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวอารี พลดี)	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางณัฐมาตย์ มุสิกะเจริญ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๕. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมเครื่องกล
(Mechanical Engineering Terminology Committee)
๑. นายปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์	ประธานกรรมการ
๒. นายกมล ตรรกบุตร	กรรมการ
๓. นายเกษม ประพุดติธรรม	กรรมการ
๔. นายธนาคม สุนทรชัยนาคแสง	กรรมการ
๕. นายบัณฑิต พึ่งธรรมสาร	กรรมการ
๖. นายวริทธิ์ อึ้งภากรณ์ *	กรรมการ
๗. นายวิสุทธิ์ บุษยกุล	กรรมการ
๘. นายศุภชาติ จงไพบูลย์พัฒนา	กรรมการ

* ลาออกเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๙. นายสมชาติ โสภณรณฤทธิ์	กรรมการ
๑๐. นายสุพัทธ์ พุ่มกา	กรรมการ
๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวสมทรง ศกุนตนาค)	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวรัตติกาล ศรีอำไพ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๖. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สัตววิทยา (Zoology Terminology Committee)	
๑. นายสุธรรม อารีกุล	ที่ปรึกษา
๒. นางเพียว บุญประกอบ	ประธานกรรมการ
๓. นายเฉลิมวิไล ชื่นศรี	กรรมการ
๔. นายบุญเสริม พูลสงวน	กรรมการ
๕. นายไพบูลย์ นัยเนตร	กรรมการ
๖. นางวันทนา อยู่สุข	กรรมการ
๗. นายวิสุทธ์ บุษยกุล	กรรมการ
๘. นาวาอากาศเอก วิโรจน์ นุตพันธุ์	กรรมการ
๙. นางสุภาพ มงคลประสิทธิ์	กรรมการ
๑๐. นายสุวัช สิงห์พันธุ์	กรรมการ
๑๑. นางสาวอรรรณ สัตยาลัย	กรรมการ
๑๒. นายอลงกรณ์ มหรรณพ	กรรมการ
๑๓. นายอาจ แจ่มเมฆ	กรรมการ
๑๔. นายโอภาส ขอบเขตต์	กรรมการ
๑๕. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวสมทรง ศกุนตนาค)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๗. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศ
(Information Technology Terminology Committee)

๑. นายครรชิต มาลัยวงศ์	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวกิตานันท์ มลิทอง	กรรมการ
๓. นายบุญเกิด ธรรมวาสี	กรรมการ
๔. นายพลากร จิรโสภณ	กรรมการ
๕. นางสาวยุพาพรรณ หุ่นจำลอง	กรรมการ
๖. นางสุดาพร ลักษณะนิยนาวิน	กรรมการ
๗. นายสุธีระ อริยะวงกิจ	กรรมการ
๘. ผู้แทนกระทรวงคมนาคม
(นางภาวสุทธิ์ จิ่งอนุวัตร
นางสาวอัมพร ชาดบุษยมาส)	กรรมการ
๙. ผู้แทนการสื่อสารแห่งประเทศไทย
(นายกิตติพงษ์ เมฆวิจิตรแสง
นายสมเกียรติ กุลธรรมโยธิน)	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนสมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย
(นายประสิทธิ์ ทิมพุด)	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(นางสุคนธ์ ศิริวงศ์วรรณ
นายบุญเรือง เนียมหอม)	กรรมการ
๑๒. ผู้แทนองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
(นายสมศักดิ์ มงคลลาภกิจ
นางสาววิไล ปัญจขจรศักดิ์)	กรรมการ
๑๓. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
(นางสาวประดิษฐา ศิริพันธ์
นายประณต บุญไชยอภิสิทธิ์)	กรรมการ
๑๔. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา
(เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ

๑๕. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางนัยนา วราธศุปติ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางณัฐมาตย์ มุสิกะเจริญ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**๘. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วรรณกรรม
(Literary Terminology Committee)**

๑. คุณหญิงกุหลาบ มลลิกะมาส	ประธานกรรมการ
๒. นางกุสุมา รัชชมณี	กรรมการ
๓. นางจิตรเกษม สีนุญเรือง	กรรมการ
๔. นางเฉลิมศรี จันทร์อ่อน	กรรมการ
๕. นายชูศักดิ์ ทิพย์เกษร	กรรมการ
๖. นายทองสุข เกตุโรจน์	กรรมการ
๗. นางนิตยา มาคะวิสุทธิ์	กรรมการ
๘. นางสาวอิงอร สุพันธ์วิช	กรรมการ
๙. นางสาวสุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร	กรรมการ
๑๐. นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์	กรรมการ
๑๑. นางสาวรีนฤทัย สัจจพันธุ์	กรรมการ
๑๒. นายวินัย ภูระหงษ์	กรรมการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางแสงจันทร์ แสนสุภา)	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวลัดดา วรลัคนากุล)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์

(Linguistics Terminology Committee)

๑. อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน*	ที่ปรึกษา
๒. นางวิจิตรพันธ์ ภาณุพงศ์	ประธานกรรมการ
๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)**	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน กลุ่มภาษาศาสตร์ทั่วไป	กรรมการ
๕. นางสาวธัญญรัตน์ ปาณะกุล	กรรมการ
๖. นางสาวปราณี กุลละวณิชย์	กรรมการ
๗. นางปราณี พาพานิช	กรรมการ
๘. นางสาวพิณทิพย์ ทวยเจริญ	กรรมการ
๙. นางพะเยาว์ เจริญฉาย	กรรมการ
๑๐. นางวรรณษา เทียนมี	กรรมการ
๑๑. นางสาวสมทรง บุรุษพัฒน์	กรรมการ
๑๒. คุณหญิงสุริยา รัตนกุล	กรรมการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๓.๑ ผู้เชี่ยวชาญด้านวากยสัมพันธ์และวจนปฏิบัติศาสตร์ (นางสุจิตต์ลักษณ์ ตีผดุง)	
๑๓.๒ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์สังคมและวากยสัมพันธ์ (นางอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)	
๑๓.๓ ผู้เชี่ยวชาญด้านวากยสัมพันธ์และสัมพันธ์สาร (นางชลธิชา บำรุงรักษ์)	
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวสุปัญญา ชมจินดา)	กรรมการและเลขานุการ

*เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการชุดนี้จนถึงวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

**ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคราวประชุมของทั้งกลุ่มภาษาศาสตร์ทั่วไปและกลุ่มภาษาศาสตร์ประยุกต์ รวมกันไม่เกิน ๕ คน

๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวพรรณวิภา ประภาสุช)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
กลุ่มภาษาศาสตร์ประยุกต์	
๑๖. นางสาวกาญจนา ปราบพาล	กรรมการ
๑๗. นางติญ ศรีนราวัดน์	กรรมการ
๑๘. นางสาวนิตยา กาญจนวรรณ	กรรมการ
๑๙. นางพงษ์ศรี เลชะวัฒนะ	กรรมการ
๒๐. นางสาวภักทียา ยิมเรวัต	กรรมการ
๒๑. นางสาวหอมหวล ชี้นจิตร	กรรมการ
๒๒. นางอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์	กรรมการ
๒๓. นางอภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล	กรรมการ
๒๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวสุปัญญา ชมจินดา)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวพรรณวิภา ประภาสุช)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**๑๐. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ดนตรีสากล
(Western Music Terminology Committee)**

๑. นายประเสริฐ ฐ นคร	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวเกทหลง ปภาวสิทธิ์	กรรมการ
๓. นายไชแสง ศุชะวัฒนะ	กรรมการ
๔. นายธวัชชัย นาควงษ์	กรรมการ
๕. นายณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร*	กรรมการ
๖. นางณัชชา โสคติยานุรักษ์	กรรมการ
๗. นายประทักษ์ ประทีปะเสน	กรรมการ
๘. นายประทักษ์ ใฝ่ศุภการ	กรรมการ

* เป็นกรรมการจนถึงวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๙. นายวาสิษฐ จรรย์ยานนท์	กรรมการ
๑๐. นางวิภา คงคากุล*	กรรมการ
๑๑. นางสาวสตีปัทม รัตนเรือง	กรรมการ
๑๒. นายอวบ เหมะรัชตะ	กรรมการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางแสงจันทร์ แสนสุภา)	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวจงกลณี มณฑาทิพย์)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**๑๑. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สถาปัตยกรรมศาสตร์
(Architecture Terminology Committee)**

๑. อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน**	ที่ปรึกษา
๒. พลเรือตรี สมภพ ภิรมย์	ประธานกรรมการ
๓. นายไชแสง ศุขะวัฒนะ	กรรมการ
๔. นายนิจ หิณูชีระนันท์	กรรมการ
๕. นางผุสดี ทิพทัส	กรรมการ
๖. นายมติ ตั้งพานิช	กรรมการ
๗. นายสมใจ นิ่มเล็ก	กรรมการ
๘. นางสุภาวดี รัตนมาศ	กรรมการ
๙. นายไสว มงคลเกษม	กรรมการ
๑๐. นางอุไรวรรณ ตันติวงษ์	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนนายกสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (นางจันทร์ภา ณ ลำพูน)	กรรมการ

*เป็นกรรมการจนถึงวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

**เป็นที่ปรึกษาดังแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ - วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน) กรรมการ
(นายเกียรติ บุญเจือ
ร้อยเอก กฤษฏา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา)
๑๓. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน กรรมการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน กรรมการและเลขานุการ
(นางแสงจันทร์ แสงสุภา)
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นางทิพาภรณ์ ธารีเกษ)

งานวิชาการประเภทพจนานุกรม

๑. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล (World Geographical Names Dictionary Committee)

๑. นายไพฑูรย์ พงสะบุตร ประธานกรรมการ
๒. นายฉัตรชัย พงศ์ประยูร กรรมการ
๓. นายประเสริฐ วิทยารัฐ กรรมการ
๔. ผู้แทนกรมการปกครอง กรรมการ
(นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
นายอนันต์ ไชยศักดิ์
นายกฤษฏา ปราโมทย์ธนา)
๕. ผู้แทนกรมแผนที่ทหาร กรรมการ
(พันเอกหญิง พัชนี อยู่อมสิน
นาวาเอกหญิง วิไลพร สว่างโรจน์
พันเอกหญิง อุบลวรรณ ปัทมานนท์)
๖. ผู้แทนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการ
(นางดวงพร นพคุณ
นายนโรดม ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)
๗. ผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรรมการ
(นางมาตริณี รักษิตานนท์ชัย)

- นายสากล สถิติวิทยานนท์
นางสาวพันธ์ทิพย์ จงไกรย)
๘. ผู้แทนมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรรมการ
(นางสาวบงกชรัตน์ เตชะไตรศักดิ์
นายไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์)
๙. ผู้แทนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรรมการ
(นายหอม งามนิตย์
นายพิพัฒน์ นวลอนันต์)
๑๐. ผู้แทนมหาวิทยาลัยศิลปากร กรรมการ
(นายวิชัย ศรีคำ
นายสมคิด ภูมิโภครักษ์
นางศุภธินี ทองสะอาด)
๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม) กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน กรรมการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน กรรมการและเลขานุการ
(นางนฤมล นุชวานิช)
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก)

๒. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา

(Philosophy Dictionary Committee)

๑. นายวิทย์ วิตทเวทย์ ที่ปรึกษา
๒. นายสุนทร ณ ริงษ์ ประธานกรรมการ
๓. นายกীরติ บุญเจือ กรรมการ
๔. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ กรรมการ
๕. นางจุฑาทิพย์ อูมะวิชนี กรรมการ
๖. นายเดือน คำดี กรรมการ
๗. นายปรีชา ช่างขวัญยืน กรรมการ
๘. นายมารค ตามไท กรรมการ
๙. นายสุนัย ครองยุทธ กรรมการ

๑๐. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ	กรรมการ
๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมือง	กรรมการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นายสำรวย นักการเรียน
นายโกศล ช่อผกา)*	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นายโกศล ช่อผกา
นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา

(Sociology Dictionary Committee)

๑. นายจุมพล สวัสดิ์ยากร	ประธานกรรมการ
๒. คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	กรรมการ
๓. นายจิรัช ไชย วีระสัย	กรรมการ
๔. นางสาวจำเรียง ภาวิจิตร	กรรมการ
๕. นายพงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์	กรรมการ
๖. นายพิทยา สายหู	กรรมการ
๗. นางเพ็ญแข คุณาเจริญ	กรรมการ
๘. นายสุริชัย หวันแก้ว	กรรมการ
๙. นางสาวสุดสวาท ดิศโรจน์	กรรมการ
๑๐. นางสาวคนธ์ สุดสวาสดี	กรรมการ
๑๑. นางอมรา พงศาพิชญ์	กรรมการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	กรรมการ

* ลากออกเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๕. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์

(Politics Dictionary Committee)

๑. นายประยูร กาญจนดุล	ประธานกรรมการ
๒. นายจุมพล สวัสดิ์ยากร	กรรมการ
๓. นายหรรณดี เศรษฐบุต	กรรมการ
๔. นายปฐม มณีโรจน์	กรรมการ
๕. นายวิทยา สุจริตธนาภิรักษ์	กรรมการ
๖. นายสมบูรณ์ สุขสำราญ	กรรมการ
๗. นายสุรพล ราชภัณฑารักษ์	กรรมการ
๘. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ	กรรมการ
๙. นายอมร รักษาสัตย์	กรรมการ
๑๐. นางสาวอุษา ไบหยก	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนกรรมการปกครอง (นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต นายอนันต์ ไชยศักดิ์ นายเกรียงไกร ไจ้แสน นายกฤษฎา ปราโมทย์ธนา)	กรรมการ
๑๒. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (นายกำธร ลิทธิโชติ นางสาวฉัตรสินี วุฒิมานานนท์)	กรรมการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวนฤมล บุญแต่ง)	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นายสำรวย นักการเรือน)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๖. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎก

(Tripitaka Dictionary Committee)

๑. นายสิริ เพ็ชรไชย	ประธานกรรมการ
---------------------	---------------

๒. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๓. นายจำลอง สารพัดนึก	กรรมการ
๔. นายจิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา	กรรมการ
๕. นายฐานิสร์ ชาครัดพงศ์	กรรมการ
๖. นายทรงวิทย์ แก้วศรี	กรรมการ
๗. ร้อยโท บรรจบ บรรณรุจิ	กรรมการ
๘. นายสังคม ศรีราช	กรรมการ
๙. นายสุนทร ณ รั้ง	กรรมการ
๑๐. นายแสวง อุดมศรี	กรรมการ
๑๑. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ	กรรมการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นายสำรวย นักการเรียน)	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นายโกศล ช่อผกา)*	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๗. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์นิติศาสตร์
(Law Dictionary Committee)

๑. นายประยูร กาญจนดุล	ประธานกรรมการ
๒. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๓. นายไชยยศ เหมะรัชตะ	กรรมการ
๔. นายประภาศน์ อวยชัย	กรรมการ
๕. นายประเสริฐ ณ นคร	กรรมการ
๖. นายมานะ พิทยาภรณ์	กรรมการ
๗. นางสงวน ลีวมโนมนต์	กรรมการ
๘. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ	กรรมการ

* ลาออกเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๙. นายอำนาจ คัลยสังข์	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(นายพิชัยศักดิ์ ทรายางกูร)	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวนฤมล บุญแต่ง)	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**๘. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา
(Geology Dictionary Committee)**

๑. นายโพยม อริณยกานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายจุมพล คินตัก	กรรมการ
๓. นายชาลี ศิริรัตน์มงคล	กรรมการ
๔. นายณรงค์ ภิรมงคล	กรรมการ
๕. นางเบ็ญจา เสกธีระ	กรรมการ
๖. นายปัญญา จารุศิริ	กรรมการ
๗. นางศรีโสภา มาระเนตร์	กรรมการ
๘. นายสมชาย พุ่มอ้อม	กรรมการ
๙. นายสมหวัง ช่างสุวรรณ	กรรมการ
๑๐. นายสุนันท์ คุณาภรณ์	กรรมการ
๑๑. นายสุภาพ ภูประเสริฐ	กรรมการ
๑๒. นางสาวสุพัตรา วุฒิชชาติวานิช	กรรมการ
๑๓. นางอรกุล โภคากรวิจารณ์	กรรมการ
๑๔. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)
(นางอนงค์ ไพจิตรประภาภรณ์
นางสาวสมคิด บัวเพ็ง)	กรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ

๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางนัยนา วรอำศวปติ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๗. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวอารี พลดี)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๙. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์
(Medicine Dictionary Committee)	
๑. นายสำราญ วังศพำห์	ที่ปรึกษา
๒. นางสาวบุญเรือง นิยมพร	ประธานกรรมการ
๓. นางกาญจนา นาคสกุล	กรรมการ
๔. นายเกษม ลีม่วงค์	กรรมการ
๕. นายประเสริฐ ทองเจริญ	กรรมการ
๖. นางสาวประทีน วิริยะวิทย์	กรรมการ
๗. นายบูรณะ ขวลิตอำรง	กรรมการ
๘. คุณผิว ลิมปพยอม	กรรมการ
๙. นายเรื่อน สมณะ	กรรมการ
๑๐. นายสมชัย บวรกิตติ	กรรมการ
๑๑. หม่อมหลวงสมชาย จักรพันธ์*	กรรมการ
๑๒. นายสาโรจน์ วรณพฤษ์	กรรมการ
๑๓. นายสิทธิ ส. ศรีโสภาค	กรรมการ
๑๔. นายอดุลย์ วิริยะเวชกุล	กรรมการ
๑๕. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)
(นางฉวีวรรณ บุณนาค
นายสุจริต สุวรรณชัย
นายสุจริต สุนทรธรรม)	กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน
(นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ ผู้แทน)	กรรมการ

* ลาออกเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๓. นายदनัย ยังกง	กรรมการ
๔. นางยงศิริวิมล เลณบุรี	กรรมการ
๕. นางสาวเรไร ตั้งสาโรช	กรรมการ
๖. นางสาวจจิต วัฒนสินธุ์	กรรมการ
๗. นางสาววินิตา เหมะกุล	กรรมการ
๘. นางวิจิตรา อุปการนิติเกษตร	กรรมการ
๙. นายศักดิ์ดา บุญโต	กรรมการ
๑๐. นายส่งศักดิ์ ทิตาราม	กรรมการ
๑๑. นางสาวทอง อมรวิเศษฐ์	กรรมการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวอารี พลดี)	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางณัฐมาตย์ มุสิกะเจริญ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พฤกษศาสตร์

(Botany Dictionary Committee)

๑. นายจำลอง เพ็งคล้าย	ประธานกรรมการ
๒. นางจิรายุพิน จันทระประสงค์	กรรมการ
๓. นางชุมศรี ชัยอนันต์	กรรมการ
๔. นายธวัชชัย สันติสุข	กรรมการ
๕. นางนาฏฉลวย หลายชูไทย	กรรมการ
๖. นางลีนา ผู้พัฒนพงศ์	กรรมการ
๗. นางวงจันทร์ วงศ์แก้ว	กรรมการ
๘. นางอบฉันท ไทยทอง	กรรมการ
๙. นางอักษร ศรีเปล่ง	กรรมการ
๑๐. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ

๙. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๐. นายสมศีล ฉานวงศ์	กรรมการ
๑๑. นางสุจิตรา กลิ่นเกษร	กรรมการ
๑๒. นายอุดม วโรตม์ลิขิตดี	กรรมการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นายวิศาล อยู่เจริญ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวกระลำภักษ์ แพรกทอง)
(นางสาวอรรวรรณ ศรีอารีย์กุลชัย)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย
(Thai Literature Lexicography Committee)

๑. นายประเสริฐ ณ นคร	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์	กรรมการ
๓. นางกุสุมา รัชชมณี	กรรมการ
๔. คุณหญิงกุหลาบ มลลิกะมาส	กรรมการ
๕. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๖. นางจิตรเกษม สิบบุญเรือง	กรรมการ
๗. นางนิยะดา เหล่าสุนทร	กรรมการ
๘. ร้อยโท บรรจบ บรรณรุจิ	กรรมการ
๙. นางประคอง นิมมานเหมินท์*	กรรมการ
๑๐. นายปัญญา บริสุทธิ์	กรรมการ

*เป็นกรรมการตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ - วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๑. นางเรืองอุไร กุศลาสัย	กรรมการ
๑๒. นายวิสุทธ์ บุษยกุล	กรรมการ
๑๓. นายศักดิ์ศรี แยมันดตา*	กรรมการ
๑๔. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๕. นางสุจิตรา กลิ่นเกษร	กรรมการ
๑๖. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๘. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวสมภารณี ฉิมฉลอง)	กรรมการและเลขานุการ
๑๙. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวจงกลณี มณฑาทิพย์)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๕. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคอีสาน
(North-Eastern Thai Literature Dictionary Committee)

๑. นายประเสริฐ ณ นคร	ประธานกรรมการ
๒. คุณหญิงกุหลาบ มัลลิกะมาส	รองประธานกรรมการ
๓. นางสาวกรรณิการ์ วิมลเกษม	กรรมการ
๔. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๕. นางชลธิชา บำรุงรักษ์	กรรมการ
๖. นายบุญนาค สะแกนอก	กรรมการ
๗. นางประคอง นิมมานเหมินท์	กรรมการ
๘. พันตรี ไพโรจน์ เจียรวัฒน์นะ	กรรมการ
๙. นายวิสุทธ์ บุษยกุล	กรรมการ
๑๐. นายสิริวัฒน์ คำวันสา	กรรมการ
๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ

*เป็นกรรมการตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ - วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวกระลำภี แพรกทอง)	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวสมภารณี ฉิมฉลอง)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม
(Fine Arts Dictionary Committee)	
๑. พลเรือตรี สมภพ ภิรมย์	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์	กรรมการ
๓. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๔. นายประสงค์ พวงดอกไม้ *	กรรมการ
๕. นายวิทย์ พิณคันเงิน	กรรมการ
๖. นายวิบูลย์ ลี้สุวรรณ	กรรมการ
๗. นายพินิจ สุวรรณะบุญย์	กรรมการ
๘. นางศรีนวล บุญยวัฒน์	กรรมการ
๙. นายสมใจ นิ่มเล็ก	กรรมการ
๑๐. นายสมบัติ พลายน้อย	กรรมการ
๑๑. นายสันติ เล็กสุขุม	กรรมการ
๑๒. นางสุจิตรา กลิ่นเกษร	กรรมการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางทิพาภรณ์ ธารีเกษ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวพัชระ บุญประดิษฐ์)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

* ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๗. คณะกรรมการจัดทำศัพท์วรรณกรรมไทย

(Thai Literature Dictionary Committee)

๑. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	ที่ปรึกษา
๒. นายประเสริฐ ณ นคร	ประธานกรรมการ
๓. นางกุสุมา รักษมณี	กรรมการ
๔. คุณหญิงกุหลาบ มัลลิกะมาส	กรรมการ
๕. นางเฉลิมศรี จันทร์อ่อน	กรรมการ
๖. นายทองสุข เกตุโรจน์	กรรมการ
๗. นางยุพา ส่องศิริ	กรรมการ
๘. นายวินัย ภูระหงษ์	กรรมการ
๙. นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์	กรรมการ
๑๐. นางสาวเสาวลักษณ์ อนันตคานต์	กรรมการ
๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)
(นายปัญญา นิตยสุวรรณ)	กรรมการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)
(นางจินตนา ดำรงค์เลิศ)	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน
(นางสาวสุปัญญา ชมจินดา ผู้แทน)	กรรมการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางชวณพิศ เขวณหสกุล)	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวลัดดา วรลัคนากุล)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

งานวิชาการประเภทสารานุกรม

๑. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล

(World History Encyclopaedia Editorial Committee)

๑. นางเพ็ญศรี ตู่ก	ประธานคณะบรรณาธิการ
๒. นางเพ็ญแข คุณาเจริญ	บรรณาธิการ
๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	บรรณาธิการ

๔. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	บรรณาธิการ
ภูมิภาคยุโรป	
๕. นางสาวชาคริต ชุ่มวัฒนะ	บรรณาธิการ
๖. นางวิมลวรรณ ภัทโรดม	บรรณาธิการ
๗. นางสาวสมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์	บรรณาธิการ
๘. นายสัญญาชัย สุวังบุตร	บรรณาธิการ
๙. นางสาวสุจิตรา วุฒิสถียร	บรรณาธิการ
๑๐. นายอนันต์ชัย เลหาพะพันธุ	บรรณาธิการ
ภูมิภาคอเมริกา	
๑๑. นายโกวิท วงศ์สุรวัฒน์	บรรณาธิการ
๑๒. นางทัศนียา สุปรีชากร	บรรณาธิการ
๑๓. นายธเนศ อารมณ์สุวรรณ	บรรณาธิการ
๑๔. นางสาวมาลินี ประเสริฐธรรม	บรรณาธิการ
๑๕. นางสาววงเดือน นาราสัจจ์	บรรณาธิการ
๑๖. นางสุภัทรา นิลวัชระ วรรณพิน	บรรณาธิการ
ภูมิภาคเอเชีย	
๑๗. นางชุลีพร พงศ์สุพัฒน์	บรรณาธิการ
๑๘. นายธีระ นุชเปี่ยม	บรรณาธิการ
๑๙. นายหมอดลชาติประเสริฐ	บรรณาธิการ
๒๐. นางปิยนาด บุนนาค	บรรณาธิการ
๒๑. นางพรรณณี นัตรพลรักษ์	บรรณาธิการ
๒๒. นางพิพาดา ยิ่งเจริญ	บรรณาธิการ
๒๓. นางเพชรีย์ สุมิตร	บรรณาธิการ
๒๔. นายมนัส เกียรติธำรย์	บรรณาธิการ
๒๕. นางวิไลเลขา ถาวรอนสาร	บรรณาธิการ
๒๖. นายวุฒิชัย มูลศิลป์	บรรณาธิการ
๒๗. นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์	บรรณาธิการ
๒๘. นางสาวสาคร ช่วยประสิทธิ์	บรรณาธิการ
๒๙. นายสุด จอนเจ็ดสิน	บรรณาธิการ

๓๐. นางสาวสุพรรณณี กาญจนัญฐิติ		บรรณาธิการ
๓๑. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน	(ภูมิภาคยุโรป)	
(นางจำเรียง จันทรประภา)		บรรณาธิการและเลขานุการ
(นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน)		บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๒. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน	(ภูมิภาคอเมริกา)	
(นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน)		บรรณาธิการและเลขานุการ
๓๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน	(ภูมิภาคเอเชีย)	
(นางนฤมล นุชวานิช)		บรรณาธิการและเลขานุการ
(นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน)		บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย

(Thai History Encyclopaedia Editorial Committee)

๑. พลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฒน์ เกษมศรี		ที่ปรึกษา
๒. นายประเสริฐ ณ นคร		ประธานคณะบรรณาธิการ
๓. นางสาวชนิษฐา วงศ์พานิช		บรรณาธิการ
๔. นางแถมสุข นุ่มนนท์		บรรณาธิการ
๕. นางปิยนาถ บุนนาค		บรรณาธิการ
๖. นายพิสิฐ เจริญวงศ์		บรรณาธิการ
๗. นางวิลาสวงศ์ พงศบุตร		บรรณาธิการ
๘. นายวุฒิชัย มูลศิลป์		บรรณาธิการ
๙. นางสาวศิรินันท์ บุญศิริ		บรรณาธิการ
๑๐. นายสินชัย กระบวนแสง		บรรณาธิการ
๑๑. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ		บรรณาธิการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)		บรรณาธิการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน		บรรณาธิการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน		บรรณาธิการและเลขานุการ
(นางจำเรียง จันทรประภา)		
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน		บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน)		

๓. คณะบรรณาธิการทำสารานุกรมไทย
(Thai Encyclopaedia Editorial Committee)

๑. นายราชบัณฑิตยสถาน ^๑	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายประเสริฐ ณ นคร ^๒	ประธานคณะกรรมการ
๓. นาวาตรี กำจร มนูญปัจจุ ^๓	บรรณาธิการ
๔. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	บรรณาธิการ
๕. นายประเสริฐ วิทยารัฐ ^๔	บรรณาธิการ
๖. นายปัญญา บริสุทธิ์	บรรณาธิการ
๗. นางเพ็ญศรี ดูก	บรรณาธิการ
๘. นายไพฑูรย์ พงสะบุตร ^๕	บรรณาธิการ
๙. นายเรือน สมณะ	บรรณาธิการ
๑๐. นางสุจิตรา กลิ่นเกษร	บรรณาธิการ
๑๑. นายอดิศักดิ์ ทองบุญ	บรรณาธิการ
๑๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน) (๓ เมษายน ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน)	บรรณาธิการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	บรรณาธิการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวบุญธรรม กรานทอง)	บรรณาธิการและเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางประทุม เจือหอม ^๖ นางสาวอรรพรรณ ศรีอารีย์กุลชัย) ^๗	บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

^๑ เป็นประธานคณะกรรมการตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ - วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

^๒ เป็นประธานคณะกรรมการตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน

^{๓-๕} เป็นบรรณาธิการตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน

^๖ ลาออกเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

^๗ เป็นบรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน

๔. คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย
(Thai Music Encyclopaedia Editorial Committee)

๑. พลเรือตรี สมภพ ภิรมย์	ประธานคณะบรรณาธิการ
๒. นายโกวิทย์ ชันธศิริ	บรรณาธิการ
๓. นางเจริญใจ สุนทรวาทีน	บรรณาธิการ
๔. นายจิรัส อัจฉรงค์	บรรณาธิการ
๕. นายชนก สาคริก	บรรณาธิการ
๖. นายพูนพิศ อมาตยกุล	บรรณาธิการ
๗. นายไพฑูรย์ เจยเจริญ	บรรณาธิการ
๘. นายพินิจ ฉายสุวรรณ	บรรณาธิการ
๙. นางสาวมาลินี สาคริก	บรรณาธิการ
๑๐. นายวัฒน์ บุญจับ	บรรณาธิการ
๑๑. นายสมบัติ จำปาเงิน	บรรณาธิการ
๑๒. นางอรวรรณ บรรจงศิลป์	บรรณาธิการ
๑๓. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคราวประชุม (นายปัญญา นิตยสุวรรณ)	บรรณาธิการ
๑๔. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคราวประชุม (นางสุดจิตต์ อนันตกุล)	บรรณาธิการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน (นางสาวบุญธรรม กรานทอง ผู้แทน)	บรรณาธิการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางชวณพิศ เขาวนัสกุล)	บรรณาธิการและเลขานุการ
๑๗. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวพัชนะ บุญประดิษฐ์)	บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ

งานวิชาการประเภทอักษรานุกรม

คณะกรรมการจัดทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์
(Thai Gazetteer Committee)

๑. นายไพฑูรย์ พงศะบุตร	ประธานกรรมการ
------------------------	---------------

๒. นายประเสริฐ วิทยารัฐ	กรรมการ
๓. นางสาวผ่องพรรณ มีคุณเยี่ยม	กรรมการ
๔. นางสาวสุจิตรา กลิ่นเกษร	กรรมการ
๕. ผู้แทนกรมการปกครอง
(นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
นายเจน รัตนจารุศิริ
นายอนันต์ ไชยศักดิ์
นายกฤษฎา ปราโมทย์ธนา)	กรรมการ
๖. ผู้แทนกรมชลประทาน
(นายณรงค์ โสภาค
ร้อยตรี พล รัชทอง
นายประสิทธิ์ พันธุ์บุญเกิด)	กรรมการ
๗. ผู้แทนกรมทรัพยากรธรณี
(นายธนิศร์ โสภาค
นายวัฒนา ตันเสถียร
นางเบญจวรรณ จารุกัลล์
นางอัปสร สอาดสุด)	กรรมการ
๘. ผู้แทนกรมทางหลวง
(นายเจริญ เฉยพ่วง
นายสมหวัง ช่างสุวรรณ)	กรรมการ
๙. ผู้แทนกรมป่าไม้
(นายชวลิต นิยมธรรม
นางก่องกานดา ชยามฤต)	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมแผนที่ทหาร
(พันเอก เล็ก จูทะสุด
พันเอกหญิง พัทธี อยู่ออมสิน
นาวาเอกหญิง วิไลพร สว่างโรจน์
พันเอกหญิง อุบลวรรณ ปัทมานนท์
พันโท สุจิตร มะกรุดทอง)	กรรมการ

๑๑. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน
(นายสุนันท์ คุณาภรณ์
นายอนุวัชร โพธินาม)	กรรมการ
๑๒. ผู้แทนกรมอุตุนิยมวิทยา
(นายสมบัติ เจริญวงศ์
นายสงกรานต์ อักษร)	กรรมการ
๑๓. ผู้แทนกรมอุทกศาสตร์
(นาวาเอก จรินทร์ บุญเหมา
นาวาเอก ศิริชัย เนยทอง)	กรรมการ
๑๔. ผู้แทนคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(นายสุรศักดิ์ ศิริไพบูลย์สินธ์
นางผ่องศรี จันท้าว
นางศรีสะอาด ศรีประเสริฐ)	กรรมการ
๑๕. ผู้แทนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(นายกวี วรกวิน
นางทัศนีย์ ศิริปโชติ)	กรรมการ
๑๖. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม)	กรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการกองธรรมศาสตร์และการเมืองหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๘. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวกนกวลี ชูชัยยะ
นางจำเรียง จันทรประภา)	กรรมการและเลขานุการ
๑๙. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางนฤมล นุชวานิช)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

งานวิชาการประเภทอนุกรมวิธาน

๑. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์

(Animal Taxonomy Committee)

๑. นายสุธรรม อารีกุล	ประธานกรรมการ
๒. นายกำธร อีร์คุปต์	กรรมการ
๓. นายเฉลิมวิไล ชื่นศรี	กรรมการ

๔. นายทศพร วงศ์รัตน์	กรรมการ
๕. นายเปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต	กรรมการ
๖. นายไพบุลย์ นัยเนตร	กรรมการ
๗. นางวันทนา อยู่สุข	กรรมการ
๘. นาวาอากาศเอก วิโรจน์ นุตพันธุ์	กรรมการ
๙. นางสุภาพ มงคลประสิทธิ์	กรรมการ
๑๐. นายสุวิชัย สิงห์พันธุ์	กรรมการ
๑๑. นายอาจ แจ่มเมฆ	กรรมการ
๑๒. นายอลงกรณ์ มหรรณพ	กรรมการ
๑๓. นายโอภาส ชอบเขตต์	กรรมการ
๑๔. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน (นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ ผู้แทน)	กรรมการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นางสาวสมทรง ศกุนตนาค)	กรรมการและเลขานุการ
๑๗. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน (นายพรรษา ไทรงาม)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**๒. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืช
(Plant Taxonomy Committee)**

๑. นายจำลอง เพ็งคล้าย	ประธานกรรมการ
๒. นางกัลยา ภาราโดย	กรรมการ
๓. นางจารีย์ บันสิทธิ์	กรรมการ
๔. นางจิรายุพิน จันทระประสงค์	กรรมการ
๕. นางชুমศรี ชัยอนันต์	กรรมการ
๖. นายวิชชัย สันติสุข	กรรมการ
๗. นางบุศปรรณ ณ สงขลา	กรรมการ
๘. นางลิษา ผู้พัฒน์พงศ์	กรรมการ
๙. นายวิเชียร จีรวงส์	กรรมการ
๑๐. นางอบฉันท์ ไทยทอง	กรรมการ

๑๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางนัยนา วราอัสวปติ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวรัตติกาล ศรีอำไพ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

งานวิชาการประเภทกำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทางภาษา

คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย

(Criteria Stipulation for Thai Usage Committee)

๑. นายประเสริฐ ณ นคร	ประธานกรรมการ
๒. คุณหญิงกุหลาบ มลลิกะมาส	กรรมการ
๓. นายจำนงค์ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๔. นายจุลทัศน์ พยาฆรานนท์	กรรมการ
๕. นางสาวนวรรณ พันธุเมธา	กรรมการ
๖. นายวิสุทธิ์ บุชยกุล	กรรมการ
๗. พลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฒน์ เกษมศรี	กรรมการ
๘. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา	กรรมการ
๙. นางสุจิตรา กลิ่นเกษร	กรรมการ
๑๐. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (เฉพาะคราวประชุม จำนวนไม่เกิน ๕ คน)	กรรมการ
๑๐.๑ นายเสนอ ศุกรเกียร	
๑๐.๒ นางสาวเพลินพิศ กำราญ	
๑๐.๓ นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามช้า	
๑๑. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรมหรือผู้แทน	กรรมการ
๑๒. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวสุปัญญา ชมจินดา)	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวกุลศิรินทร์ นาคไพจิตร)*	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

*เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน

คณะราชบัณฑิตที่ปรึกษา

(Advisory Fellows Committee)

(มีกฎหมายน พ.ศ. ๒๕๔๒ - พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔)

๑. หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์	ประธานคณะราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๒. นางสุมน อมรวิวัฒน์	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๓. นายมานะ พิทยาภรณ์	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๔. นางกฤษณา ชูติมา	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๕. นายอดุลย์ วิริยเวชกุล	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๖. นายไสว มงคลเกษม	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา

(มีกฎหมายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน)

๑. หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์	ประธานคณะราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๒. นางสุมน อมรวิวัฒน์	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๓. นายไชยยศ เหมะรัชตะ	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๔. นางกฤษณา ชูติมา	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๕. นายอดุลย์ วิริยเวชกุล	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา
๖. นายไสว มงคลเกษม	ราชบัณฑิตที่ปรึกษา

คณะราชบัณฑิตที่ปรึกษามีนางสุจิตรา กลิ่นเกษร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวรรณศิลป์ (๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔) และนางสาวบุญธรรม กรานทอง นักวรรณศิลป์ ๗ ว (๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน) เป็นเลขานุการ

นางสาวบุญธรรม กรานทอง นักวรรณศิลป์ ๗ ว (๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔) และนางสาวกุลศิรินทร์ นาคไพจิตร นักวรรณศิลป์ ๓ (๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน) เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการในด้านการให้ความคิดเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์
ต่อสังคม

(The Advisory Board on Academic Affairs for Social Improvement)

๑. นายกราชบัณฑิตยสถาน	ที่ปรึกษา
๒. เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน	ที่ปรึกษา
๓. ประธานสำนักทุกสำนัก	ที่ปรึกษา
๔. อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน	ประธานคณะกรรมการ
๕. เลขานุการสำนักทุกสำนัก	คณะกรรมการ
๖. รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน	เลขานุการ

ภาคผนวก ๕

ผลงานทางวิชาการของคณะกรรมการบางคณะ

๑. คำกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ของเจ้านายและข้าราชการ จ.ศ. ๑๒๔๖

คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ได้จัดทำคำอธิบายศัพท์ประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมประวัติบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ชื่อราชธานี เมืองหลวง เมืองโบราณ จังหวัด กฎหมาย สนธิสัญญา รวมทั้งชื่อหน่วยราชการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยได้นำศัพท์อักษร ก - จ พิมพ์เผยแพร่แล้ว บทความเรื่องนี้เป็นผลงานคำอธิบายศัพท์ประวัติศาสตร์ไทยที่เกี่ยวกับคำศัพท์ทางการเมือง คือ คำกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดินของเจ้านายและข้าราชการ จ.ศ. ๑๒๔๖ ซึ่งนายวุฒิชัย มูลศิลป์ เป็นผู้เขียน ดังนี้

คำกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดินของเจ้านายและข้าราชการ จ.ศ. ๑๒๔๖ คือ คำกราบบังคมทูลของเจ้านายและข้าราชการกลุ่มหนึ่งรวม ๑๑ นาย นำโดยพระเจ้าห้องยาเธอ กรมหมื่นนเรศร์วรฤทธิ์ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศร์วรฤทธิ์) ราชทูตไทยประจำอังกฤษและสหรัฐอเมริกา พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ (พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์) ราชทูตไทยประจำฝรั่งเศสและยุโรปร่วมกันทำคำกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อ จ.ศ. ๑๒๔๖ ซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๒๔๒๗ หรือ ร.ศ. ๑๐๓ เพื่อขอให้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบพระมหากษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญให้อำนาจการปกครองประเทศอยู่กับเสนาบดีเพื่อลดอันตรายที่เกิดจากการคุกคามของชาติจักรวรรดินิยมตะวันตก แต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตอบกลุ่มเจ้านายและข้าราชการว่าเสนาบดีที่จะรับผิดชอบในการบริหารประเทศยังไม่พร้อม เพราะไม่มีความรู้ความสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

การที่กลุ่มเจ้านายและข้าราชการได้ร่วมกันทำคำกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สืบเนื่องมาจากพระองค์เจ้าปฤษฎางค์ (พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๗๕) ราชทูตไทยประจำฝรั่งเศสและยุโรปทรงทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ในพม่าที่ไม่น่าไว้วางใจ เพราะความขัดแย้งกับอังกฤษ และสถานการณ์ภายในซึ่งจะนำไปสู่การสงครามและการสูญเสียเอกราชของพม่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชหัตถเลขาให้พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ทรงแสดงความคิดเห็นกรบบังคมทูลได้ทุกโอกาส เต็มสติปัญญา ไม่ต้องเกรงกลัว เพื่อเสนอวิธีการลดอันตรายจากการคุกคามของชาติจักรวรรดินิยมที่อาจมีต่อไทย ทำนองเดียวกันกับที่พม่ากำลังเผชิญอยู่

ก่อนที่จะมีคำกราบบังคมทูล จ.ศ. ๑๒๕๖ นั้น พระองค์เจ้าปฤษฎางค์เคยกราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรปการ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ) ราชเลขาธิการและที่ปรึกษาในราชการต่างประเทศ ถึงอันตรายที่ชาติตะวันตกจะใช้เป็นเหตุคุกคามประเทศไทยว่ามีหลายอย่าง เพียงการปฏิรูปประเทศโดยทั่วไปยังไม่พอ ที่สำคัญคือ “การจัดแจงการปกครองบ้านเมืองให้เป็นแบบแผนแข็งแรง” และ “เดินตามยี่ปุ่น คือทำตัวให้เสมอชาวยุโรปในความคิดความเห็นขนบธรรมเนียมทั้งปวง ซึ่งเขานับถือกันว่าดี”

พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ทรงนำพระราชหัตถเลขาและคำกราบบังคมทูลไปปรึกษากับเจ้านายและข้าราชการคนอื่น ๆ แทนการกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นการส่วนพระองค์ บุคคลสำคัญที่พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ทรงปรึกษาด้วย คือ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ (พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๔๖๘) พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าโสณบัณฑิต (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิธาดา พ.ศ. ๒๔๐๖-๒๔๕๖) ที่ปรึกษาราชการประจำสถานทูตอังกฤษ พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ พ.ศ. ๒๔๐๘-๒๔๗๘) และข้าราชการผู้ใหญ่ในสถานทูตไทยที่อังกฤษและฝรั่งเศส ทั้งหมดมีความเห็นร่วมกันว่า “จะทูลเกล้าฯ ถวายความเห็นร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน” ความเห็นส่วนใหญ่เป็นของพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ทรงเป็นผู้รวบรวมเรียบเรียง และพระเจ้าน้องยาเธอทั้ง ๓ พระองค์ทรงช่วยกันตรวจแก้เพิ่มเติมแล้วจึงพิมพ์ขึ้นเป็น ๔ ชุด ให้สมาชิกสโมสรหลวงร่วมลงนามถ้าเห็นด้วย แล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ๑ ชุด ราชทูตไทยลงนามทูลเกล้าฯ ถวาย ๑ ชุด ข้าราชการประจำสถานทูตไทยที่อังกฤษและฝรั่งเศส สำนักละ ๑ ฉบับ แล้วให้นายเสน่ห์ หุ้มแพร เลขาธิการสถานทูตไทยประจำอังกฤษ นำไปชักชวนบุคคลอื่น

ให้ร่วมลงนาม แล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ปรากฏว่ามีผู้ร่วมลงนามรวมทั้งสิ้น ๑๑ นายด้วยกัน ประกอบด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ ๓ พระองค์ที่กล่าวมาแล้ว พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ พระยาดำรงคราชพลชั้น (นกแก้ว คชเสนี - พระยามหาโยธา) หลวงเดชนายเวร (สุนทรสาตราภัย - พระยาอภัยพิพิธ) หลวงวิเศษสาลี (นาค) นายเสนห์ (บุศย์ เพ็ญกุล - จมื่นไวยวรรณ) ขุนปฏิภาณพิจิตร (หรั่ง) นายเปลี่ยน และสัปเลพเตอร์แนนต์ (นายร้อยตรี) สอาด คำกราบบังคมทูลลงวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๗ (ค.ศ. ๑๘๘๕)

ในตอนต้นของคำกราบบังคมทูล คณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลได้กล่าวถึงความจงรักภักดี ความกตัญญู และความรักชาติ อยากให้ประเทศชาติเจริญ สงบสุข และรักษาเอกราชไว้ได้ เมื่อเห็นอันตรายคุกคามบ้านเมือง ถ้าไม่ได้กราบบังคมทูลก็เหมือนกับขาดความกตัญญูต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บ้านเมือง และประชาชนชาวไทย

ในส่วนสาระสำคัญของคำกราบบังคมทูลแบ่งเป็น ๓ ประเด็น คือ (๑) อันตรายที่จะเกิดแก่บ้านเมือง (๒) วิธีการที่ป้องกันอันตรายได้ (๓) วิธีการป้องกันตามข้อ ๒ จะสำเร็จได้หรือไม่ได้ต้องอาศัยสิ่งใดบ้าง

ประเด็นที่ ๑ อันตรายที่จะคุกคามเมืองไทยนั้น มาจากภายนอกโดยประเทศที่มีอำนาจมากกว่า ซึ่งก็คือชาติในยุโรปที่จะอ้างเหตุผลต่าง ๆ เพื่อการยึดครองให้ได้ คืออ้างความกรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ที่จะให้มีความสุข ความเจริญ ความยุติธรรมเท่าเทียมกัน อ้างความเจริญของประเทศในยุโรปและความไม่เจริญของชาติในเอเชีย ชาติในยุโรปจึงควรเข้ามาปกครองเพื่อทำให้เกิดความเจริญ เพื่อจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน อ้างการมีใจผู้ร้ายและการปกครองที่ไม่เรียบร้อย ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ผลประโยชน์ของผู้คน รวมทั้งของชาวยุโรปด้วย จึงต้องเข้ามาจัดการปกครอง อ้างการไม่เปิดประเทศ ไม่ติดต่อค้าขาย เป็นการถ่วงความเจริญทั้งต่อตนเองและชาวยุโรป [ข้ออ้างดังกล่าวนี้ ในเวลาต่อมา รัดยาร์ด คิปลิง (Rudyard Kipling) กวีชาวอังกฤษ ได้นำไปแต่งเป็นบทกลอน ชื่อ The White Man's Burden (ภาระของคนผิวขาว) ใน พ.ศ. ๒๔๔๒ ซึ่งทำให้มีการใช้วลี “ภาระของคนผิวขาว” อย่างแพร่หลาย และใช้เป็นข้ออ้างที่สำคัญในสมัยจักรวรรดินิยม (Imperialism)] ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความเจริญ เพื่อ “ศิวิไลเซชัน” (civilization) ของโลก สำหรับประเทศที่เป็นอันตรายต่อไทยมากในความเห็นของคณะผู้ทำคำกราบบังคมทูล คือ ฝรั่งเศส ซึ่งได้ขยายเขตแดนเข้ามาใกล้ไทยมากที่สุด เพราะได้เขมรส่วนนอกไปจากไทยแล้ว และในเวลานั้น ฝรั่งเศสก็กำลังรบกับจีนด้วยเรื่องของเวียดนามตอนเหนือ (ตังเกี๋ย) หนังสือพิมพ์ได้คาดการณ์ถึงอันตรายจากฝรั่งเศสว่าจะก่อเหตุร้ายกับไทยขึ้นภายใน ๕ ปี ดังนั้น ไทยจะอยู่นิ่งเฉยไม่ได้

ประเด็นที่ ๒ การแก้ไขเหตุร้ายจากชาติตะวันตก คณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลเริ่มด้วยความเห็นว่า วิธีการใดที่ใช้ไม่ได้ คือ (๑) ใช้ความอ่อนหวาน อะลุ่มอล่วย เพื่อให้เขาสงสาร จะใช้ได้เพียงผ่อนสั้นให้เป็นยาว (๒) การต่อสู้ด้วยกำลังทหาร ก็คงสู้ไม่ได้ ไทยมีทหารได้ อย่างมากก็เพียง ๕๐,๐๐๐ คน และต้องใช้เวลาฝึกรบหลายปี ในการรบ ไทยอาจชนะได้ใน บางครั้ง แต่สุดท้ายก็คงสู้ไม่ได้ เพราะชาวยุโรปคงใช้อาวุธได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ขนาดประเทศจีนซึ่งมีกำลังและความรุ่งเรืองมากกว่าไทยก็ยังไม่สู้ได้ (๓) ลักษณะภูมิประเทศ ที่อยู่ระหว่างดินแดนที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษกับฝรั่งเศสก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อไทย เพราะ ถ้าชาติทั้งสองต้องการให้ไทยเป็นรัฐกันชน ไทยก็จะเหลือดินแดนที่แคบที่สุดและยาวตลอด เขตแดนเท่านั้น (๔) การอ้างว่าไทยได้จัดการปรับปรุงบ้านเมืองอยู่แล้ว ได้เลิกธรรมเนียม ที่ล้าสมัยแล้วก็ไม่เป็นประโยชน์อันใด เพราะไม่ใช่รากฐานความเจริญที่แท้จริง เป็นแต่เพียงเอา ของดีของชาวยุโรปมาสร้างมาทำที่เมืองไทยเท่านั้น (๕) สัญญาทางพระราชไมตรีที่ไทยทำกับ ประเทศต่าง ๆ ก็ป้องกันได้เฉพาะครั้งแรกที่ทำ แต่หลังจากทำสัญญาแล้ว การคุกคามก็ยังมิได้อยู่ ต่อไป (๖) ผลประโยชน์ของต่างชาติในเมืองไทยที่ได้รับอยู่แล้ว ก็ป้องกันการคุกคามของ ต่างชาติไม่ได้ เพราะต่างชาติยังต้องการขยายผลประโยชน์ของตนให้มากขึ้น (๗) ความคิดที่ว่า แต่ก่อนรักษาบ้านเมืองมาได้ก็รักษาบ้านเมืองต่อไปได้ น่าจะไม่ถูก เพราะสถานการณ์ เปลี่ยนไปแล้ว ทุกวันนี้ชาติยุโรปรู้ถึงกำลังความเข้มแข็ง และความอ่อนแอของเราหมด (๘) จะใช้ความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศเป็นเครื่องป้องกันประเทศก็ไม่ได้ เพราะ สิทธิดังกล่าวใช้เฉพาะกับประเทศที่มีความเจริญเท่าเทียมกัน แม้แต่ญี่ปุ่นในเวลานั้นก็ยังไม่ได้ สิทธินี้เลย

นอกจากอันตรายทั้ง ๘ ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว การปกครองภายในของไทยก็ยัง ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนเองได้เช่นกัน เพราะที่เป็นอยู่ในขณะนั้นเปรียบได้กับ “พวงอุบะที่แขวน ไว้ด้วยเชือกเส้นเดียว” ถ้าเชือกขาด พวงอุบะก็จะตกลงพื้นแตกเสียหายได้ ดังนั้น ถ้าเมืองไทย ขาดพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บ้านเมืองก็จะระส่ำระสาย หรือแม้แต่ “เกิดจลาจลแก่บ้านเมืองได้”

ในความเห็นของคณะผู้ทำคำกราบบังคมทูล ทางเดียวที่จะรักษาบ้านเมืองให้อยู่รอดได้ คือ “จัดการบำรุงรักษาตามทางยุโรปทั้งปวง” เหมือนดังญี่ปุ่นกำลังทำกันอยู่ โดย

๑. ต้องเปลี่ยนแปลงการปกครองตามที่เป็นอยู่ คือ แบบ “แอฟโสลูตโมนากี” หรือ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ให้เป็นแบบ “คอนสติตูชันแนลโมนากี” หรือพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้ รัฐธรรมนูญ

๒. ให้เสนาบดีรับผิดชอบและมีอำนาจในการบริหารจัดการทุกอย่างภายในกรม (กระทรวง) ได้ด้วยตนเอง และมีราชประเพณีการสืบสันตติวงศ์ที่แน่นอน ชัดเจน ไม่ต้องมีการประชุมพระสงฆ์และข้าราชการผู้ใหญ่บ่อยเพื่อเลือกพระมหากษัตริย์ดังที่เคยปฏิบัติกันมา เพื่อบ้านเมืองจะได้ไม่ระส่ำระสาย

๓. ให้ข้าราชการทำราชการได้ผลประโยชน์ตรง ๆ คือ เงินเดือนที่พอใช้ตามฐานะ เป็นการป้องกันสินบน

๔. ให้ทุกคนมีความสุขเสมอกัน ถือกฎหมายเดียวกัน ทั้งในเรื่องการเก็บภาษี การสักเลก

๕. เปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมและกฎหมายที่ล้าสมัยที่ไม่เป็นประโยชน์ ที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญของบ้านเมือง และที่จะทำให้ชาติยุโรปกล่าวหาได้

๖. ให้ข้าราชการและราษฎรแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม หรือทางหนังสือพิมพ์ได้ แต่การพูดไม่จริงก็ควรได้รับการลงโทษตามกฎหมาย

๗. ผู้ที่จะเป็นข้าราชการต้องเลือกจาก (๑) ผู้มีความรู้หนังสือ เลข ภาษา เป็นอย่างน้อย (๒) มีชื่อเสียงและความประพฤติดี (๓) มีอายุเกิน ๒๐ ปี

ทั้ง ๗ ประการกล่าวได้ว่า เป็นการจัดการบ้านเมืองตามแบบยุโรป จะทำให้บ้านเมืองเดินไปพร้อม ๆ กันได้ตั้งเครื่องจักร อย่างไรก็ตามใครก็ตามที่คิดว่า คณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลก็มีความเห็นว่าการให้มีเพียงรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ประสงค์จะให้ มี “ปาลิเมนต์” (parliament) หรือรัฐสภาในเวลานั้น

เหตุผลที่คณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลเชื่อว่า เมื่อได้จัดการบ้านเมืองทั้ง ๗ ประการแล้ว จะทำให้เมืองไทยสามารถรักษาเอกราชได้นั้น ได้แก่ (๑) มีความนับถือซึ่งกันและกัน เดินใน “สิวิลิส” ร่วมกัน (๒) มีความประสงค์ในทางเดียวกันคือ ทำให้บ้านเมืองและราษฎรมีความเจริญ เป็นสุข (๓) ถือกฎหมายระหว่างประเทศอันเดียวกัน (๔) มีการค้าขายมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ประเด็นที่ ๓ การจัดการเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองทั้ง ๗ ประการ อาจมีเหตุขัดข้อง หรือมีอุปสรรคได้ เพราะ (๑) เสนาบดีไม่เห็นด้วย ทำให้ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลัง (๒) ข้าราชการคิดทรยศ เพราะการเปลี่ยนแปลงใหม่ทำให้เสียผลประโยชน์และอำนาจ (๓) ผู้ไม่เห็นด้วยและเสียผลประโยชน์จะไปตั้งอำนาจของต่างประเทศมาเกี่ยวข้อง (๔) ราษฎรและข้าราชการเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นลางบอกเหตุการเสียบ้านเมือง (๕) การขาดแคลนตัวบุคคลที่จะทำงานตามการเปลี่ยนแปลงใหม่ แต่อุปสรรคทั้ง ๕ ประการจะหมดไปได้

ถ้าเพียงแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีความมุ่งมั่นต่อการเปลี่ยนแปลงแล้วทุกคนก็จะทำตามพระราชประสงค์

ในตอนท้ายของคำกราบบังคมทูล คณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลยังได้กล่าวอีกครั้งว่า ความประสงค์ที่ทำคำกราบบังคมทูลก็เพื่อแสดงความกตัญญูรักใคร่ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและบ้านเมือง เพื่อให้บ้านเมืองเป็นเอกราชต่อไป ไม่ใช่เพื่อหาประโยชน์อื่นใด อย่างไรก็ตามก็ดี พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ทรงรู้สึกในเวลาต่อมาว่า “ได้คิดผิดไป” ที่ไปชักชวนบุคคลอื่นให้ร่วมลงนามในคำกราบบังคมทูล เพราะเป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรึกษากับพระองค์เพียงผู้เดียว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชหัตถเลขาตอบคณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๘ (ค.ศ. ๑๘๘๕) ว่าทรงพอพระราชหฤทัยที่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการได้เห็นบ้านเมืองอื่นแล้วคิดถึงประเทศของตน ประารถนาที่จะเห็นบ้านเมืองยังยืนมั่นคง รักษาอิสรภาพได้ ทรงเห็นว่าคำกราบบังคมทูลเป็นจริงส่วนใหญ่ แต่อันตรายที่คณะผู้ทำคำกราบบังคมทูลกล่าวมานั้น ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่สำหรับพระองค์ เป็นเรื่องที่ทรงคิดเห็นแล้วทั้งสิ้น ทั้งทรงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะจัดการให้สำเร็จลุล่วงไป จึงไม่ต้องระแวงว่าพระองค์จะทรงขัดขวาง เพราะกลัวสูญเสีย “อำนาจซึ่งเรียกว่า แอบโซลูต” หรืออำนาจเด็ดขาดสูงสุด ด้วยทรงเรียนรู้มาแล้วตั้งแต่ขึ้นครองราชย์ใหม่ ๆ ที่ไม่มีอำนาจเลย พระองค์จะไม่ทรงเป็นดังเช่นกษัตริย์ของยุโรปที่ต้องมีการใช้กำลังเข้าบีบบังคับให้ทรงสละอำนาจจะไม่ทรงเป็นผู้ขัดขวางความเจริญของบ้านเมืองอย่างแน่นอน เพราะแต่เดิมพระองค์ก็ไม่ใช่ผู้มีอำนาจสูงสุด อำนาจทั้งหลายอยู่กับเสนาบดีและผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน พระองค์ต้องคอย ๆ ทรงดึงอำนาจกลับคืนคล้าย ๆ กับการสาวสายป่าน และดึงในส่วนที่ไม่มีผู้ใดเห็นความสำคัญก่อน โดยราชการในเมืองไทยถ้าเปรียบกับประเทศอื่น ๆ งาน “เอกsekคิวตีฟ” (Executive) หรืองานฝ่ายบริหารกับลิสเลตีฟ (Legislative) หรืองานฝ่ายนิติบัญญัติ จะรวมอยู่ในพระมหากษัตริย์และเสนาบดี แต่ในตอนต้นรัชสมัย เมื่อมี “รีเเจนซี” (Regency) หรือผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน อำนาจทั้งสองประการดังกล่าวได้เปลี่ยนไปอยู่กับผู้สำเร็จราชการแผ่นดินและเสนาบดี โดยหวงแหนอำนาจบริหารมากกว่าและไม่สนใจในอำนาจนิติบัญญัติ พระองค์จึงทรงสนับสนุนเรื่องของอำนาจนิติบัญญัติโดยตั้งสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นที่ปรึกษา “ทำกฎหมาย” ต่อมาเมื่อพระองค์ทรงได้อำนาจบริหารมา งานนิติบัญญัติก็ขาดผู้สนับสนุน เพราะพระองค์ไม่ทรงมีกำลังพอที่จะทำงานทั้งสองอย่างได้ตลอด เนื่องจากงานราชการเพิ่มขึ้นมาก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ทุกวันนี้ พระองค์ทรงอยู่ในตำแหน่ง “เอกเสกคิว-ตีฟคองเวอนเมนต์” (Executive Government) ถ้าจะเปรียบกับการปกครองของอังกฤษ ก็คือเป็น “ปรีเมียร์” (Premier) หรือนายกรัฐมนตรี แต่ที่พระองค์ทรงทำอยู่ “หนักยิ่งกว่าปรีเมียร์อังกฤษ” เพราะ “ต้องทำเองสิ่งเองทุกอย่างตลอดจนถ้อยความเล็กน้อย ใครจะได้อาศัย ถ้าไม่ได้อาศัยเสนาบดีตามตำแหน่งนั้น ๆ เลย” ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ไม่สามารถแก้หนุ่หนางนิติบัญญัติได้เหมือนแต่ก่อน ดังนั้นความต้องการของเมืองไทยในเวลานี้ มี ๒ ประการ คือ (๑) “คองเวอนเมนต์รีฟอม” (Government Reform) คือการปฏิรูปการปกครองให้ข้าราชการทั้งหลายสามารถทำราชการได้เต็มตามหน้าที่ มีการประชุมปรึกษาติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว และรับผิดชอบในหน้าที่ (๒) ผู้ทำกฎหมาย เพื่อคิดปรับปรุงแก้ไข และร่างกฎหมาย

ทั้ง ๒ ประการเป็นความต้องการที่สำคัญยิ่งในบ้านเมือง ครั้นจะให้เสนาบดีทำ เสนาบดีซึ่งเป็น “ออปโปลิชัน” (opposition) หรือฝ่ายค้านมานานจึงไม่เห็นพ้องด้วย หรือแกล้งบิดพลิ้วไม่ทำงาน ทำให้งานเป็นไปด้วยดีได้ยาก ดังตัวอย่างที่ทรงกล่าวถึงคือ ทรงสั่งให้เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) เสนาบดีว่าการต่างประเทศ ทำประกาศเรื่องห้ามนำอาวุธเข้าจีนตามที่ฝรั่งเศสแจ้งมา เพราะขณะนั้นฝรั่งเศสกำลังรบกับจีนด้วยเรื่องเวียดนามตอนเหนือ (ตังเกี๋ย) ซึ่งฝรั่งเศสขยายอำนาจเข้าไป แต่จีนถือว่าเวียดนามเป็นรัฐบรรณาการของตน จึงต่อต้าน ทำให้เกิดสงครามขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๔๒๗-๒๔๒๘ แต่เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดีก็ทำได้ไม่เรียบร้อย แม้จะเป็นผู้มีปัญญาดีกว่าเสนาบดีกรม (กระทรวง) อื่น ๆ ก็ตาม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ถ้าจะปฏิรูปการปกครองตามแนวทางของคณะผู้ทำคำกราบบังคมทูล เสนาบดีที่ดำรงตำแหน่งในเวลานั้นจะทำได้หรือไม่ ถ้าทำไม่ได้ก็ต้อง “รีไซน์” (resign) หรือลาออก ซึ่งต้องลาออกหลายคน แล้วก็หาคนแทนได้ยาก ส่วนงานฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องมี ก็ขาดแคลนคนเช่นกัน ที่มีอยู่ก็เป็นพวก “แล้วแต่จะโปรด” คือเห็นคล้อยตามไปหมด แม้ ๑๘ ปีต่อมา (พ.ศ. ๒๔๔๖) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ยังทรงกล่าวถึงการขาดแคลนคนที่มีความรู้ในงานต่าง ๆ ว่าเป็น “เหตุขัดข้อง” หรืออุปสรรคของการปรับปรุงบ้านเมืองในเวลานั้น ที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่ง

ตอนท้ายของพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสรุปว่าการปฏิรูปการปกครองเป็นเรื่องสำคัญ ถ้ายังทำไม่ได้หรือทำได้ไม่ดี ก็ยากที่เรื่องอื่นจะทำให้ดีได้

หนึ่งในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ ซึ่งเป็นเวลา ๑๖ วัน หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตอบกลุ่มเจ้านายและข้าราชการ เจ้าหมื่นไวยวรนาถ (จอมพล เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี : เจิม แสงชูโต) ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับจดหมายจากพระองค์เจ้าปฤษฎางค์ที่ปรับทุกข์เกี่ยวกับสภาพของบ้านเมือง และสำเนาคำกราบบังคมทูลของกลุ่มเจ้านายและข้าราชการ ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า เห็นด้วยทุกประการกับความเห็นของคณะเจ้านายและข้าราชการ และมีความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ประการแรกคือ ก่อนที่จะปรับปรุงการปกครองและบ้านเมือง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวควรเสด็จไปทวีปยุโรปก่อน เพื่อทอดพระเนตรและศึกษาความเจริญของยุโรป ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์คือ (๑) ได้ทอดพระเนตรทุกอย่างด้วยพระองค์เองซึ่งจะทำให้จัดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองได้ง่าย (๒) จะได้ทรงเลือกสรรชนบธรรมเนียมที่เหมาะสมกับไทย (๓) จะได้ทรงรู้จักและคุ้นเคยกับประมุขและเสนาบดีของประเทศต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ทางพระราชไมตรีแน่นแฟ้นขึ้นอีก (๔) เมื่อพระเจ้าแผ่นดินและเสนาบดีของต่างชาติ ได้มีโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ก็จะไม่หมิ่นประมาทเมืองไทยอีกต่อไป (๕) จะลดความกำเริบของกงสุลต่างชาติในกรุงเทพฯ ลงได้ (๖) ข้าราชการไทยจะเกิดสำนึกใหม่ เมื่อตระหนักว่าทรงตั้งพระราชหฤทัยทำนุบำรุงประเทศอย่างจริงจัง จะได้ทุ่มเททำราชการโดยเต็มกำลัง ประการที่ ๒ คือ ควรจัดการทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เรียบร้อยก่อน แล้วจึงจัดการทำนุบำรุงการทหารเพื่อไม่ให้ฝรั่งเศสระแวงว่ารัฐบาลไทยเตรียมสร้างสมกำลังไว้ต่อสู้ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเร่งให้เกิดอันตรายเร็วขึ้น และถ้าเกิดการสู้รบ ไทยก็คงสู้ฝรั่งเศสไม่ได้ ดังนั้นถ้าจะจัดการทำนุบำรุงการทหาร ก็ควรจัดเพื่อระงับศัตรูภายใน คือโจรผู้ร้ายในกรุงและตามหัวเมืองต่าง ๆ เป็นต้น แต่ไม่ใช่เพื่อระงับศัตรูภายนอก

ไม่ปรากฏหลักฐานว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตอบเจ้าหมื่นไวยวรนาถอย่างไร แต่ที่พระองค์ทรงทำในเวลาต่อมาคือ ใน พ.ศ. ๒๔๓๐ โปรดเกล้าฯ ให้ส่งพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรปการ เสด็จไปร่วมงานฉลองการครองราชสมบัติครบ ๕๐ ปีของสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ รวมทั้งศึกษารูปแบบการปกครองของอังกฤษ และของประเทศในยุโรป และนำมาเริ่มทดลองปฏิรูปการปกครองโดยแบ่งงานราชการเป็น ๑๒ กรม (กระทรวง) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑ และดำเนินการอย่างถาวรใน พ.ศ. ๒๔๓๕ ส่วนการเสด็จประพาสทวีปยุโรปนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จไปครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ และครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๔๕๐.

บรรณานุกรม

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ประมวลจดหมายของ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ ราชทูตองค์แรกของไทยประจำทวีปยุโรป. ม.ล.มานิจ ชุมสาย (ผู้คัดลอก). กรุงเทพฯ, ๒๕๓๔.

เจ้านายและข้าราชการกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ. ๑๐๓ และ พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระบรมราชาธิบาย แก่ไขการปกครองแผ่นดิน. พระนคร, ๒๕๑๐. (พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพหม่อมสนธิท กฤดากร ๖ มีนาคม ๒๕๑๐.)

ประวัติย่อนายพันเอกพิเศษ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์. พระนคร, ๒๕๑๓ [พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงเอนกนัยวาที (ม.ร.ว.นารถ ชุมสาย) ๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๓]

ศิลปากร, กรม. ราชสกุลวงศ์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์, ๒๕๓๖.

๒. ศัพท์บัญญัติทางวิทยาศาสตร์

ศัพท์วิทยาศาสตร์ที่มาจากภาษาต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนและการทำงานของไทยเราเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดความจำเป็นในการบัญญัติศัพท์ภาษาไทย ใช้แทนศัพท์ภาษาต่างประเทศ หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ต่างก็กำหนดศัพท์ในภาษาไทยขึ้นใช้ ทำให้คำ ๆ เดียวมีศัพท์เรียกแตกต่างกันไป ก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ใช้คำอย่างยิ่ง ราชบัณฑิตยสถานจึงได้มีนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ขึ้น ในปัจจุบันคณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์นอกจากมีหน้าที่ในการบัญญัติศัพท์วิชาการต่าง ๆ ในประเภทวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องขึ้นใช้ในภาษาไทย รวมทั้งการพิจารณารับรองศัพท์บัญญัติซึ่งหน่วยงานอื่นจัดทำและเสนอมาให้รับรองแล้ว ยังมีหน้าที่ตอบข้อหารือต่าง ๆ ที่มีผู้สอบถามมา ฝ่ายเลขานุการได้รวบรวมงานที่คณะกรรมการฯ ตอบข้อหารือเรื่องที่สำคัญบางเรื่องมาเผยแพร่ให้ทราบดังนี้

๑. เรื่อง ศัพท์บัญญัติเกี่ยวกับพืชผักที่ปลอดภัยจากสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอความอนุเคราะห์ให้พิจารณากำหนดศัพท์บัญญัติที่เกี่ยวกับพืชผักที่ปลอดภัยจากสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ศัพท์บัญญัติดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และใช้เรียกเพื่อให้เข้าใจความหมายถูกต้องตรงกันเป็นเอกภาพเมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีมติดังนี้

๑. **ผักปลอดภัยจากสารพิษ** คือ ผักที่ระบบการผลิตมีการใช้สารเคมีในการป้องกันและปราบศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ยังมีสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑๖๓ พ.ศ. ๒๕๓๘

๒. **ผักอนามัย** คือ ผักที่ระบบการผลิตมีการใช้สารเคมีในการป้องกันและปราบศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ยังมีสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีความสะอาดผ่านกรรมวิธีการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ตลอดจนการขนส่งและการบรรจุหีบห่อได้คุณลักษณะตามมาตรฐาน

๓. **ผักไร้สารพิษ** คือ ผักที่ระบบการผลิตไม่มีการใช้สารเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ เป็นสารเคมีเพื่อป้องกันและปราบศัตรูพืช หรือปุ๋ยเคมีทุกชนิด แต่จะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทั้งหมด และผลผลิตที่เก็บเกี่ยวต้องไม่มีสารพิษใด ๆ ทั้งสิ้น คำ “ผัก” ในที่นี้หมายรวมถึง พืชที่รับประทานได้

๒. เรื่อง การกำหนดคำแปลเป็นภาษาไทยของคำ limnology

รองศาสตราจารย์มัทนา แสงจินดาวงษ์ ขอหารือคำแปลเป็นภาษาไทยของคำว่า limnology ว่าควรใช้คำใด เนื่องจากคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรวิชานี้ซึ่งได้เปิดสอนมาไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปี โดยใช้ชื่อวิชาเป็นภาษาไทยว่า “ชลธีวิทยา” เหตุที่ใช้ชื่อนี้ดังกล่าว เพราะถือตามความหมายในพจนานุกรมสันสกฤต-อังกฤษ (*Sanskrit-English Dictionary* ของ Sir Monier Monier-Williams พิมพ์ครั้งที่ ๑ ค.ศ. ๑๘๙๙) คณะกรรมการฯ พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า ความหมายของ limnology ในเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศให้ความหมายตรงกันว่า วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในแหล่งน้ำจืดหรือทะเลสาบ สำหรับคำ “ชลธี” ที่ปรากฏใน *Sanskrit-English Dictionary* นั้น ให้ความหมายว่า “water receptacle, a lake, W.” ความหมายดังกล่าวเป็นการอ้างอิงความหมายจากพจนานุกรมของ H.H. Wilson (คือ ตัว W ที่กำกับไว้หลังความหมาย) ซึ่งตีความหมายตามรูปศัพท์ผิดหลักไวยากรณ์ ส่วนคำ “ชลธี” ในพจนานุกรมภาษาสันสกฤต-อังกฤษ ของ Sir Monier Monier-Williams หรือของ Macdonell หรือของ Vaman Shivram Apte ได้ให้ความหมายตรงกันว่า “Ocean, sea” สำหรับคำที่จะมีความหมายตรงกับ ทะเลสาบ แหล่งน้ำจืด คือ คำ “ชลธาร” แต่คำนี้คนไทยไม่คุ้นเคยเท่ากับคำ “ชลธาร” ซึ่ง *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕* นิยามว่า “ลำน้ำ, ลำคลอง, ทะเลสาบ” ดังนั้น limnology ควรใช้ว่า **ชลธารวิทยา** ตามศัพท์บัญญัติวิทยาศาสตร์ที่ได้บัญญัติไว้แล้ว

ต่อมารองศาสตราจารย์มัทนา แสงจินดาวงษ์ ได้มีหนังสือขอให้ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความกระจ่างอีกครั้งในการบัญญัติศัพท์นี้ว่า ควรเป็น “ชลธารวิทยา” หรือ สามารถใช้คำว่า “ชลธีวิทยา” ได้ตามความเห็นของ ผศ. ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ที่ว่า คำว่า “ธี” แปลว่า ที่รองรับ มาจากธาตุ ธี แปลว่า ถือไว้ ทรงไว้ จะปรากฏในสมาสเท่านั้น เช่น อมพุธี แปลว่า “ที่รองรับน้ำ มหาสมุทร” (Sir Monier Monier-Williams, หน้า ๕๑๖) ถ้าสร้างสมาส “ชลธี” ก็น่าจะแปลว่า “ที่รองรับน้ำ” (น้ำจืด หรือ น้ำเค็ม) ได้เช่นกัน และในอรรถกถาจากสิกขาที่อธิบายสูตรของปาณินิ III, 3, 93 เรื่องการสร้างนามกฤตจากธาตุ ฐ ประกอบปัจจัย ก็ว่ามีรูปสำเร็จเป็น “ธี” ดังในคำว่า “ชลธี” และ “ครธี” นั้น ถ้าแปลศัพท์ทั้งสองตามปาณินิ

ก็น่าจะแปลว่า “ที่สำหรับ(เก็บ)น้ำ” และ “ที่สำหรับ(เก็บ)ลูกธนู” ตามลำดับ ซึ่งในคำว่า “ชลธิ” ไม่มีสิ่งใดที่ระบุว่าเป็น “ชล” จะหมายถึงแต่น้ำเค็มเท่านั้น ดังนั้น “ชลธิ” ก็น่าจะหมายถึงที่เก็บกักน้ำใด ๆ ก็ได้ ไม่ว่าจะน้ำจืดหรือน้ำเค็ม ถ้าคณะประมงประสงค์จะใช้คำ “ชลธิ” ที่ยืมเสียงพยางค์ท้ายเป็น “ชลธิ” เพื่อหมายถึง ที่เก็บกักน้ำที่เป็นน้ำจืด เช่น ทะเลสาบ ก็ไม่น่าจะผิดจากความหมายเดิมไปมากนัก นอกจากนี้คำว่า “ชลธาร” ที่ราชบัณฑิตยสถานเสนอให้ใช้ ยังมีข้อน่าสงสัยเกิดว่าประกอบด้วยคำพ้องเสียงกับคำว่า “ธาร” ที่แปลว่า ลำธาร ห้วย ซึ่งเป็นคำที่ไทยนำคำ “ธารา” มาทอนเสียงพยางค์ท้าย ดังนั้น การใช้คำ “ชลธารวิทยา” สำหรับคำ “limnology” อาจทำให้เกิดการเข้าใจสับสนได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาเหตุผลดังกล่าวแล้ว ยังมีมติยืนยันให้แปลว่า “ชลธารวิทยา” ด้วยเหตุผลว่า การใช้คำ “ชลธิ” หรือ “ชลธิ” ในความหมายของที่กักเก็บน้ำใด ๆ ไม่เจาะจงว่าต้องเป็นน้ำเค็ม โดยถือว่า “ชลธิ” หรือ “ชลธิ” เป็นคำสมาสที่ประกอบขึ้นจาก “ชล” + “ธิ” ก็เป็นการถูกต้องในเชิงการประกอบคำ และถ้า “ชลธิ” หรือ “ชลธิ” เป็นคำสมาสที่ประกอบขึ้นใหม่และยังไม่มีมีความหมายเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ผู้สร้างคำสมาสย่อมมีอิสระที่จะกำหนดความหมายให้แก่คำสมาสที่สร้างขึ้นได้ แต่ในกรณีของคำว่า “ชลธิ” หรือ “ชลธิ” นี้เป็นคำสมาสที่มีมาเก่าก่อน และมีความหมายเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว ทั้งในภาษาสันสกฤต (พจนานุกรมของ Sir Monier-Monier Williams, Macdonell และ Vaman Shivram Apte) และในภาษาไทย (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ และ พ.ศ. ๒๕๒๕) ว่าหมายถึง “ทะเล” และ “มหาสมุทร” ซึ่งคนทั่วไปเมื่อพบคำนี้จะนึกถึงแหล่งน้ำเค็ม ผู้สร้างคำสมาสขึ้นใหม่จึงไม่ควรอ้างความหมายของส่วนประกอบของคำสมาสเดิมมาแก้ไขความหมายซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับแล้ว

๓. เรื่อง ศัพท์บัญญัติคำ life saving, life guard และ life saver

ชมรมชีวพิทักษ์แห่งประเทศไทย (ชพท.) ขอให้พิจารณารับรองคำศัพท์ life saving, life guard และ life saver โดยเสนอศัพท์บัญญัติมาว่า

life saving ชีวรักษ์ หมายถึง วิชาการในการดูแลรักษาความปลอดภัย และช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำ

life guard ชีวบาล หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ช่วยชีวิต หรือคอยดูแลความปลอดภัยแก่ผู้คนที่ลงเล่นน้ำ, ว่ายน้ำ หรือทำกิจกรรมทางน้ำ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยทางน้ำ รวมทั้งภัยอื่น ๆ หรือให้ความหมายที่สั้นกระชับว่า ผู้ดูแลความปลอดภัยทางน้ำ

life saver ชีวพิทักษ์ หมายถึง ผู้ช่วยชีวิตแก่ผู้คนที่ลงเล่นน้ำ, ว่ายน้ำ หรือ ทำกิจกรรมทางน้ำ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยทางน้ำ รวมทั้งภัยอื่น ๆ หรือให้ความหมายที่กระชับว่า ผู้ช่วยชีวิตทางน้ำ

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วให้บัญญัติโดยใช้คำไทยที่สื่อความหมายง่าย ๆ โดยไม่ต้องใช้คำไทยที่มาจากคำบาลี-สันสกฤตในรูปคำสมาสดังที่เสนอมา เพราะต้องแปลความหมาย และอาจทำให้ผู้ใช้สับสนได้ ดังนี้

life saving	การช่วยชีวิตผู้ประสบภัยทางน้ำ
life guard	ผู้ดูแลความปลอดภัยทางน้ำ
life saver	ผู้ช่วยชีวิตทางน้ำ

๔. เรื่อง ศัพท์บัญญัติคำ milk solid

นางสาวพัชณี อินทรลักษณ์ เจ้าหน้าที่กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข ขอร้องเกี่ยวกับศัพท์ milk solid ว่าหากบัญญัติใช้ว่า “เนื่อนม” จะถูกต้องตรงกับความหมายของศัพท์หรือไม่อย่างไร

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเอกสารแสดงข้อคิดเห็น ที่ได้รับความร่วมมือจาก นายปราโมทย์ ธรรมรัตน์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ว่า milk solid น่าจะเรียกว่า “เนื่อนม” เพราะหมายถึง ส่วนของนมที่เป็นของแข็ง ซึ่งประกอบด้วยไขมัน (fat), โปรตีน (protein), น้ำตาลแล็กโทส (lactose) และเกลือแร่ต่าง ๆ (minerals) คณะกรรมการฯ จึงมีมติให้บัญญัติศัพท์ milk solid ว่า เนื่อนม

๕. เรื่อง ศัพท์บัญญัติคำ genetically modified organism (GMO)

เดิมสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้ขอให้ราชบัณฑิตยสถาน บัญญัติศัพท์คำว่า genetically modified organism (GMO) ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้พิจารณابัญญัติว่า “สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม (จีเอ็มโอ)” แต่ต่อมาได้แจ้งให้ อย. ทราบว่า ขอแก้ไขเป็น “สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม (จีเอ็มโอ)”

นายบรรพต ณ ป้อมเพชร ประธานคณะกรรมการนโยบายระดับชาติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ เสนอให้ราชบัณฑิตยสถานทบทวนแก้ไขศัพท์ genetically modified organism (GMO) ที่บัญญัติศัพท์ว่า “สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม (จีเอ็มโอ)” ให้ถูกต้อง ด้วยเห็นว่า คำว่า “ดัดแปร” อาจใช้กับอาหารหรืออาหารแปรรูปได้ แต่หากนำไปใช้กับพืชหรือ

สัตว์ดัดแปลงพันธุกรรม จะไม่สื่อความหมายเท่ากับคำว่า “ดัดแปลง” ซึ่งรับกับคำดั้งเดิมในภาษาอังกฤษคือคำว่า modification และคณะกรรมการฯ ด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ เห็นว่าน่าจะบัญญัติศัพท์คำ genetically modified organism (GMO) ว่า สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) จะเหมาะสมกว่า

คณะกรรมการฯ ได้ชี้แจงตอบข้อเสนอดังกล่าวไว้ คำ genetically modified organism (GMO) ที่บัญญัติว่า “สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม (จีเอ็มโอ)” ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า คำ modify คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งมีพลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ เป็นประธาน ได้บัญญัติศัพท์ใช้ว่า “ดัดแปร” มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว เพื่อให้ต่างจากคำ adapt ที่ทรงบัญญัติว่า “ดัดแปลง” โดยมีการใช้คำ “ดัดแปร” กับคำ modify รวมทั้งคำที่แปรรูปไปจากคำนี้ตลอดมา ดังตัวอย่างที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใช้ว่า แป้งดัดแปร กับ modified starch สำหรับคำ “ดัดแปร” ที่ได้บัญญัติขึ้นใช้กับ คำ modify นั้น หมายถึง การทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากลักษณะหรือภาวะเดิม ฉะนั้น จึงไม่จำกัดว่าใช้เฉพาะกับอาหารหรืออาหารแปรรูปเท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้กับพืชหรือสัตว์ก็ได้ ในเอกสารเรื่อง “ความเป็นมาของคำว่า GMO” สามารถใช้คำ “ดัดแปร” ได้กับคำทุกคำ เช่น การดัดแปรพันธุกรรม (genetic modification) พืชดัดแปรพันธุกรรม (genetically modified plant) สัตว์ดัดแปรพันธุกรรม (genetically modified animal) อาหารดัดแปรพันธุกรรม (genetically modified food) อาหารสัตว์ดัดแปรพันธุกรรม (genetically modified feed) อาหารแปรรูปดัดแปรพันธุกรรม (genetically modified processed food) และเมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาบททวนศัพท์นี้ทั้งจากหนังสือและเอกสารที่ได้รับ รวมทั้งบทนิยามต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตแล้ว ยังคงเห็นว่าศัพท์บัญญัติ “สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรม” เหมาะสม และสื่อความหมายได้ตรงตามศัพท์ภาษาอังกฤษ และเป็นการสร้างคำไทย เพื่อใช้กับคำภาษาอังกฤษที่ตรงตามความหมายเดิม

การบัญญัติศัพท์ต่าง ๆ ตามที่มีผู้ขอหรือมานี้ ผู้ขอหรืออาจไม่ได้ใช้ตามที่คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์บัญญัติขึ้น เนื่องจากผู้ขอหรือไม่เห็นด้วยและเห็นว่ายังไม่เหมาะสม ดังนั้น การบัญญัติศัพท์ทางวิทยาศาสตร์จึงยังอาจไม่ลงรูปเดียวกัน แม้ศัพท์นั้นจะมีความหมายเหมือนกันก็ตาม แต่เมื่อมีการใช้ศัพท์บัญญัติใดมากขึ้น ศัพท์บัญญัตินั้นก็จะติดและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป.

๓. ภาษาปากในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

คณะกรรมการชำระพจนานุกรม ได้มีการประชุมพิจารณาชำระ ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมคำและบทนิยามในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้สมบูรณ์ ทันสมัย เป็นพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมพรรษา ๖ รอบ อย่างไรก็ตาม ขณะนี้การดำเนินการจัดทำต้นฉบับพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว คาดว่าไม่นานคงสามารถพิมพ์เผยแพร่และจำหน่ายได้

คณะกรรมการฯ ได้แก้ไข ปรับปรุง และเพิ่มเติมคำต่าง ๆ พร้อมบทนิยามไว้เป็นจำนวนมาก คำประเภทหนึ่งคือ คำที่เป็นภาษาปาก เช่น กระบอกเสียง กระเทือนซาง หรือคำทั่วไปที่มีความหมายเป็นภาษาปากได้ด้วย เช่น กรวดน้ำ กร่าง คำเหล่านี้ได้มีการเก็บเพิ่มไว้ด้วยคำว่า “ภาษาปาก” ในต้นฉบับพจนานุกรมฯ ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ว่า “น. ภาษาพูดที่แสดงความคุ้นเคย ไม่เหมาะที่จะใช้เป็นพิธีรีตอง เช่น ตาแป๊ะ ตะบ๊ะตะบัน เทน้ำเทท่า.” ฝ่ายเลขานุการจึงได้คัดเลือกคำที่เป็นภาษาปากและคำทั่วไปที่มีความหมายเป็นภาษาปาก โดยเลือกคำในอักษร ก ส่วนหนึ่งมาเสนอเพื่อเป็นตัวอย่างให้เกิดความเข้าใจและสามารถเลือกใช้ได้อย่างถูกต้องดังนี้

- ก๊ง (ปาก) ก. ต้ม (ใช้แก่เหล่า) เช่น ก๊งเหล่า. น. หน่วยดวงเหล่าโรงเป็นต้นตามวิธีประเพณี ๑ ก๊ง เท่ากับ ๕๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร. (จ.).
- กงการ (ปาก) น. กิจการ, หน้าที่, ธุรกิจ, เช่น กงการอะไรของคุณ ไม่ใช่กงการของฉัน.
- กงโก้ (ปาก) ว. โกง ๆ โค้ง ๆ เช่น ยืนกงโก้, หลังโกงไม่น่าดู เช่น ผอมกงโก้; เกะกะ ไม่เรียบร้อย เช่น กงโก้กงก, โกงโก้ ก็ว่า.
- กตคอ (ปาก) ก. บังคับเอา.
- กตน้ำ (ปาก) ก. ใช้กำลังกดสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มิดลงไปใต้น้ำ ในความว่า จับกตน้ำ จับหัวกตน้ำ.
- กตหัว (ปาก) ก. ทำให้หือไม่ขึ้น.
- ก้นกฏี [-กุดติ] (ปาก) ว. ที่สนิทเป็นที่ไว้วางใจได้.
- ก้นคร้ว (ปาก) ว. ไม่ได้ออกหน้าออกตา.

- กบแจะ (ปาก) ก. ตตะ, กระทบ, ประกบกัน, (ใช้เฉพาะการเล่นอย่างเล่นโยนหลุม โดยโยนสตางค์หรือเบี้ยให้ไปตตะหรือประกบกัน), แจะ ก็ว่า.
- กรด [กรุด] (ปาก) ว. ยิ่ง, มาก, เช่น ไร่เป็นกรด ฉลาดเป็นกรด.
- กรวดน้ำ ก. แบ่งส่วนบุญด้วยวิธีหลังน้ำ; (ปาก) โดยปริยายหมายความว่า ตัดขาดไม่ขอเกี่ยวข้องด้วย, มักใช้ว่า กรวดน้ำกว่าจะลา หรือ กรวดน้ำกว่าชัน.
- กรอบ ว. แตกหักเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยได้ง่าย, เปราะ; (ปาก) ทบด่างตนไปไม่รอด เช่น จนกรอบ.
- กระจอก ว. เขยก (ใช้แก่ชา). (ช. ขจก ว่า ชาพิการ); (ปาก) ไม่สำคัญ, เล็กน้อย, เช่น เรื่องกระจอก, ต่ำต้อย เช่น คนกระจอก.
- กระจ้อหวอ (ปาก) ก. เปิด, โจงแจ้ง.
- กระจิวหลิว (ปาก) ว. เล็กมาก.
- กระเจี้ยว (ปาก) น. อวัยวะสืบพันธุ์เด็กชายเล็ก ๆ, เจี้ยว หรือ อ้ายเจี้ยว ก็ว่า.
- กระฉอกกระฉก (ปาก) ก. กระฉอก, กระเพื่อมออกมา.
- กระดกกระदनโด่ (ปาก) ก. ตั้งอยู่อย่างไม่เรียบร้อย, ท่าทางเก้งก้างไม่เรียบร้อย.
- กระตูก (ปาก) ว. ตระหนี่, ชี้นีียว.
- กระตูกขัดมัน (ปาก) ว. ตระหนี่มาก.
- กระเดือก (ปาก) ก. กลืนอย่างลำบาก เช่น กระเดือกไม่ลงคอ เต็มกระเดือก.
- กระแตะ (ปาก) ก. ตัดจริด, ทำในสิ่งที่ไม่น่าทำ.
- กระแตะกระแต้ (ปาก) ก. ตัดจริดตัดต้น, แตะแต่ ก็ว่า.
- กระตืด, กระตืดเดียว, กระตืดหนึ่ง (ปาก) ว. เล็กน้อย, เล็กนิดเดียว, เช่น เสือตัวนี้ตืดกระตุม เม็ดกระตืดเดียว ขอเกลือสักกระตืดหนึ่ง, ตืดเดียว หรือ ตืดหนึ่ง ก็ว่า.
- กระเทือนซาง (ปาก) ก. มีจิตใจหวนไหวอย่างรุนแรงเพราะมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกระทบใจ เช่น ว่าเท่าไร ๆ ก็ไม่กระเทือนซาง ถูกตำหนิอย่างแรงทำให้รู้สึกกระเทือนซาง.
- กระบอกเสียง (ปาก) น. ผู้เป็นปากเป็นเสียงแทน.
- กระบุงโกย (ปาก) ว. มากมาย เช่น มีข้าวของเป็นกระบุงโกย ถูกบ่นตั้งกระบุงโกย.
- กระเป่า (ปาก) น. พนักงานเก็บค่าโดยสารรถหรือเรือประจำทาง.

- กระเป๋าคีจิก (ปาก) ว. หหมดเงินในกระเป๋าคีจิกเพราะใช้จ่ายมาก เช่น วันนี้จ่ายเงินเสียกระเป๋าคีจิกเลย.
- กระเป๋าดูง (ปาก) ว. มีเงินในกระเป๋ามาก เช่น ไปทำอะไรจึงกระเป๋าดูงกลับมา.
- กระเป๋าคเบา (ปาก) ว. มีเงินในกระเป๋าน้อยลง เช่น ไปเที่ยวเสียกระเป๋าคเบาเลย.
- กระเป๋าคแพบ (ปาก) ว. มีเงินในกระเป๋าลดน้อยลงมาก เช่น ไปจ่ายของเสียกระเป๋าคแพบเลย.
- กระเป๋าคหนัก (ปาก) ว. มีเงินมาก, ร่ำรวย, เช่น วันนี้อยมเป็นเจ้ามือเลี้ยงข้าว สงสัยจะกระเป๋าคหนัก.
- กระเป๋าคแห้ง (ปาก) ว. ไม่มีเงินติดกระเป๋าคเลย เช่น วันนี้ซากกระเป๋าคแห้ง.
- กระเป๋าคกรีน (ปาก) ว. นิดหน่อย, น้อยมาก, เล็กน้อย.
- กระเป๋าคยาก (ปาก) น. ยาก, คนขอทาน, เช่น ตัวอ้ายพรากหมณ์เกล้ากระเป๋าคยาก. (มโนห์รา). (กระ + ป. ยาก).
- กระเป๋าคลุก (ปาก) น. ไม้ตะลุยก.
- กระเป๋าคทราย (ปาก) น. ถุงผ้าใบหรือหนัง ลักษณะคล้ายหมอนข้างขนาดใหญ่ เดิมบรรจุทราย ปัจจุบันบรรจุด้วยขี้เลื่อย เศษผ้า หรือฟองน้ำ อัดแน่น เป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งในการฝึกซ้อมของนักมวยเพื่อฝึกการชก เตะ ชื่นเข้า เป็นต้น, (ปาก) ผู้ที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างบอบช้ำ โดยที่ไม่มีทางหรือไม่กล้าต่อสู้ เช่น นักมวยฝ่ายน้ำเงินถูกนักมวยฝ่ายแดงถลุงเป็นกระเป๋าคทราย.
- กระเป๋าคสัน (ปาก) ก. คะนึ่ง, คัดผูกพันอยู่, มีใจจดจ่ออยู่, เช่น ปู่กระเป๋าคสันถึงไก่ในไพรพฤกษ์. (ลอ); กระวนกระวายในกาม เช่น เตี้ยวันนี้ะพระองค์ทรงธรรม์ แสนกระเป๋าคสันจันทร์สุดาดวงสมร. (คาวี); ผูกให้แน่น เช่น กระเป๋าคสันเข้าไว้กับหลัก, ผูกพันพระพิน้องสองกระเป๋าคสันเข้าให้มั่นกับมือ. (ม. คำหลวง กุมาร), รัต เช่น สายกระเป๋าคสัน; ต่อเนื่อง เช่น มุขกระเป๋าคสัน; (ปาก) อายากมาก เช่น กระเป๋าคสันจะเป็นรัฐมนตรี. ว. แน่น เช่น พระชรรค์เห็นกระเป๋าคสันอยู่เป็นนิจ.
- กระเป๋าคดูต (ปาก) น. เรียกผลกล้วยที่แก่รินทั้งเครือ. (ปาก) ว. เรียกคนที่ซุบซิด.
- กระเป๋าคหัด (ปาก) น. คฤหัสถ์.
- กระเป๋าคร้าง (ปาก) น. ชื่อไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ชนิด *Ficus altissima* Blume ในวงศ์ Moraceae เปลือกเรียบสีเทา ใบกว้างหนารูปไข่ ปลายมน ไม่มีขน

- ผลกลม เมื่อสุกสีส้มออกแดง, ลุง ช่างหลวง หรือ ไทรทอง ก็เรียก. (ปาก) ว. อาการที่ทำท่าทางหรือพูดจาวางโต เช่น เขาชอบทำท่าทางอยู่เรื่อย.
- กราวรูต [กราว-] (ปาก) ว. ตลอดหมด, ไม่เว้น, เช่น จับกราวรูต.
- กร่ำ [กร่ำ] (ปาก) ว. ใช้ประกอบกับอาการเมา เช่นเมาเหล้า ว่า เมากร่ำ หมายความว่า เมาเรื่อยไป.
- กรีบ [กรีบ] ว. เสียงเกิดจากการกลืนของเหลวเช่นเหล้าอย่างรวดเร็ว, ลักษณะนาม เรียกการดื่มเหล้าอีกหนึ่ง ๆ ด้วยอาการอย่างนั้น เช่น ดื่มเหล้ากรีบหนึ่ง ดื่มเหล้า ๒ กรีบ. (ปาก) ก. ดื่ม (มักใช้แก่เหล้า).
- กล้วย ๆ (ปาก) ว. ง่ายมาก เช่น เรื่องกล้วย ๆ ของกล้วย ๆ.
- ก๊อบปี้ น. กระดาษที่ใช้สำหรับทำสำเนา เรียกว่า กระดาษก๊อบปี้. (อ. carbon paper); (ปาก) ลักษณะนามเรียกสำเนาหนังสือ เช่น ก๊อบปี้หนึ่ง สำเนา ๒ ก๊อบปี้. (อ. copy).
- กะชวก (ปาก) ก. แทง เช่น กะชวกไส้.
- กะเตี้ยว (ปาก) ว. ประเตี้ยว.
- กะตัก, กะตัก ๆ (ปาก) น. กองใหญ่, จำนวนมากมาย, เช่น เขามีเงินเป็นกะตัก ๆ.
- กะตุต (ปาก) น. ตะกรุด, บางที่เรียก กะตุต ก็มี.
- กะปู (ปาก) น. ตะปู.
- กะเป็บกะป้าบ (ปาก) ว. พูดเสียงดังเอะอะและไม่ระมัดระวังวาจาหรือท่าทาง, มีกิริยาท่าทาง หรือแต่งตัวรุงรังไม่เรียบร้อย.
- กะลา น. ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว ถ้าว้าซีก ซีกที่มีตา เรียกว่า กะลาตัวผู้ ซีกที่ตัน เรียกว่า กะลาตัวเมีย; เรียกด้วยซามชนิดเลวเนื้อหยาบหนาว่า ซามกะลา; เรียกผมที่ตัดเป็นรูปกะลาครอบว่า ผมทรงกะลาครอบ; เรียกหมวกที่มี รูปคล้ายกะลาครอบว่า หมวกกะลา หรือ หมวกกะลาครอบ; (ปาก) กะโหลก เป็นคำไม่สุภาพ เช่น ไม่เจียมกะลาหัว คุ่มกะลาหัว. (สำ) ว. ไม่มีคำ เช่น เก่ากะลา.
- กะลาซอ (ปาก) ว. คล้ายกะลาที่ทำซอ, เรียกผมที่ตัดแล้วเป็นรูปอย่างนั้น.
- กะหรั่ง (ปาก) ว. ผอมเกร็ง.

- กะหราน (ปาก) ว. อร่าม, ใช้ประกอบกับแดงหรือเหลือง เช่น แดงกะหราน เหลืองกะหราน.
- กัด ก. เอาฟันกัดไว้โดยแรง เพื่อไม่ให้สิ่งที่กัดไว้หลุดไป เช่น กัดไว้ให้อยู่ กัดไว้ให้แน่น หรือเพื่อให้เข้าไปให้ทะลุ ให้ฉีกขาดเป็นต้น เช่น สุนัขกัดเป็นแผลลึกเข้าไป หนูกัดผ้าเป็นรู ปากคั่นกัดเสียนไม่มีชิ้นดี, โดยปริยายหมายความว่า ทำให้หมดไปสิ้นไป เช่น สนิมกัดเหล็กจนกร่อน กัดลึงกัดฝ้ายออกให้หมด, ทำให้เปื่อยเป็นแผล เช่น ปูนกัดปาก; (ปาก) คอยหาเรื่อง เช่น เขากัดฉันไม่เลิก, ทะเลาะวิวาท เช่น ๒ คนนี้กัดกันอยู่เสมอ. น. เครื่องมือจับปลาทะเลชนิดอวน.
- กั้น (ปาก) ส. คำใช้แทนตัวผู้พูด เพศชาย พูดกับผู้เสมอชั้นหรือผู้น้อยในที่งานกั้นเอง, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑.
- กันเขากันเรา (ปาก) ว. พวกเขาพวกเรา.
- กันท่า (ปาก) ก. แสดงกิริยาอาการขัดขวางไม่ให้ผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้สะดวก.
- กำ (ปาก) ว. อาการที่ทำท่าว่าเก่ง เช่น ยินกำ เดินกำ.
- ก้านยาว น. ชื่อทุเรียนพันธุ์หนึ่ง; (ปาก) ผู้ที่มีรูปร่างผอมสูงกว่าปรกติ.
- การ์ด (ปาก) น. บัตรเชิญในโอกาสต่าง ๆ เช่น การ์ดแต่งงาน การ์ดงานศพ.
- กินขาด (ปาก) ว. ดีกว่ามาก, เหนือกว่ามาก, ชนะเด็ดขาด.
- กินบ้านกินเมือง ก. ตีนสายมาก ในความว่า นอนกินบ้านกินเมือง; (ปาก) ฉ้อราษฎร์บังหลวง.
- กินไม่ลง (ปาก) ก. เอาชนะไม่ได้.
- กินหู้ (ปาก) ก. ผิดคาด. (มาจากเรื่องแทงห้วย ถูกตัวเข้า กินตัวค่า).
- กิโล, กิโล- เป็นคำประกอบข้างหน้าหน่วยมาตราเมตริก หมายความว่า พัน เช่น กิโลเมตร กิโลกรัม. (ปาก) น. เครื่องชั่ง เช่น กิโลนี้ไม่เที่ยง; คำเรียกสั้น ๆ ของกิโลกรัม และกิโลเมตร.
- กุดัง (ปาก) น. โรงเก็บสินค้าหรือสิ่งของเป็นต้น, โกดัง ก็เรียก; เรียกรถบรรทุกขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งว่า รถกุดัง. (ม. gudang ว่า โรงงาน, โรงเก็บของ, ร้านขายของ).

- กุมเหง (ปาก) ก. ช่มเหง, รังแก, ไขก้ำล้างหรืออำนาจทำให้เดือดร้อน, คุมเหง ก็ว่า.
- กู่หน้า (ปาก) ก. ช่วยทำให้ชื่อเสียงคงดีอยู่.
- เก (ปาก) ว. ไม่ตรงตามแนว, ไม่เป็นระเบียบ, (ใช้แก่ของที่เป็นซี่เป็นลำ) เช่น ฟันเก
ซาก; ไม่ยอมปฏิบัติตามระเบียบ; เกะกะ, เกเร; (ปาก) ทำพินันด้วยการเสนอ
เงินเติมฟันสูงขึ้นเรื่อย ๆ.
- เก่ (ปาก) ว. เข้าที เช่น ว่าไม่เป็นเก่ คือ ว่าไม่เข้าที.
- เก๊ก (ปาก) ก. วางท่า; ซับโล้. (จ.).
- เก๊กหน้า (ปาก) ก. ดีหน้าขริ่มหรือทำหน้าตายเป็นต้น.
- เกณฑ์ทหาร (ปาก) ก. เรียกบุคคลมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยาม
ปรกติ.
- เกม (ปาก) ก. ลินสุด, จบ, เช่น เรื่องนี้เกมไปนานแล้ว. (อ. game).
- เกเรเกตุง (ปาก) ว. ไม่เอางานเอาการ, ไม่เอาเรื่องเอาราว.
- เกเรเกเส (ปาก) ว. ไม่ตรงไปตรงมา.
- เกิดสุรย์ (ปาก) ก. เกิดสุรียุปราดา, มักใช้เข้าคู่กับคำ เกิดจันทร์ เป็น เกิดสุรย์
เกิดจันทร์.
- เกี่ยวดองหนองยุ่ง (ปาก) ว. เกี่ยวดองกันอย่างซับซ้อน.
- เกือก (ปาก) น. รองเท้า, ลักษณะนามว่า คู่ หรือ ซ่าง, ราชศัพท์ว่า รองพระบาท หรือ
ฉลองพระบาท.
- เก (ปาก) ส. คำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วยซึ่งเป็นผู้ที่สนิทสนม หรือผู้น้อย, เป็นสรรพนาม
บุรุษที่ ๒; (ปาก) คำใช้แทนผู้ที่เราพูดถึง, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓.
- แก่ตีกรี (ปาก) ว. ดื่มสุราหรือเมรัยมาก.
- แก๊ง (ปาก) น. กลุ่มคนที่ตั้งเป็นก๊กเป็นเหล่า (มักใช้ในความหมายไม่ดี) เช่น
แก๊งโจร แก๊งอันธพาล. (อ. gang).
- โกย (ปาก) ก. อากาการที่ใช้มือหรือสิ่งอื่นค้ำหรือกวาดสิ่งต่าง ๆ เช่น ข้าว ถ่าน มาทีละ
มาก ๆ, ขนหรือรวบเอาไปเป็นจำนวนมาก; (ปาก) ริ่งหนีไปโดยเร็ว.
- โกรินเกร็น (ปาก) ว. โกร็น.

- โกโรโกเต (ปาก) ว. ไม่นั่นหนา, จวนพั้ง.
- โกโรโกโรก (ปาก) ว. แบบบาง, ไม่นั่นคง; ผอมแห้ง, ซี้โรค.
- โกโรโกโส (ปาก) ว. โกรงเกรง, ไม่นั่นคง, เช่น กระต้อมโกโรโกโส; ต่ำต้อย เช่น คนโกโรโกโส.
- โก้ (ปาก) น. เวลารุ่งสาง, ก่อนเวลา, เช่นพูดว่า มาตั้งแต่โก้.
- โก้ (ปาก) ว. ไถสทำเป็นไม่รู้.

๔. เวทาศาสตร์

คณะบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมไทย มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกคำทางวิชาการสาขาต่าง ๆ กำหนดให้ผู้ชำนาญการในสาขานั้น ๆ เขียนคำอธิบายแล้วจึงปรับปรุงคำอธิบายให้เหมาะสมตามรูปแบบของสารานุกรม ในที่นี้ขอเสนอคำอธิบายศัพท์ เวทาศาสตร์ ซึ่งนายอดิศักดิ์ ทองบุญ เป็นผู้เขียน ดังนี้

เวทาศาสตร์ ชื่อคัมภีร์ประเภทสมฤติ (ที่จำมา) ชุดหนึ่งของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู แปลว่า ศาสตร์ที่ว่าด้วยองค์แห่งพระเวท หมายถึง องค์ประกอบของคัมภีร์พระเวท คือ เป็นหนังสือคู่มือในการอ่าน การท่องจำ การสาธยาย การเรียนพระเวท และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามที่พระเวทบอกไว้

พระเวทเป็นคัมภีร์ขั้นต้นหรือคัมภีร์ประเภทศรุติ (ที่ได้ยินมา) เพราะเชื่อกันว่าพวกฤๅษีผู้มีฌานได้รับการเปิดเผยหรือการวิรูรณ์ (revelation) จากพระเป็นเจ้าโดยตรง แล้วนำมาบอกเล่าแก่ผู้อื่นโดยมิได้ต่อเติมเสริมแต่งด้วยมติดของตน ด้วยเหตุนี้จึงถือว่าคัมภีร์พระเวทเป็น อเปารูเชยยะ คือ ไม่ใช่ผลงานของมนุษย์

คัมภีร์พระเวทในสมัยต้น ๆ (ราวก่อนพุทธกาล ๑,๐๐๐ ปี ถึงพุทธกาล) มี ๓ คัมภีร์ คือ

๑. **คัมภีร์ฤคเวท** ประกอบด้วยมนตร์หรือบทสวดต่าง ๆ ที่ใช้สวดสรรเสริญเทพเจ้าทั้งหลาย มีพระอินทร์เป็นต้น เพื่อเชิญมาร่วมในพิธีบวงสรวงต่าง ๆ

๒. **คัมภีร์สามเวท** ประกอบด้วยมนตร์ต่าง ๆ ที่ใช้ขับกล่อมเทพเจ้าด้วยทำนองเสนาะเพื่อต้อนรับและแสดงความยินดีที่เทพเจ้านั้น ๆ มาร่วมในพิธี

๓. **คัมภีร์ยชุรเวท** ประกอบด้วยมนตร์ต่าง ๆ ที่กล่าวถึงการบูชาและวิธีบูชาบวงสรวงเทพเจ้าทั้งหลาย

ในครั้งพุทธกาล ปรากฏว่า คัมภีร์พระเวทมีเพียง ๓ คัมภีร์นี้เท่านั้น เรียกว่า คัมภีร์ไตรเพท ผู้เรียนจบไตรเพทถือว่าเป็นนักปราชญ์ เป็นผู้คงแก่เรียน

ต่อมาได้มีการรวบรวมมนตร์ที่เป็นคาถาอาคมทางไสยศาสตร์ขึ้นอีกคัมภีร์หนึ่งเรียกว่า **คัมภีร์อถรรพเวท** นับเป็นพระเวทคัมภีร์ที่ ๔ นอกจากพระเวททั้ง ๔ คัมภีร์นี้แล้ว ยังมีการแต่งหนังสือคู่มือพระเวทขึ้นชุดหนึ่งสำหรับประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามที่พระเวทกล่าวไว้ เรียกว่า **คัมภีร์พราหมณะ** มักเรียกสมัยที่นิยมประกอบพิธีกรรมตามคัมภีร์นี้ว่า **สมัยพราหมณะ** ในช่วงปลายของสมัยนี้ได้มีการตีความข้อความในพระเวทไปในทางปรัชญา ซึ่ง

แตกต่างไปจากข้อความในคัมภีร์พราหมณะที่ตีความทางพิธีกรรม การตีความทางปรัชญาทำให้เกิดคัมภีร์สายพระเวทขึ้นอีก ๒ ชุด ชุดแรก เรียกว่า **คัมภีร์อาร์ณยกะ** คือ บทเรียนในป่าสำหรับผู้สนใจทางปรัชญาที่ไปศึกษากับนักบวชผู้อยู่ป่า เมื่อมีผู้สนใจศึกษาทางปรัชญามากขึ้น จึงมีการแต่งให้ละเอียดกว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นคัมภีร์ชุดที่ ๒ เรียกว่า **คัมภีร์อุปนิษัต** ทั้งคัมภีร์พราหมณะ อาร์ณยกะ และอุปนิษัต ถือว่าเป็นคัมภีร์พระเวท เพราะแต่งตามคัมภีร์พระเวทข้างต้น โดยถือว่าคัมภีร์อุปนิษัตเป็นคัมภีร์สุดท้ายของพระเวท จึงเรียกคัมภีร์อุปนิษัตอีกชื่อหนึ่งว่า **เวทानตะ** (เวท = พระเวท + อนตะ = ที่สุด) ส่วนคัมภีร์ใด ๆ ที่แต่งขึ้นหลังจากคัมภีร์อุปนิษัตเรียกรวมว่า **คัมภีร์ประเภทสมฤติหรือคัมภีร์ชั้นหลัง** ที่แต่งขึ้นตามความจำ (สมฤติ) หรือตามความเห็นของผู้แต่งเอง เช่น เวททางศาสตร์ ษัทรศนะ (ปรัชญา ๖ สำนัก) อิติहाสะ (คัมภีร์โบราณคดีและประวัติศาสตร์) ปุราณะ (นิทานโบราณคดี) อุปเวท (พระเวทน้อยว่าด้วยอายุเวท คานธรรพเวท ธนุรเวท และสถาปัตยกรรม) อุปางคะ (ชื่อรวมของคัมภีร์ทางปรัชญาของนยายะและมีบางสาหรือมีมามสา) ต้นตระ (คัมภีร์ของลัทธิศักติและลัทธิไศวะ) อาคม (คัมภีร์ของลัทธิไวษณพ) ในที่นี้ขออธิบายเฉพาะเวททางศาสตร์

คัมภีร์เวททางศาสตร์มีลักษณะสำคัญ คือ แต่งเป็นสูตรสั้น ๆ คล้ายทฤษฎีบททางคณิตศาสตร์ เพื่อให้จำได้ง่ายและจำได้เร็ว แล้วมีคำอธิบายขยายความโดยละเอียดเพื่อให้เข้าใจเนื้อความในสูตรนั้น ๆ คัมภีร์เวททางศาสตร์มี ๖ คัมภีร์ คือ

๑. **ศิกษา หรือ ศิกษาศาสตร์** ว่าด้วยการอ่านออกเสียงคำในพระเวทให้ถูกต้องตามอักษรวิธี ตามครุหลุ และวิธีอ่านทั่วไป สูตรในศิกษาศาสตร์ที่สำคัญและรู้จักกันดี ได้แก่ ปราดิสายสูตร ว่าด้วยกฎการอ่านออกเสียงภาษาพระเวท โดยนำคำต่าง ๆ ที่มีเสียงไพเราะมาผสมเข้าด้วยกันแล้วบอกวิธีอ่านออกเสียงที่มีลักษณะเด่นเฉพาะของสำนักพระเวทต่าง ๆ เช่น สำนักฤคเวท ชื่อว่า สาขลสาขาของเสานกะ (เสนกบัณฑิต) สำนักยชุรเวทดำ ชื่อ ไตตติรียปราดิสายยะ สำนักยชุรเวทขาว ชื่อ วาขสเนยิปราดิสายยะ สำนักอถรรพเวท ชื่อ เสานกียจตุราชยายิกะ ส่วนสามเวทไม่มีสำนักโดยเฉพาะ

๒. **ฉันท์ หรือ ฉันทศาสตร์** ว่าด้วยวิธีอ่านมนตร์แต่ละมนตร์ด้วยทำนองเสนาะให้ถูกต้องตามลักษณะฉันท์ และว่าด้วยวิธีแต่งฉันท์ ฉันทศาสตร์ที่นับว่าเก่าแก่ที่สุด ได้แก่ ฉบับของปิงคละ เขียนเมื่อประมาณ พ.ศ. ๓๐๐

๓. **ไวยาकरणะ หรือ ไวยาकरणศาสตร์** ว่าด้วยประเภทและระเบียบของคำที่ใช้ในพระเวท ไวยาकरणศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่มีอยู่ ได้แก่ ฉบับของปาณินิ (ประมาณ พ.ศ. ๑๙๐-๒๕๐) แต่ในคัมภีร์นี้ปาณินิได้อ้างนักไวยาकरणไว้มากคนที่เสียชีวิตอยู่ก่อนท่าน ๑ ในจำนวนนั้น คือ สากฎายตนะ มีรายงานว่าผลงานส่วนหนึ่งของท่านผู้นี้ได้มีผู้ค้นพบแล้ว

๔. **นิรุกตะ** หรือ **นิรุกติศาสตร์** ว่าด้วยภาษา ความเข้าใจภาษา และการรู้จักใช้คำให้ผู้อื่นเข้าใจ ตลอดจนที่มาของคำในพระเวทที่มีความหมายยาก ๆ นิรุกติศาสตร์ที่รู้จักกันดีได้แก่ ฉบับของยาสกะผู้มีชีวิตอยู่ก่อนปาณินิ ก่อนยาสกะก็มีชื่อผู้แต่งนิรุกตะถึง ๑๗ คน แต่ผลงานของท่านเหล่านี้สูญหายไปหมดแล้ว นิรุกติศาสตร์ของยาสกะมี ๓ ภาค คือ

๑. **ไนมณฑุกะ** (บาลีเรียกว่า นิมณฑุ) เป็นประเภทศัพท์มูลวิทยาหรืออภิธานศัพท์คำพ้อง

๒. **ไนคม** (บาลีเรียกว่า นิคม) เป็นประเภทอภิธานศัพท์คำเฉพาะในพระเวท

๓. **ไทวตะ** ประมวลคำที่เกี่ยวกับเทพเจ้าและพิธีกรรม

๕. **โซยติช** หรือ **โซยติชศาสตร์** ว่าด้วยวิธีคำนวณการโคจรของดวงดาวต่าง ๆ ตามที่พระเวทบอกไว้เพื่อใช้ประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ คัมภีร์นี้ได้แก่ ดาราศาสตร์ ในปัจจุบัน

๖. **กัลปะ** หรือ **กัลปะศาสตร์** ว่าด้วยวิธีนำมนตร์ต่าง ๆ ของพระเวทไปใช้ในพิธีกรรมทั้งหลาย ซึ่งจำแนกเป็น ๓ สูตร คือ

๑. **เศรธาตสูตร** ว่าสูตรพิธีกรรมสำคัญ

๒. **คฤหสูตร** ว่าด้วยพิธีประจำบ้าน

๓. **ธรรมสูตร** ว่าด้วยข้อปฏิบัติของประชาชนทุกระดับ

ในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์ชั้นต้นของพระพุทธศาสนา มีชื่อคัมภีร์ทางเวททางศาสตร์ปรากฏอยู่หลายแห่ง เช่น ใน อัมพัฏฐสูตร โสณทัณฑสูตร ฎฎทัณฑสูตร แห่งที่มหนักาย สีสันธวรรค พระไตรปิฎกเล่ม ๔ ข้อ ๒๕๖, ๓๐๓ และ ๓๓๑ ตามลำดับ บรรยายความคงแก่เรียนของอัมพัฏฐมาณพ โสณทัณฑพราหมณ์ และฎฎทัณฑพราหมณ์ ไว้ตรงกันว่า เป็นผู้คงแก่เรียน ทรงจำมนตร์ จบไตรเพท พร้อมทั้งนิมณฑุศาสตร์ เกฏฐศาสตร์ อักษรศาสตร์ และประวัติศาสตร์ รู้ตัวบทและไวยากรณ์ ชำนาญโลกายตศาสตร์และการทำงานลักษณะมหาบุรุษ

อรรถกถาที่มหนักายอธิบายชื่อคัมภีร์เหล่านี้ไว้ดังนี้

คำว่า **ทรงจำมนตร์** หมายถึง ทรงจำมนตร์คือบทสวดในฤคมนตร์ (ฤคเวท) ยชุรมนตร์ (ยชุรเวท) และสามมนตร์ (สามเวท)

คำว่า **นิมณฑุศาสตร์** ตรงกับคัมภีร์ไนมณฑุกะของนิรุกติศาสตร์ ดังกล่าวข้างต้น

คำว่า **เกฏฐศาสตร์** เป็นชื่อคัมภีร์ที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์การใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมแก่การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ คัมภีร์นี้เป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์กัลปะศาสตร์ ภาษาสันสกฤตใช้ว่า โกฎ

คำว่า **อักษรศาสตร์** เป็นชื่อคัมภีร์ที่ว่าด้วยการเปล่งเสียง การออกเสียง ซึ่งตรงกับศึกษาหรือศึกษาศาสตร์ที่กล่าวข้างต้น และว่าด้วยการอธิบายคำศัพท์โดยอาศัยประวัติและกำเนิดของคำ ซึ่งตรงกับนิรุกติศาสตร์ที่กล่าวข้างต้น

คำว่า **ประวัติศาสตร์** เป็นชื่อคัมภีร์ประเภทพงศาวดารเล่าเรื่องเก่า ๆ ตรงกับคัมภีร์อิติहाสะ

คำว่า **โลกายตศาสตร์** เป็นชื่อคัมภีร์ที่ว่าด้วยศิลปะแห่งการเอาชนะผู้อื่นในเชิงวาทศิลป์โดยอ้างทฤษฎีและประเพณีทางสังคมมาหักล้างสังัจจธรรม มุ่งแสดงให้เห็นว่าตนฉลาดกว่า มิได้มุ่งสังัจจธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วัตตทวาทศาสตร์

คำว่า **การทำนายลักษณะมหาบุรุษ** คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยลักษณะของบุคคลสำคัญ เช่น พระพุทธเจ้า อันมีอยู่ในคัมภีร์พราหมณ์ชื่อว่า มันตระ เฉพาะที่ว่าด้วยพระพุทธเจ้า เรียกว่า พุทธมันตระ มี ๑๖,๐๐๐ คาถา.

บรรณานุกรม

- เจริญ อินทรเกษตร. "โซยติษ". ใน **สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. เล่ม ๑๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๑๔-๑๖.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย**. เล่ม ๙. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป. **ลัทธิของเพื่อน**. พระนคร : พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ นางสังศรี อมาตยกุล ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม, ๒๑ มกราคม ๒๕๐๓.
- อดิศักดิ์ ทองบุญ. **ปรัชญาอินเดีย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๒.
- Dowson, John. **A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literatures**. London : Routledge & Kegan Paul LTD., 1957.
- Majumdar, R.C. "Literatures and Science (of later Vedic civilization)." in **Advanced History of India**. London : Macmillan and Company LTD., 1968.
- Walker, Benjamin, "Scriptures." in **Hindu World**. V. II. London : George Allen & Unwin LTD. 1968.

๕. ศัพท์ภาษาเขมรในมหาชาติคำหลวง

มหาชาติคำหลวงเป็นวรรณคดีที่แต่งในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเมื่อ พ.ศ. ๒๐๒๕ ในระหว่างที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถไปประทับอยู่ที่พิษณุโลก ครั้งนั้นได้มีการสร้างวัดพระศรีมหาธาตุ มีการฉลองวัดและแต่งมหาชาติคำหลวงขึ้น ดังความที่ปรากฏอยู่ในพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐฯ “ศักราช ๘๔๔ ขาลศก ท่านให้เล่นการมหรสพ ๑๕ วัน ฉลองวัดพระศรีมหาธาตุแล้วทรงนิพนธ์มหาชาติคำหลวงจบบริบูรณ์”

เรื่องมหาชาตินี้คือเรื่องมหาเวสสันดรชาดกซึ่งเดิมเป็นภาษาบาลี แต่งเป็นฉันทปรัยาวัด แบ่งเป็น ๑๓ กัณฑ์ ประกอบด้วยคาถา พันคาถา (ฉันทบทหนึ่งเรียกว่าคาถาหนึ่ง) จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าคาถापัน อันเป็นชื่อเฉพาะของชาดกเรื่องนี้เท่านั้น บางทีมีผู้เรียกว่า **มหาชาติ** อีกด้วย หมายถึงชาติที่ยิ่งใหญ่และพระชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ เมื่อครั้งเสวยกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ต้นฉบับเรื่องนี้หายไป ๖ กัณฑ์ ได้แก่ หิมพานต์ ทานกัณฑ์ จุลพน มัทรี ลักกบรรพ และฉกษัตริย์ จึงมีการเรียบเรียงขึ้นใหม่ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. ๒๓๕๗)

มหาชาติคำหลวงเป็นวรรณคดีไทยที่ใช้ภาษาแพรวพราวไปด้วยศัพท์ภาษาเขมรซึ่งเป็นไปตามความนิยมของสมัยนั้น กล่าวคือ มีการนำศัพท์ภาษาเขมรมาใช้สร้างความงามทางด้านวรรณศิลป์อันเป็นลักษณะเด่นของวรรณคดีสมัยอยุธยาตอนต้น ด้วยเหตุนี้ศัพท์ภาษาเขมรจึงเข้ามามีบทบาทในการเรียงร้อยเรื่องราวเพิ่มรรถรสให้แก่วรรณคดีมหาชาติคำหลวงมิใช่น้อย จนได้ชื่อว่าเป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่งที่มีการใช้ศัพท์ภาษาเขมรมากที่สุด

คำศัพท์ที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอในบทความนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของศัพท์ภาษาเขมรทั้งหมดที่ปรากฏในมหาชาติคำหลวง ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย นิยามของศัพท์ดังกล่าวจึงอาจมีการปรับแก้บ้างเมื่อมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสต่อไป

กัณฑาล	น. กลาง ในความว่า “อันว่าพระมหาสัตว์ก็ได้เสด็จประเวศในนครเขค มาตุลยกัณฑาล อนนเปนสถานพระภูธรทั้งหลายอยู่หนั้น” (หิมพานต์). (เทียบภาษาเขมร กณฺดาล = กลาง).
กัณฑง	น. แผลงงู, ในที่นี้หมายถึง แผลงผึ้ง, ในความว่า “กัณฑงหินหารสกีมี” (มหาวน). (เทียบภาษาเขมร กนฺล้ง = แผลงงู).

- กำนลคณเณก** น. บรรดาเครื่องค้ำับมากมาย, ในที่นี้หมายถึง บรรดาเครื่องบูชาทั้งหลาย, ในความว่า “แลท้าวทองผิมนแผ่นดินจักรแห่งหล้า แก่ลูกข้าครองสภณธ์ **กำนลคณเณก** อติเรกเรื่องปรากฏ” (ทศพร). [**กำนล** (เทียบภาษาเขมร **กัณล** = เครื่องค้ำับ **คณ** = หมู่, พวก).
- กำพง** น. ทำน้ำ, ต่ำบล, ในความว่า “มีทงสมรรถพนจร ร่มงมร **กำพงไพร**” (มหาพน). [เทียบภาษาเขมร **กัพง** = ทำน้ำ; ภาษามาลายู **กำพง** = ต่ำบล].
- กำราล** น. เครื่องปูลาด ในความว่า “งาเจียดฟ้าฟ้ายาง สุทธเสดางคตุดาษ พียงไกรลาศลลาจันทร **กำราล**พรรณรายรัตน์ อิกเสวตรฉัตรเสลาทอง” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **กำราล** = เครื่องปูลาด).
- แขลงเขลาะ** น. เขี้ยวแดงวัยหนุ่มสาว ในความว่า “**แขลงเขลาะ**รงงน่านางเขน หัวขวานรกร้องพรยกไพรกรัง” (มหาพน). [เทียบภาษาเขมร **แขลง** = เขี้ยวแดง **เขลาะ** (กำเลาะ) = หนุ่ม, สาว].
- คือค้ำนวน** ก. ดูประหนึ่งเขียน ในความว่า “เหตุนางเกิดมา มีอุราจกด้วยดวงมาลย์ เป็นสังวาลย์วรรเจเชบจขบวน **คือค้ำนวน** ในตุนดูงามกว่าขึ้นแล” (ทศพร). เทียบภาษาเขมร **คู** = วาด วาดเขียน).
- แคบ** น. ห่วงติดกับเหล็กผ่าปากม้าหรือบังเหียน ในความว่า “อนนดับนั้นน ม้ายรยองยรยอง **แคบ**คัรับรองควรงาม” (มหาราช). (เทียบภาษาเขมร **แคบ**).
- จกราด** ว. หน้าจะมาจาก จราส หมายถึง ตลอดตัว ในความว่า “ลางหมู่หน้าแดง จกรูล ดูจำริญ**จกราด**” (มหาราช). (เทียบภาษาเขมร **จราส** = ทวนกลับ จากต้นไปหาปลาย จากล่างไปหาข้างบน).
- จรบล** ก. คลุก ในความว่า “กำเสาจ**จรบล**รสเอมโอช เข้าฟ้าง

- โสดสราสรับ แต่งเทอญ” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร จรุบล = คลุกปนกัน, ผสมกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียว).
- จรรอก** น. ตรอก, ซอก, ทางแคบ, ทางเล็ก, ทาง, ในความว่า “เขาก็ไปชุมนุมกันในตมึง บ้างก็นั่งในท่าหน้า บ้างก็ค้ำกันไปนั่งในจรรอก บ้างก็แยกกันออกไปนั่งในตรหลาด” (ชูชก). (เทียบภาษาเขมร จรรก = ตรอก, ซอก).
- จังกวด** ว. บ้า ในความว่า “เจ้าจังกวดกามกวนบอยู่เลย” (ชูชก). (เทียบภาษาเขมร จังกวด = บ้า).
- จำเจ็อม** น. จำเจ็ม, เจ็ม, คิ้ว, ในความว่า “เอาพระจำเจ็อม เฉลอมเซอวงयर ศยรส้าอางสอจแล” (นครกัณฑ์). (เทียบภาษาเขมร จัญเจ็ม = คิ้ว).
- จ่ารูล** น. ขวาก, ในที่นี้หมายถึง ทำให้เจ็บปวด, ในความว่า “อันว่าโสไกตวร จ่ารูลเหตุยพัศตุ ก็เกิดแก่พระโพธิสัตว์ มากโสด ๐๑๔๘ (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร จังรุง = ขวาก).
- จ่ารูล** ว. ในที่นี้หมายถึง คม ในความว่า “สองตราบจับสุล จ่ารูลจับศักดิ์” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร จังรุง = ตั้งคมใหม่ อย่างคมมีด).
- ขงวารพน** น. สันนิษฐานว่าน่าจะหมายถึง ป่าใหญ่, ป่ากว้าง, ในความว่า “ถัดนั้นน พระนรินทรก็จะบงพระไอยน โดยแซรไซสร ขงวารพน” (วนประเวศน์). [ขงวาร = ๑. พุง (เทียบภาษาเขมร วาล)
๒. ที่โล่งกว้างใหญ่เว้งว่างสุดสายตา (เทียบภาษาเขมร ปุรวาล) พน = ป่า, พง, ตง].
- ชะโมร** น. ชะโมล, ตัวผู้, ในความว่า “มหิงษาสี่หเสื่อแรด ช้างผู้แผดเพราะชะโมรมากฤา” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร โฌมล = ตัวผู้).
- ข่าจือ** ก. คิดเป็นทุกข์, วิตก, ป่วย, ไข้, เป็นโรค, ในความว่า “ให้ไปปลางสรอื่น ตามตุ่มขึ้นข่าจือใจ ลำบากแล” (ชูชก). (เทียบภาษาเขมร ชัง = การเจ็บป่วย, โรค).

ชี่พุก	น. พ่อ, ในที่นี้หมายถึง พรหมณ์แก่คือชูก, ในความว่า “ตั้งจริงชรอยชี่พุก หากทำทุกซ์แก้มึงมือย่าเลอย” (ชูก). (เทียบภาษาเขมร พุก = พ่อ; ฌ, ในที่นี้ หมายถึง แก่).
เชรา	ว. ลีล ในความว่า “ชรเซาเซา เราตักแต่ง แห่งเหวเชรา เออมานาน” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร เชรา = ลีล).
เชราะ	น. ทางน้ำเซาะ ในความว่า “ครันภูบาลเสด็จเทา ทางเชราะ เซาหนองไพร” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร ชุรลง = ลำธาร).
แซรไซร	๑. น. แซรไซร, ต้นสาครและต้นไทร, ในที่นี้หมายถึง ต้นไม้ต่าง ๆ, ในความว่า “ถัดนั้นนพระนรินทร์ก็จะบงพระไยน์ โดยแซรไซรชงวารพน” (วนประเวศน์). [แซร (เทียบภาษาเขมร แซร) = สาคร ต้นไม้ชนิดหนึ่ง พกต้นตาล เนื้อในต้นเอามาตำเป็นแป้งทำขนมได้มากอย่าง ไชยร (เทียบภาษาเขมร ไยร) = ต้นไทร)]. ๒. น. แซรไซร, ต้นไทร, ในความว่า “ถัดนั้นนพระนรินทร์ ก็จะบงพระไยน์ โดยแซรไซรชงวารพน” (วนประเวศน์). [ไชยร (เทียบภาษาเขมร ไยร) = ต้นไทร แซร = คำเพิ่มเข้ามาเพื่อให้ไพเราะขึ้น].
ดัยรัตน์	น. ดำไรรัตน์, ช้างแก้ว, ในความว่า “ตัวตราชดัยรัตน์ เปนสารสวัสดิมงคล” (วนประเวศน์). [ดัย (เทียบภาษาเขมร ฎีรี = ช้าง) + รติน (แก้ว)].
ดง	ก. เกาะ, ถือ, ในความว่า “ก่งศรสุดกรสง แล้ส้าวดงโดมร” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร โดง = เกาะ).
เด็จตน	ก. แยกตัวออกไป ในความว่า “พรหมณ์ชูก หน้าตาตงชูเซ็ด เดอรด้วยเด็จตนไป ปล่ยวแล” (ชูก). [เด็จ (เทียบภาษาเขมร ตัจ) = ตัด, ทำให้ขาด].
แตก	น. แสตก, ถั่ว, ในความว่า “เข้าพองแตกงาเนืองนมมาก เนืองนกลากหลายพรรค” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร สณฏก = ถั่ว).

โตร	ก. หอม, กลิ่นหอมที่ฟุ้งไป, ในความว่า “บาริชาตดวงโตรก็มี” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร พิโรธ = หอมฟุ้ง).
ตรเตเวจ	น. ต้อยดีวิด, ชื่อนกชนิดหนึ่ง ตัวขนาดนกเขาใหญ่ หัวสีดำ ขนบริเวณทูลีขาว มีเนื้อตั้งสีแดงยาวยื่นจากขอบตาด้านหน้า ปากยาวยาววสีเหลืองตีนมี ๓ นิ้ว ร้องเสียงแหลม “แตแต้ว๊ด” กินสัตว์ขนาดเล็ก วางไข่ในแอ่งตื้น ๆ บนพื้นดิน, ในความว่า “กรยนตกรุมตรเตเวจตาม” (มหาพน). [เทียบภาษาเขมร ตรเฏววิจ, ตรเฏวเวจ = นกต้อยดีวิด].
ตรสาย	ก. ขยายออก, ในที่นี้หมายความว่า ชี้แจง, อธิบาย, ในความว่า “จงมาฟังสารโสตกุจตรสาย” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร ตรสาย = ขยายออก, แดกกิ่งก้านสาขา).
เต้า	ก. เทา, ไป, ในความว่า “ทำวธก็เสด็จเต้าเข้ายงวงกฎ โดยบทยวดยวาทจรนน” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร เทา = ไป).
ถลา	ว. ไส ในความว่า “มีสระขรโสถลา ส?ญาชื่อมุจลินทร์” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร ถลา = ไส).
ทละ	ว. ทล, อัดอัด, ในความว่า “ในเมื่อทำวทละทูลกรอุกรอีกคคึกคักคาคใจ เจ็บนักในพันประมาณ” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร ทล = อัดแน่น).
ทลินขรล่ง	ก. สันนิษฐานว่าน่าจะหมายถึง ไม่มีสัมมาคารวะ ในความว่า “ดูกรสองเจ้า จงสองเจ้าอย่าได้ทลินขรล่ง ค่อยนั่งเฝ้าพระบาทอย่าได้คลาศพระองค์พ่อเลย” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร แทรลทูล = ไม่มีสัมมาคารวะ, เตรี๊ดเตร, ไปที่โน่นที่นี้เหมือนไม่มีอะไรทำ).
ทันทัง	ก. รอท่า, รอคอย, ในความว่า “เพราะทันทังเห็นขุนชี่เกล้า” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร ทนทัง = รอท่า, รอคอย).
ทัล	ว. ค้ำ, ยัน, ในความว่า “ลือพระยศท้าวสงสวรรค ทัลดาบาลบดล” (กุมาร). (เทียบ ภาษาเขมร ฎล = ถึง, จด).

- ทำเนอ** น. สันนิษฐานว่าน่าจะหมายถึง ความต้องการ ในความว่า “อันว่าพราหมณ์ทั้งหลาย ก็ทำนายโดยทำนูล บพิตร พระนเรศวรทำเนอ” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **ทเน็ง** = ความต้องการ).
- อังกะเาะ** ก. หลุดออก ในความว่า “อันว่าบางสูงงกชก็โบกโบ โฟโดร เสรีจสุตรุสรังเคาะ” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **ริงเคาะ** = หลุดออก).
- บนนทวน** ว. บันทวน, อ่อนน้อม, ในความว่า “อนนเปนค่าบนนทวน ไปพายน่า” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **บนทน์** = โนมลง, คล้อยตาม, อ่อนตาม).
- บังคล** ก. มอบให้ ในความว่า “เครื่องใดท้าวธบุชิต เราก็ปฎิคคหิต ด้วยศรัทธา ย่อมอศากการควรกษัตริ เสพพิศดูเป็นบังคล” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **ปรุคล** = มอบให้).
- บังคล** ก. มอบให้ ในความว่า “นางก็ถวายไม้เสวยพระทนต์ เปน บังคลแก่ท่านแล” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **ปรุคล** = มอบให้).
- บันเด็น** ก. สันนิษฐานว่าหมายถึง ถูกขับไล่ออกไป ในความว่า “เขาก็บอกความทุกขทรเหล แก่ตูผู้บันเด็นบันเดอรเท้า” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **บณญญ** = ขับไล่, ไล่ออก).
- บันเดอร** ก. บันเด็น, ทำให้เดิน, ในที่นี้หมายถึง เดิน, ในความว่า “เขาก็บอกความทุกขทรเหล แก่ตูผู้บันเด็นบันเดอรเท้า” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **บณญีร์** = ทำให้เดิน, พาให้เดิน, พาเดินด้วยกัน).
- บาย** น. ข้าว ในความว่า “ก็ให้น้ำผึ้งรวงแลบาย” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร **บาย** = ข้าว).
- บ่าเรศ** น. กวาง ในความว่า “มีขมดบ่าเรศมฤคคณา พลพาลไกรสร” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร **เปร์ีส** = กวางประเภทหนึ่ง).

- มีเขาแตกแขนงเป็นง่าม). (เทียบคานาภาษาบาลี **เอณฺดยฺยา** **ปสทา เจว**).
- ประกก** ก. แตกร้าวกัน, วิวาทกัน, ในความว่า “ความซ้เลาะกนหน กิจแรก ความประกกกนหนกัจริน” (วนประเวศน์). (เทียบ ภาษาเขมร **ปรกก** = เถียง).
- ประปราน** ก. ตื่นเร่า ๆ ในความว่า “ไม้ทงงทกลายพาลโพธ เห็นกษัตริ สองโรทร้องประปราน” (วนประเวศน์). ภาษาเขมร **ปรุปราน** = กลิ้งเกลือก, ตื่นเร่า ๆ).
- ผลผลชาติ** น. ผลไม้ ในความว่า “ผลผลชาติไปทาย ผลลรรวายเจ็บ ยั้งนั้น” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **ผล** = ผลไม้).
- พนนกนี้** ว. พันลึก, พิลิก, ฟิงกล้วย, แปลก, ในที่นี้หมายถึง มากมาย, ในความว่า “อีกอุบลพนนกนี้ เสาวคนอีกพนนก” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **พุนลิก** = น้ากล้วย, อย่างยิ่ง).
- พแนงเของ** น. พแนงเชิง, การนั่งขัดสมาธิ, ในความว่า “พระผู้มีพระภาคย ธิก็เสด็จลงจากอากาศจรงกรมนั้นน ธ จึงเสด็จพแนงเของ ดำเกิงเหนื่อรัตนาศน์ อนนธลาดเลงงามกว่าขึ้นแล” (ทศพร). (เทียบภาษาเขมร **พแนงเชิง** = นั่งขัดสมาธิ).
- พพรอง** ว. เรืองรอง, สดใส, ในความว่า “อันว่าสวภาพดาเพราพรรณ พพรอง เปนพระพรค้ารบสองสิ่งแล” (ทศพร). (เทียบภาษา เขมร **บ้พรง** = สดใส).
- พระทิกเสวย** น. พระทิกเสวย, น้ำดื่ม, ในความว่า “นางกิตกแต่งพระทิก เสวยเสรีจสรรพ ลำดับพระทิกสรง บนนตงอบโอช ด้วย ศคนโรธสธูบาบุษปนั้นน” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **ทิก** = น้ำ).
- พระฮาม** น. เวลาเช้าตรู่, ยามรุ่งอรุณ, ในความว่า “ในเมื่อพระฮาม ยามสุริยเสด็จออก ดาบศก้บอทหนทางแก่พราหมณ์ โสดแล” (มหาพน). (เทียบภาษาเขมร **พรฮาม** = เวลาเช้าตรู่).

- พศ** น. ฐ ในความว่า “อนึ่งพศอนึ่งพิศ บร้าคาญจิตรร้าคาญใจ ลักลิ่งโสด” (กุมาร). (เทียบคาถาภาษาบาลี **อปุปเมว สิริสปา**). (เทียบภาษาเขมร **พล** = ฐ).
- [หมายเหตุ : หนังสือเวสสันดรที่ปนี ภาคภาษาไทย หน้า ๓๗๑, ว่า “วิสุทธีมรรคแก้วว่า บทว่า **สิริสปา** ความว่า สัตว์ทั้งหลายมีฐเป็นต้น เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ด้วยยาว เทียววังไปมา อยู่”].
- พังพาด** ก. พาด ในความว่า “ธกีพังพาดอชินะจรรพหังป่า เปลื้อง พาทุข้างเดียวออกแล” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **พาด** = พาด).
- เพราะ** น. ตัวผู้ ในความว่า “มหิงษาสีหเสื่อแรด ช้างผู้แผด**เพราะ** ชะโมร มากฤา” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **ปฺรุส** = ผู้ชาย).
- แพนกวฬ้าว** น. ตาโปน, ตาเหลือกเหลือง, ตาถลน, ในความว่า “ถ้้ากปนก **แพนกวฬ้าว** มีแม่ย้าวสาวศรีหนึ่งนั้นพรหมณีนางนงถ้ว ชื่ออมิตดาล้วเมลาโฉมเจอดนั้นน” (ชูชก). [**แพนกว** (เทียบ ภาษาเขมร **แกนกว**) = ตา **ฬ้าว** (เทียบภาษาไทยชาว pɔo ออกเสียงว่า ป้าว) = มะพร้าว ; ตาวิปริต, เซ, เหล่ : หนังสือ “ชูททก นิกายเ ชาดกปาฬิยา สรวณณนาภูตา ชาดกกฎจกถา ทสโม ภาโค มทานิปาตวณณนา” อนุสรณีย พุทธวสเส ๒๕๓๕, หน้า ๓๙๑, บรรทัดที่ ๑๙ กล่าวถึง ลักษณะบุรุษโทษ ๑๘ ประการ มีคาถาภาษาบาลีตอนหนึ่งว่า “ปิงคโลติ” แปลว่า ตาเหลือกเหลือง].
- ม่งง** ก. (นัง) อยู่ตามลำพัง ในความว่า “แล้วกีนังเยียม่งง ช่งงอยู่ จรกลัย ว่า ถ้้าร้ายฤาจะรู้จัก ด่งนี้” (กุมาร). (เทียบ ภาษาเขมร **ม่ง** ฏ = ที่อยู่แต่ลำพังผู้เดียว, อยู่ว่าเหวในที่ตั้งบ สังกแต่ลำพัง).
- มราญควาน** ก. รบกวณ, ทำให้ร้าคาญ, ในความว่า “ถ้้า**มราญควาน**ฉิปปัง ท้าวธอย่าส่งตุไปรา พ้อฮา” (กุมาร) (เทียบภาษาเขมร **รานกาน** = บุกรุก).

- มาน** ๑. ว. มี ในความว่า “มีใจมวนมานบาป มาแสรกกลาง ลากล่องบุญท่านไส้” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **มาน** = มี).
๒. น. ใจ ในความว่า “มีใจมวนมานบาป มาแสรกกลาง ลากล่องบุญท่านไส้” (กุมาร).
๓. น. มาร ในความว่า “มีใจมวนมานบาป มาแสรกกลาง ลากล่องบุญท่านไส้” (กุมาร).
- เมอล** ก. เมิล, ดู, ในความว่า “เราเมอลซีมีชาติ ยลเปนอาที่ อาคันทุกะแล” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **เมิล, เมิล** = ดู).
- รุส** ก. ตก, หลุด, ในความว่า “อันว่าบางสูงงกชกัโบกใบ ไฟโตร เสรีจสุตรรุสรังเคาะ” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **รุส** = ตก, หลุด).
- ลบบม** ก. สันนิษฐานว่าน่าจะตรงกับ โยบ ในภาษาเขมร แปลว่า ร้องไห้ ในความว่า “นางก็ถวายบังคับ **ลบบม**พิลาสศ กำสรต ไปมา โสดแล” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **โยบ** = เสียงร้องดัง, เสียงกึกก้อง, เสียงคร่ำครวญ).
- ลันโทล** ก. ลันโทน, น้อมลง, ก้มลง, ในความว่า “นางก็ลันโทลศิโรราบ กราบแทบพระบาทพระโพธิสัตว์ โสดแล” (วนประเวศน์). (เทียบภาษาเขมร **ลันโทน** = นอบน้อม, อ่อนน้อม).
- ล่ำลบบินลบบัน** ว. ล่ำละบินละบัน, เลื่องลือ, ในความว่า “หลายสำเล็งดู ล่ำลบบินลบบัน ดูตรหมนตรหมิน” (มหाराช). (เทียบ ภาษาเขมร **ลบบินลบบัน** = เลื่องลือ).
- ลิงโลจ, ลิงโลต** ก. ลิงโลต, สันนิษฐานว่าน่าจะหมายถึง เตือดตัน, ในความว่า “แลล่องใด **ลิงโลจ** เพราะบมิเห็นสร้อยสาโรช แก้วกัณฑา พี่นี้” (กุมาร) และ “จงให้อยู่เฝ้าพระบาท ในอวาศพระภูฏิจง อย่ำให้พระแม่มีตรีลิงโลตรา” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **ลิง** = เจ็บปวด).
- แลง** ก. สันนิษฐานว่าน่าจะเป็น แล้ง คือ จาก, ทิ้ง, ในความว่า “เจ้าก็ทหายเครื่องทองหลายเป้นตันว่า ภูณิแลชรแลงแลง

- อาคารมบท แลกำสดไปป่าแล” (กุมาร). (เทียบ ภาษาเขมร แลง = ทิ้ง, ปล่อย).
- วรรทอง** น. ชื่อแถววัลย์ชนิดหนึ่ง ในความว่า “วรรทองรยวุ่นกัวยกมี” (มหาพน). (วรร = พัน, รอบ เทียบภาษาถิ่นพายัพ หวัน = พัน, พัวพัน, กอดรัด
ภาษาถิ่นปักษ์ใต้ วัน = พัน ภาษาเขมร วานะ = เครื่องร้อยรัด, ตัณฑ). (เทียบคำภาษาบาลี **เอลมฺพฺรชกสญจมนฺนา**).
- วรรเวจ** ก. ห่อหุ้ม, คลุม. ในความว่า “เหตุนางเกิดมา มีอุราจกด้วยดวงมัลย์ เป็นสังวาลย์วรรเวจเชงขบวน คือค่านวดในนูดงามกว่าขึ้นแล” (ทศพร). [เทียบภาษาเขมร **วาน์เวจ** (วาน์ = พัน, เวจ = ห่อ)].
- ล้อบ** ๑. ก. ล้อบ, สันนิษฐานว่าน่าจะหมายถึง พบ, ประสบ, ในความว่า “คนที่ยวท่วไตรภพ ย่อมได้ล้อบอาตุร ดุจนี้” (กุมาร).
๒. ว. ล้อบ, เป็นที่ซัง, ในความว่า “คนที่ยวท่วไตรภพ ย่อมได้ล้อบอาตุร ดุจนี้” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **ลอบ** = เกลียด).
๓. ก. สันนิษฐานว่าน่าจะจะเป็น สมอบ หมายถึง ระคน, ปนไป, ในความว่า “คนที่ยวท่วไตรภพ ย่อมได้ล้อบอาตุร ดุจนี้” (กุมาร). (สม = ร่วมด้วยกัน อบ = เต็มไปด้วย).
- สทำเนือปร** สันนิษฐานว่าน่าจะไดแก่ ทำเนปร หมายถึง เป็นต้น ในความว่า “ดาลผิดกตุเกษม เปรมประชากรเกษตร อันมีประเภทสทำเนือปร ธนธัญญหารพระหาไชย ไกรด้วยแก้วเกือบกอง เงินแลทองกว่าโกฏี” (หิมพานต์). [สทำเนือปร (เทียบ ภาษาเขมร **ทำเนปร**) = เป็นต้น, เป็นต้นว่า ส เต็มเข้ามาโดยไม่มี ความหมาย : ในศิลาจารึกหลักที่ ๓๘ ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๖-๑๗ มีว่า “กลางเมืองสุโขทัยอันเป็นประธาน

- กึ่งในเมื-(อง)...**ทำเนปร** เซลียงกำแพงเพชร ทุ่งย่าง ปากยม สองแคว”].
- สพันน** น. สพัน, ทองเหลือง, ในความว่า “พาศด้วยสพันน ฝั้นด้วย สุพรรณ” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **สุพัน** = ทองเหลือง).
- สรบง** น. สีเหลือง ในความว่า “หมู่หนึ่ง**สรบง**แสงแสด แสงพยงแดด ตูฉาย” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **สบง** = สีเหลือง).
- สรपाल** น. ทองเหลือง, ในที่นี้หมายถึง สีเหลืองเข้ม, ในความว่า “เผ่าสินธพสบทวีป เร็วฤทธิรีบเร็วรงค์ ขนสงสรบง**สรपाल**” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **สุพัน** = ทองเหลือง).
- สรสรกสรเสรียง** ว. สรสรกระเสรียง, งกเงิ่น, ในความว่า “พันมือพราหมณ์ ยากก **สรสรกสรเสรียง** กระด้างกระเดื่องท่วทงตน” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **สรก, เสรียง** = งกเงิ่น).
- สระเของไต** ก. ล้างเท้าล้างมือ ในความว่า “จงชำระ**สระเของไต** ไคทุลี ซืออาจารย์” (มหาพน). [**สระ** = ชำระ, ฟอก, ล้าง **เของ** (เชิง) = ตีนซึ่งเป็นฐานที่ตั้งของบางสิ่งบางอย่าง, ในที่นี้ หมายถึง **เท้า ไค** (เทียบภาษาเขมร **ไฏ**) = มือ].
- สลุก** น. สันนิษฐานว่าน่าจะมาจาก สลูป หมายถึง ปกคลุม ในความว่า “พลอยผูกกรพัตรัดดำโพง โยงตามหน้า**สลุก**สลาบ” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **สลูป** = ปกคลุม).
- สำราย** ก. สราย, ในที่นี้หมายถึง แก้วมัต, ในความว่า “ก็มา**สำราย**ราช กุมารทงสอง จากจำนำจำนองพราหมณ์นั้นน” (มหाराช). (เทียบภาษาเขมร **สราย** = แก้ว, คลาย).
- สุรเสมา** [-สะเหมา] น. ต้นหญ้าที่ขึ้นหนาแน่น ในความว่า “**สุรเสมา** มีบมีน้อยคในสระ” (มหาพน). [**สุร** = กล้าหาญ, เข้มแข็ง **เสมา** (เทียบภาษาเขมร **เสมา**) = หญ้า].
- เสนง** น. เขาสัตว์ ในความว่า “โกยกนนตักเต็มใจ นทีใสสุทธิชาติ ด้วยมือสาด **เสนง**โบายก็ดี” (กุมาร). (เทียบภาษาเขมร **เสนง** = เขาสัตว์).

- แสดงบาย น. ถั่วเขียว ในความว่า “ราชมาศแสดงบายก็มี” (มหาพน).
(เทียบภาษาเขมร สณญกบาย = ถั่วเขียว).
- แสรก ก. ร้อง ในความว่า “เพื่อฟังสงพรหมณ์แสรก พยง
ร้องแตกเอาขวัญ สองจาบัลย์บอยู่เลอย” (กุมาร). (เทียบภาษา
เขมร แสรก = ร้อง).

๖. ลักษณะนามของเครื่องดนตรีสากล

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ดนตรีสากลได้พิจารณาเห็นว่าหนังสือลักษณะนาม ฉบับราชบัณฑิตยสถานที่จัดพิมพ์เผยแพร่แล้วนั้น มีชื่อเครื่องดนตรีสากลที่รู้จักกันแพร่หลายพร้อมคำกำหนดลักษณะนามเก็บไว้ไม่มาก คณะกรรมการฯ จึงได้นำชื่อเครื่องดนตรีที่บัญญัติศัพท์แล้วมาพิจารณากำหนดลักษณะนาม เครื่องดนตรีใดที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดลักษณะนามไว้แล้วก็ให้ใช้ตามนั้น แต่ได้กำหนดลักษณะนามเครื่องดนตรีบางชนิดเพิ่มเติมให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น อนึ่ง ศัพท์ชื่อเครื่องดนตรีสากลนี้ ยังมีได้จัดทำคำอธิบายจึงอาจมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อจัดพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือศัพท์บัญญัติดนตรีสากล

ศัพท์	ศัพท์บัญญัติ	ลักษณะนาม
accordion	ทึบเพลงซัก	เครื่อง, ตัว
acoustic bass	เบสเสียงแทน	คัน, ตัว
alto clarinet	อัลโตคลาริเน็ต	เครื่อง, ตัว
alto saxophone	อัลโตแซ็กโซโฟน	เครื่อง, ตัว
arpa	อาร์ปา	คัน
autoharp	ออโตฮาร์ป	ตัว
banjo	แบนโจ	ตัว
baritone horn	ฮอว์นบาริโทน	เครื่อง, ตัว
bass clarinet	เบสคลาริเน็ต	เครื่อง, ตัว
bass drum; gran cassa; grantamburo	กลองเบส, กลองใหญ่	ใบ, ลูก
bass viol	เบสไวโอล	คัน, ตัว
basset horn	บาสเซ็ทฮอว์น	เครื่อง, ตัว
bassoon	บาสซูน	เครื่อง, ตัว
bell lyra	เบลไลรา	ชุด
castanets	แคสเทเน็ตส์	คู่

ศัพท์	ศัพท์บัญญัติ	ลักษณะนาม
cello	เซลโล	คัน
chime; tubular bells	ระฆังราว	ชุด
chinese block; temple block; wood block	เกราะจีน	ลูก, อัน
cimbalom	ซิมบาลอม	ตัว
clarinet	คลาริเน็ต	เครื่อง, ตัว
claves	กลาเวส	คู่
clavicembalo	กลาวิเชมบาโล	ตัว, หลัง
clavier	คลาเวียร์	ตัว, หลัง
contra(b)basso	คอนทราบาสโซ	เครื่อง, ตัว
contrabass	คอนทราเบส	ตัว
contrabassoon	คอนทราบาสซูน	เครื่อง, ตัว
cor anglais	คอร์อองเกล [-เกล]	เครื่อง, ตัว
cornet	คอร์เน็ต	เครื่อง, ตัว
cowbell	คาวเบล	อัน
crumhorn	ครุมฮอร์น	ตัว, เลา
cymbal(s)	ฉาบ	คู่, ซ่าง, ใบ
double bass	ดับเบิลเบส	คัน, ตัว
double bassoon	ดับเบิลบาสซูน	เครื่อง, ตัว
double-bass clarinet	ดับเบิลเบสคลาริเน็ต	เครื่อง, ตัว
double-bass trombone	ดับเบิลเบสทรอมโบน	เครื่อง, ตัว
drum	กลอง	ใบ, ลูก
English flute	อิงลิชฟลูต	เครื่อง, ตัว
English horn	อิงลิชฮอร์น	เครื่อง, ตัว
euphonium	ยูโฟเนียม	เครื่อง, ตัว
fiddle	ซอ	คัน, ตัว

ศัพท์	ศัพท์บัญญัติ	ลักษณะนาม
fife	ไฟฟ์	เลา
flügelhorn	ฟลือเกลฮอร์น	เครื่อง, ตัว
flute	ฟลูต	เครื่อง, ตัว
forte-piano	ฟอร์เตเปียโน	ตัว, หลัง
French horn	เฟรนช์ฮอร์น	เครื่อง, ตัว
glockenspiel	กล็อกเคนสปีล	ราง
gong	ฆ้อง	ใบ, ลูก
guiro	กีโร	อัน
hand organ; street organ	ออร์แกนมือ	ตัว
harmonica	หีบเพลงปาก, ฮาร์โมนิกา	อัน
harmonium	ออร์แกนเหยียบ	ตัว
harp	ฮาร์ป	คัน
harpsichord	ฮาร์ปซิคอร์ด	ตัว, หลัง
hautbois; hautboy	โอบัว	เครื่อง, ตัว
horn	ฮอร์น	เครื่อง, ตัว
kettledrum	เค็ตเทิลดรัม	ใบ, ลูก
lute	ลูต	ตัว
mandola	แมนโดลา	ตัว
mandolin	แมนโดลิน	ตัว
mandora	แมนโดรา	ตัว
maracas	ลูกชัต	คู่, อัน
marimba	มาริมบา	ราง
mellophone	เมลโลโฟน	เครื่อง, ตัว
melodion	เมลโลเดียน	ตัว
mouth organ	หีบเพลงปาก	ตัว

ศัพท์	ศัพท์บัญญัติ	ลักษณะนาม
natural horn	แนเซอร์ลฮอร์น	เครื่อง, ตัว
natural trumpet	แนเซอร์ลทรัมเป็ต	เครื่อง, ตัว
oboe	โอโบ	เส้า
ocarina	โอคารินา	ตัว, อัน
piano	เปียโน	ตัว, หลัง
piano forte	เปียโนฟอร์เต	ตัว, หลัง
pianola; player piano	เปียโนกล	ตัว, หลัง
piccolo	ปิกโกโล, พิกโคโล	ตัว
piccolo flute	ปิกโกโลฟลูต, พิกโคโลฟลูต	เครื่อง, ตัว
pipe	ไพป์	เส้า
plectrum	กระดัด	อัน
prepared piano	เปียโนปรับแต่ง	ตัว, หลัง
saxophone	แซ็กโซโฟน	เครื่อง, ตัว
side drum	กลองเล็ก	ใบ, ลูก
sitar	ซิตาร์	ตัว
slide trombone	สไลด์ทรอมโบน	เครื่อง, ตัว
snare drum	กลองสแนร์	ใบ, ลูก
sousaphone	ซูซาโฟน	เครื่อง, ตัว
spinet	สปิเน็ต	ตัว, หลัง
tabor; taborel; tabour; tabourin; tabret	กลองสองหน้า	ใบ, ลูก
tambourine	แทมบูรีน	อัน
tambura	ทัมบูรา	คัน

ราชบัณฑิตยสถานให้บริการ

ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์
วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์และสหวิทยา ซึ่งจัดทำใน
รูปแบบ ศัพท์บัญญัติ พจนานุกรม สารานุกรม
อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน หลักเกณฑ์และ
มาตรฐานทางภาษา และหนังสือตำราต่าง ๆ ทั้งนี้
เป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร
ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

